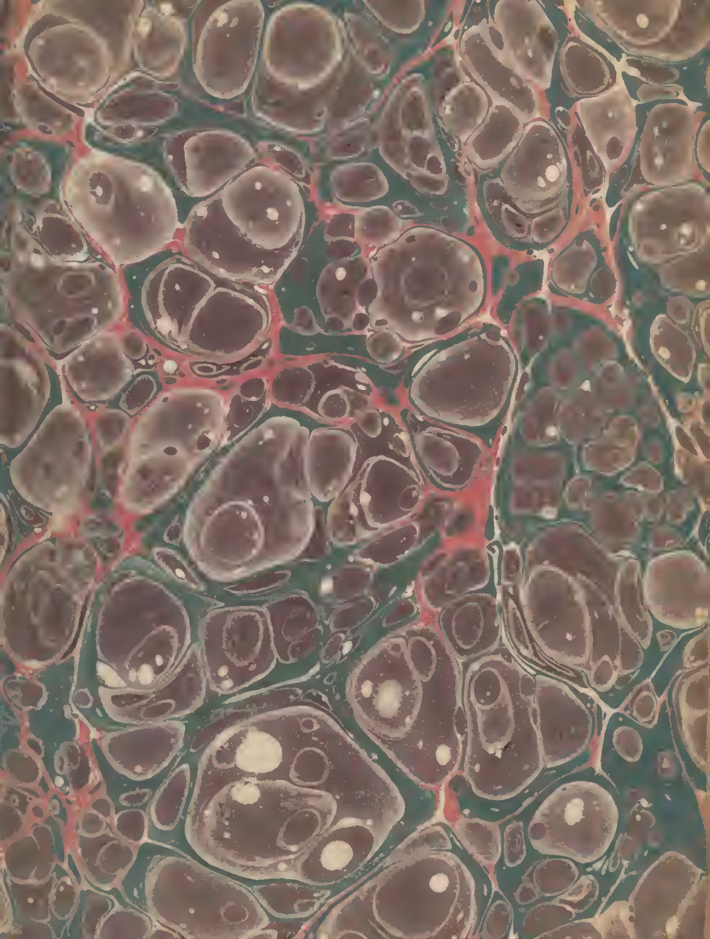

[illegible]

[illegible]

Alchimie

Albert le Grand

il y a 4. traités dans ce volume

Secreta mulierum

Schola Salernitana

Macer floridus de virtutibus herbarum

mirabilia Romanae urbis

Secreta mulierum
et virorũ nuperrime correcta et emẽdata.

NLM

Cribit phūs philosophorū princeps. Hō ē optimū eorū q̄ sūt in mūdo. ⁊ mūdus sumit hic p oībus cōtentis in spera actiuorū ⁊ pas siuorum. scȝ p elemētis et elementatis. isto presupposito probat ppō sic. Illud ē optimum cuius generationis cause sunt nobilissime: sed sic est de hoīe ergo. ⁊c. Maior ptȝ. qr effect⁹ sortitur nobili tateni ex causis. Minor pbat de materia hois. Nā materia ho minis scdm medicos ponit esse mēstruū mulieris cum spermate viri: qr illa ambo intrāt cōpositionē hoīs: si cut lac coagulat sub materia casei. Sed philosophi naturales ponūt q menstruū mulieris sit materia ⁊ si men viri sit effect⁹. Ita q semen viri se hēat ad men struū mulieris sicut artifex ad artificiū. vt attestat a uerroy. vii. metaphisice ī digressionis de ydeis. Item phūs. v. metaphisice. x. dicit q spma viri ad causā ef fectiuā reducit a quocūqȝ mō dicat sēp ptȝ q materia hoīs ē excellētissima et inter oīa semina nobilissima. Scdo pbat. Illud est optimū quod in suis partibus assimilat corpori nobilissimo sed hō est hmōi. ergo ⁊c Maior ptȝ qr assimilatio sequitur naturā rei. Minor probat. qr hō assimilat celo q̄tū ad duodecī signa zo diaci. quorū tria sūt calida virtua iter. s. Aries. Gemi ni. Leo. Illis correspōdet tria mēbra ī homīe. scȝ cor epar et testiculi. Itē tria sūt frigida scȝ Cācer. Thau rus et virgo: et illis correspōdent ītestina vesica. dya fragma. itē tria sūt humida scȝ scorpio. Aquarius. et Pisces: quib⁹ correspondēt cerebrū: sic machus ⁊ pul mo. itē tria sūt sicca scȝ Capricornus. sagittarius et Libra: quibus correspōdet tria membra: splen. fel et renes. vnde dicit phūs. xii. methaphisice q totum ce lum est sicut vnū cōpositū cōtiguum. igitur debemus esse inclinati ad noticiā presētis libri q̄ tractat de gnā

Aristo. quarto ethi.

tione humana· Cui⁹ causa efficiēs dicit fuisse Alebertus magnus q̄ sufficient tritus siue litteratus in experimētis et a mulieribus informat⁹· Et maxie i libro de aīalib⁹· q̄ post q̄ȝ totū mūdū cū alexādro circuiuit librū de aīalibus cōposuit· Et supponitur phie naturali qꝛ est vnus liber de paruis naturalib⁹ et nō pure nauralis· sed partim medicinalis· Titulus·

Incipiunt secreta mulierum et virorū ab Alberto magno composita· Textus·

Dilecto sibi in xp̄o socio et amico· N· clerico de tali loco vere sapientie et augmentum cōtinuum vite presentis· Commentum·

Iste liber subiectū est cuius contractū ad ens mobile est contractum ad naturā secretoꝝ mulierum vt ipsis infirmantibus possumus dare remedia ⁊ ipis confitentibus scire debite ad delictū· Et diuidit prio in duas partes scilicet prohemialem et executiuam· Pars executiua ibi· Sicut scribit· ⁊c· Primo auctor salutat personam cui scribit dicēs· Ego albertus morans parisius· Dilecto tibi in christo socio et amico· Ubi tangit causa efficiēs mouēs et mota· mouens fuit quidā sacerdos q̄ rogauit dn̄m albertū vt sibi scriberet librū de secretis mulierū· Et hoc ideo qꝛ mulieres sūt tēpore menstrui venenose ita ꝙ intoxicāt aīalia ꝑ visū inficiunt pueros in cunis et maculant speculū bn̄ ter sum: et quādoqꝫ faciūt coeuntē cū ipsis leprosū fieri· qn̄qꝫ cancrosū· et qꝛ malū nō euitatur nisi cognitū ideo necesse est volētib⁹ abstinere cognoscere imūditiā coitus. et multa alia q̄ docent in illo libro· et sic Albertus vidēs ꝙ iuste peteret et cōsensit ei· Et sic tāgit cā efficiēs mota cū dicit scribo ⁊c· Nota· Sapiētia est cognitio dei et operum effectuū· Et iō dicit phūs in ꝓhemio methaphisice· De deo ꝓprie nō ē scientia: sed

Diuisio libri·

Qualit se hēant mulieres ipsa menstrui·

sapiētia· Ita nichil melius est in hac vita· qꝛ mediāte ipsa sumꝰ felices· Teste Auerroy iu ꝓlogo quarti phisicorum· Ideo auctor scribit cōtinuū augmentū pn̄tis vite. et bene scribit sibi ista. qꝛ hō mediante sapientia redditur laudabilis deo et hoībus· Textus·

Cum vestra fauorabilis ⁊ gratuita me rogauit societas vt quedā ditant a nobis q̄ apud mulieꝝ naturā ⁊ cōditionē sūt occulta ⁊ secreta lucidius manifestarem visa petitiōe vr̄a nulla pigritia a cōpilatiōe breuis et cōpēdiosi tractaculi de īpetrata materia me retraxit· Sed pusillla ⁊ iuuenilis mēs q̄ scd̄m eius possibilitatem et temporis oportunitatē ad aliena detrahitur· nichilominꝰ vr̄o cupiēs satisfacere appetitui hāc pn̄tē epl̄am in qua plurima de īpetratis īuenietis vobis in pte stilo phīco ⁊ in parte medicinali ꝑut materie cōpetere videt· Nā cōscripsi rogās vestrā ꝯstantiā vt in hoc ope ac negocio cōstās ac celās satis ne aliquē puerum tā in etate q̄ȝ in moribꝰ ad pn̄tiā ꝑuenire permittatis· et si feceritis ꝓmitto vobis plura de his ⁊ aliꝭs manifestare cū pn̄ti ope arte cū medicinali transmittere q̄ ꝓlixiꝰ dabo dn̄o cōcedēte· Commentum·

Hic ostēdit cām q̄ posset ipm̄ excusare a labore huius facti: ⁊ ptȝ sententia ex textu· Nota ꝙ auctor dicit qd̄ mēs iuuenilis pusilla tp̄m te retraxit vbi euitat arrogantiā: qꝛ mēs dꝛ ꝑua q̄ paruis et paucis cōditiōibus cognitiōis est i[n]duta Vn̄ itellectꝰ ꝓprie nō est paruꝰ ꝑ se nec ꝑ accidēs qꝛ ītellectꝰ nō extēdit ꝑ accn̄s extēsione uec materie· Nota ꝙ appetitꝰ est triplex· s· naturalis aīalis et ītellectualis Ad ꝓpositū dicit lr̄a appetitui glo· i· naturali ītellectui Vn̄ ille sacerdos appetitu naturali appetiuit cognoscere naturas mulierum· Vn̄ hoīes natura scire desiderāt· i· me· Itē appetiuit appetitu ītellectuali qꝛ vidit vtilitatē cognitiōis eaꝝ

de triplici appeti[tu]·

¶Textus.

¶Sicut scribit .ii. de gñatione: Aialiũ gñabiliũ generatio sẽpiterna est circuitu. Causam aũt senpiternitatis in gñatione aialiũ ostẽdit phũs .ii. de aĩa dicẽs. Naturalissimũ opeꝝ est vnũ quodqꝫ sibi simile gñare quaten⁹ diuino esse et ĩmortali ꝑticipẽt quod oĩa appetũt vt ipe ꝑmaneãt nõ idẽ in nũero sed idẽ in specie Propter ꝙ dicit cõmẽtator .ii. de aiã ꝙ sollicitudo diuina cũ nõ potuit ip̃ꝫ facere ꝑmanere idem in nũero miserta est ei in dãdo virtutẽ q̃ potuit in specie ꝑmanere. Et subit hoc enĩ nõ est dubiũ qui melius est habere hanc virtutẽ q̃ꝫ nõ habere vel nõ esse.

Commentum.

Hec est pars executiua in qua auctor ꝓsequitur ĩtentũ suum ponẽdo duas ꝓposiciones vale te sibi ad ꝓpositum. Et diuiditur in tot capitula et partes quot patebant per ordinẽ. Nota gñeratio aĩaliũ perfectoꝝ sẽpiterna est: qꝛ talia sunt de ꝑfectione vniuersii .i. ethi scꝫ dubiũ videtꝛ qꝛ quedã aĩalia sũt qñqꝫ penitus corrupta sicut quidã vermes et musce in hyeme. Dicendũ est ꝙ si corrũpunꝛ in vno climate tũc generãtur in alio scdꝫ albertũ ⁊ lĩnconieñ. spu .i. poste. Uel dicendum ẽ ꝙ gñatio aĩaliũ que sũt de ꝑfectione vniuersali ill est sempiterna sed stare prima solutione Dubiũ ẽ an illa aĩalia deſũt ꝑfectione vniuersi qꝛ melius esset multa aĩalia nõ esse q̃ꝫ esse .s. serpẽtes et aĩalia q̃ intoxicãt Dicitur ꝙ bonũ est ea esse vt absorbeant ĩmũditias terre: qꝛ sinũ absorberẽt inficerẽt aerẽ et per cõsequẽs hoiem. Aũ natura nichil sustẽtat sine causa rationabili. ex textu ptꝫ ꝙ castitas ẽ pctũ nature licet hoĩꝫ sit via moris et p̃cepto legis qꝛ ꝑ castitatẽ aliquod nõ generat sibi simile. Nota per solicitudinẽ diuinã nõ põt intelligi deus qꝛ ipse nõ curat

particularia scd͠m Auer· xij· metha· ergo per sollicitu
dinē diuinā itelligit corp⁹ celeste quod de sui natura
appetitu naturali appetit cōseruare ista inferiora tñ
mediāte regimine intelligētiaꝝ vñ cōmē. xij· metha·
opus nature est opus intelligētie nō errātis· ¶ Utrū
gñatio aīaliū posset aīalia cōseruare in esse specifico
semp· Et dr ꝙ nō· qꝛ si sic· ergo series esset gñabilis·
quod est falsū· falsitas pꝫ qꝛ species est ꝑpetua Dico
quādo gñaẽ indiuiduū hoc vel illud· tūc gñatur natu
ra specifica subesse hoc signato et scd͠m partem· licet
nō generetur scd͠m totū ābitū· vñ nota ꝙ natura occul
te operatur in vniuersalibus· vt dicit Gilbertus porri
tanus in suis sex principijs· in· c· i· scꝫ in c· de forma· et
quia ꝓducere intēdit naturā vniuersalē· s· hoiem icō
mnni vel equuū et tñ ꝓducit ꝑticularē vt sortē: quod
ꝓuenit ex eo qꝛ iuenit materiā quandā et si gnatā hoc
loco determinato: et ideo si iueniret totā naturam si=
mul ꝓducet oēm hoiem simul: sed quia inuenit vnam
portionē menstrui huius vel huius mulieris· iō ꝓdu=
cit hunc vel hunc hoiem particularē· Tertius
¶ Causa autē quare ista aīalia ꝛ ꝑcipue hoies scd͠m
eandē naturā et scd͠m materiā et scd͠m numerū nō du
rant· dicit· ij· de gñatione et corruptiōe· Quoꝝ substā
tia corporalis non durat sed est corruptibilis nō pos=
sunt reiterare eandē in numero sed substantia hoiis
scd͠m principia indiuidui accepta est corruptibilis iō
gñatio hois abijcitur quare gñatio hoim sempiterna
nō erit scd͠m numerum nihilominus tñ gñatio hoim ē
ꝑfectissima: quod ꝓbaẽ sic qꝛ hō ē nobilissima creatu
ra qd͠ pꝫ ex intētione philosophi in multis locis phi=
losophie· et precipue in· ij· de aīa qꝛ q̄ꝫto plures ope=
rationes res habet tanto nobilior est· Non aūt per ra=
tionē intellectiuā separaẽ in vtroqꝫ viuētiū· vt pꝫ ibi

dem. Hoc etiã est de intẽtõe oĩm philosophorꝫ ꝛ preci
pue boetij in. ij. de cõsolatione philosophie vbi dicit ꝙ
hoĩes deo sũt similes mẽte. Hoc eti ãptꝫ in. ij. phisico
rum qꝛ motũ cepit naturã ꝛ speciẽ a termino ad quẽ.
Et ideo cũ messe natnrã humanã in sorte vel in plato
ne vel in alio particulari hoĩe existẽte sit motus q̄ dicit
gñatio: pfectissima erit ipsa inter oĩm aĩaliũ gñatio-
nẽ. Jtẽ gñatio est mot⁹ de nõ esse ad eẽ. Esse autẽ ma-
xime appetit: ꝛ p̄cipue ab hoĩbus qꝛ hic inter oẽs mo-
tus excellẽs est in mobilitate. Et intellige de motu va
riante aliq̄d sup quod mouet per hoc excludirur pri-
mus motus qui est causa aliorꝫ. ꝛc. Commentum.
Hic pbat ꝙ aĩalia nõ possũt pmanere eadẽ in numero
sed bene eadẽ in specie ꝛ precipue hoĩes. Dubitatur
vtrꝫ idẽ indiuiduũ corruptũ in numero possit regene-
rari. Et videt ꝙ sic: qꝛ post triginta septem mille an-
nos cõstellatio celi erit eadẽ per totũ sicũtiã. scd̃m pla
tonẽ ꝛ astronomos. Et ideo tũc nos erim⁹ eadẽ in nu-
mero et sedebimus in hac vel in hac scola vel lectoris
sicut nũc. s. in magno anno. Ũñ plato dixit ꝙ post an
num magnũ deberet redire athenas ꝛ deberet ibi lege
re: ratio est: qꝛ tota cõstellatio veniet ita. Jdeo redeun
te eadẽ cõstellatione idem effectus redibũt. Dicendũ
est stante sentẽtia Auerrois ꝛ Aristotelis quinto phi
sicorꝫ: et in libro de gñatione nõ est possibile ex quo ge
nerationes illius nõ pñt esse nũc ĩmediate ꝛ corruptio
nes: ideo tp̄s mediaret. Et ideo vnũ numero vna mu-
tatione pditur numero. v. phisicorꝫ Sed ad dubiũ pri
mum est dicendũ ꝙ post annum magnũ possibile est re
dire homines multũ similes. sic ꝙ vix possint cogno-
sci distincti cum nõ sunt idem in numero. Sed diceres
stante eadẽ causa materie effectus erit idẽ in numero.
Rñdet ꝙ verũ est stante eodẽ mẽsura ꝛ materia eque

disposite: sed sic nō est· q2 tp̄s rapti transit ⁊ nō reuertitur idē numero: sed bene idē in specie· Et potest dici ꝙ resolutio hodierna nō sit in eadē numero cū resolutione q̄ venit post mille vel quadringētos āños q2 motus est ens successiuū· Dubitat̄ scd̄o vtrū vnū aīal possit ꝑpetuari semꝑ· Et videt̄ ꝙ sic q2 possibile est inuenire aliquod ꝯplexionatū ī quo elemēta sunt reducta ad mediū siue ꝓportionē mediā q2 oīs corruptio est a cōtrario: ⁊ illa cōtraria sunt ꝓportionata ī sūmo ideo nō corrūpunt̄· Sed ꝙ illud sit possibile ꝓbatur sic: q2 vbi est magis equale ⁊ min⁹ equale: ibi est equale simpliciter· Dico ꝙ nō est possibile illud dare q2 oē mixtū mouet̄ per naturā elemēti ꝑdominātis· i· celi Sed ad rationē vbi est maius ⁊ magis· ⁊c· Respondes ꝙ verꝫ est prout equale sufficit ⁊ ꝓut eū possibile vnde mixtū equale in humore scd̄m iusticiam est ponendum: sed nō est pure equale scd̄m quātitatē molis q2 terra semꝑ p2edñat̄ plurib⁹ mixtis· Aliter dicendum supposito ꝙ tale mixtū scd̄m oēm equalitatē elemētoꝝ sic ponderes adhuc esset corruptibile ab extrinseco sc3 ad virtutem celesti q2 posset mediāte aqua frigida infrigidari/ ⁊ sic redire ad hoc sc3 ab equalitate humoꝝ ⁊ ab hoc modo corrūpi Nota ꝙ lr̄a dicit: hoīes sūt similes deo mēte illud pt3 q2 hō per sciētiā fit diuinus· Seneca· Uir speculatiu⁹ est deo similis ⁊ amātissimus patet illud· ij· metha· vbi dicit Aristo· In hoībus est delectatio pauco tēpore quā intelligētie toto eterno ꝑficiunt· Et intelligit per hoc cognitione dei in qua est maxima delectatio· Nota ꝙ oīs delectatio fit ꝑ quādā assimilitudinē siue assimulationē cognoscentis ad cognitum mediante forma exēplari ⁊ cognoscentis ergo quāto plus hō cognoscit de deo caueo pl⁹ ⁊ magis sibi assimilat̄· Lr̄a di· Inter oēs mot⁹ gñatio ē nobilior: sumēdo

eductiõe aīe siue formatiõe fetus in vtero ꝛ quomodo fit motus videbitur. Pro quo nota ꝙ motus est duplex. Quidā est mot⁹ qui abicit aliqd a substantia. sicut calefactio a que abicit frigiditate de albo in nigredinē. Alius est motus q̄ nō abicit aliquā perfectionez a substantia mot⁹: sicut motus celi q̄ nō facit aliqd corrumpi a substātia celi Modo gn̄atio est mot⁹ abijciēs aliqd a substātia rei. qꝛ mēstruū quod mouetur ad formationē hoīs trāsmutatur. Vn̄ auerrois. i. phisicoꝝ dicit in gn̄atiõe hoīs pars spmatis nō cessat corrūpi. et pars hoīs gn̄atur donec tota forma cōpleatur

Textus.

¶capitulum primum.

Postq̄z sermo noster pmissus est de his que intentionem anditoꝛis ad stili materiam inclinant oportunum est ad materiā operis defendere. et primo de generatione embrionis videre. Iuxta quod notandū est diligenter ꝛ memorie commendatum ꝙ oīs hō q̄ gn̄atur naturaliter ex semine patris ꝛ mēstruo matris gn̄atur scd̄m intētionē oīm philosophoꝝ ꝛ medicoꝝ: et dico medicoꝝ: qꝛ aristo. nō posuit semē patris in substantiā fetus cedere sed dicit fetum tm̄ pcedere ex mēstruo. et postea ponit ipsū vaboraliter exalare. Medici aūt dicunt totum semē tā ex parte patris quod sperma dr. quā matris quod menstruum dicitur cedere in substantiam fetus.

¶commentum.

¶capitulū secūde partis extutiue in quo vult aggredi materiā scz ad ostendendū gn̄atione embriōis siue fetus. Nota cōtrouersia est inter medicos ꝛ philosophos. Nā philosophi dicūt ꝙ semē viri cōiunctū menstruo muliebri habet se ad mēstruū mnlieris tanq̄z ratif ꝛx ad artificiū. Vn̄ sicut charpētarius solū est effici

ens ꝛ domus effect⁹: ita ꝙ materiã domus alterat et dispõit sic etiã sperma viri alterat menstruũ mulieris ad formã hoĩs Et hoc ponũtiõ. qꝛ videt̃ ꝙ patre corrupto fit gñatio hoĩs ꝛ trãsmutatio seminis mulieris ergo est ponere efficiẽs ꝙ patre corrupto menstruum mulieris trãsmutetur. Et qꝛ finis ꝛ effectus nõ coincidunt ideo sperma viri nõ intrat materiã. Sed medici dicũt oppositũ: videlꝫ ꝙ hõ sit ex nobilissima materia ideo opꝫ semẽ intrare sub materia fetus mulieris qꝛ mẽstruũ mulieris sup̄fluũ est scđe digestionis sed sperma viri est melius coctũ et digestũ iõ opꝫ ipsũ subintrare materiã fetus ꝛ substantiã: qꝛ videt̃ ꝙ fetus aliqñ assimilat̃ patri in genitalib⁹ ꝛ in multis aliĳs hoc non esset nisi intraret substãtiã fetus. ¶ Itẽ medici dicũt ꝙ in semine viri sit quidã spũs gignens q̇ penetrat totam materiã feminũ cõiũctoꝝ. et ille pñs est formatiuus oĩm mẽbꝛosũ tanq̄ꝫ faber ferrũ cũ malleo disponit sic ille spiritus disponit ꝛ mallet oĩa mẽbꝛa et per ipm̃ spm̃ saluatur p̊ncipiũ efficiens. Sed philosophi ponũt spma viri exalari vapoꝛaliter qꝛ matrix est mẽbꝛum valde poꝛotũ et sic post foꝛmatiõnẽ fetus caloꝛ solis facit spma viri exaltare ꝛ recedere ex matrice p̱ poꝛros. Sed ꝙ sit poꝛosa pꝫ qꝛ puer per poꝛos sumit nutrimẽtũ. etiã ptꝫ qꝛ est pellis ꝛ q̇libet pellis est poꝛosa in aĩali qꝛ aliter sudoꝛ nõ posset exire sine pena: quod est falsũ: qꝛ in caloꝛe poꝛi aperiũtur. ꝛ tũc sudoꝛ exit ꝛ tũc etiã exeũt pili per poꝛos. ¶ Nota embꝛiõ est quedã massa carnea ex istis seminibus congregata et ista massa carnea alteratur ad foꝛmatiõnẽ fetus embꝛio

Textus.

His visis ꝛ accepta vna parte opinionis aristo. vel medicoꝝ. Videndũ est per quẽ modũ ꝛ quomodo illa semina recipiuntur in muliere vnde mulier cum incoitu

fuit cũ viro similiter in eodẽ tẽpore emittit mẽstruum in qua vir sperma. ita quod ista duo semina in vulua mulieris cõcurrunt simul et vnũ alteri incipit cõmisce ri et tunc concipit mulier. Concipere aũt vocatur qñ ista duo semina in matrice et in tali loco deputato a natura ad factũ recipiant: postq̃ȝ vero illa duo semi na recepta sunt matrix mulieris claudit tanq̃ȝ bursa ex eius oĩ parte. ita quod nichil de semine recepto po test perdere. Et cum matrix sic vndiqȝ fuerit clausa fit tentio mẽstruorum in muliere.

Commentum.

Hic auctor exeq̃tur formationẽ fetus ꝛ pri mo facit hoc: scd̃o ponit notabile ibi Iux ta qd̃ notãdũ. Nota si vir pꝰ emittit sp̱ma q̃ȝ mulier mẽstruũ tũc nõ fit cõceptio. Itẽ si ambo simul emittunt. et si semina nõ sunt bene cõformia ꝛ bene disposita iteꝝ nõ fiet cõceptio vt si se men viri nõ sufficienter fuerit calidũ. et ideo qui raro coeũt cito generãt: qꝛ sũt calidi valde. Nota ꝙ vulua dr̃ q̃si vulua qꝛ est ianua ventris et eius vltima ps dr̃ mẽbrana. q. mẽbrũ ani. i. finis vulue ꝛ ita matrix clau ditur sicut vna bursa. ita ꝙ scd̃m Auicennã vnã acus int rare nõ posset qꝛ gaudet ex calido recepto nolens p̱ deri. Nota ꝙ mulier emittit mẽstruũ et etiã reicipit et sic magis delectatur in coitu ipso viro. Sed oritur du bium. Utrũ abscissis testiculis posset alijs gñare. et vi detur ꝙ nõ. qꝛ deficiunt vasa seminalia per q̄ vasa se men deferri debet. In oppositũ exptũ est qꝛ thaurꝰ ab scissis testiculis gñat. dico ꝙ imo adhuc gñare posset qꝛ potest emittere materiam sp̱maticã. licet non eque bene. Unde si semẽ emissũ ad terrã poneretur ad matri cem. possibile esset ꝙ couciperet. Unde sepius cõtigit ꝙ in balneo vbi vir sp̱matizat mulierẽ presente ꝙ sine

vulua

coitu ipsa cōcipit q₂ vulua ē maxime attractiua: et q₂ semen adhuc est vigorosū et nō exaltatū ideo produ- cere posset fetū· et hoc exptū ē· Nā si cattus spmatiza ret sup saluiā et aliqs comederet et de tali saluia· tūc ex illo spmate generant catti i ventre viri q₂ catti per vomitum essent expellendi· Textus· Menstruū

Iuxta quod notandū q̄ menstruum in muliere nichil aliud ē q̄₃ supfluū alimētū quod in substātia rei aliū- de non cecidit· sicut est in viris spma ⁊ vocat mēstruū in muliere· ideo q₂ fluit in quolibet mense· adminus semel cum mulier tante etatis fuerit hoc est tredecimi vel quattuordecim annorum et vt frequenter accidit i decimoquarto· Et incipit fluxus menstruorū ēē i quo libet mense ꝑpter nature purgationē· Quibusdā xō accidit iste fluxus in nouilunio· quibusdā postea ita q̄ nō oēs mulieres in eodē tpe patiūtur istā dolorem· Et dico dolorē· q₂ in alio fluxu oēs differēter patiunt quedam plus quedam minus: a quibusdam vero trā sit diutius et hoc secundum exigentiam et cōplexionē nature mulierum·

¶Commentum·

Hic auctor ponit vnū notabile vt pt₃ in textu· Dubita tur quare fluxus spmatis nō sit mēstruosus sicut men struū· respōdetur q̄ spma siue semē viri est magis de- coctum et subtile ideo natura nō libēter reijcit· imo cō seruat ad generationem siue ad nutritione₃ si indige- ret fetus· Dubitatur quare vrina est stercorisatio ⁊ su dor non sequantur motum lune sicut menstruum· Re spondetur q̄ vrina et immundicie fiunt omni die ex su perfluitate sibi secundum magnam grossitudinem et maiorem quantitatem· Ideo opus est q̄ quoti- die expelli debeant· Nota iuuenes mulieres sunt mul tum humide: ideo libent mēstruāt in pricipio mēsis ⁊

seniores in fine q2 minus humide sũt· Nota q mulier res nigre minus habẽt de mẽstruo q̃3 mulieres albe q2 oẽs mulieres sunt fleugmatice cõplexiõis tñ vna ma= gis alia· Et quantomagis mulieres vtunt cibariis de licatis et bene piperatis tanto magis subtile emittũt menstruũ· Et oppositum ẽ de pauperibus mulierib9 grossis cibariis vtẽtib9· No· auctor ponit q ĩ·xij·xiij· vel xiiij: annomulier incipit menstruisare· Ratio ẽ: q2 tunc calor etatis pueritie deficit gratia cui9 nõ põt bñ consumere humidũ nutrimenta tale· Vñ versus Ad= de decẽ ternis sic mulierũ menstrua cernis Ad q̃nqua ginta durat purgatio tanta· Nota q mulier median= te menstruositate purgatur. q2 humidũ supfluũ rece= dit: a quo grossi humores resoluerentur si maneret: iõ mulier non ẽ apta ad disciplinã ppẽ grossiciẽ spirituũ cerebri opillãtiũ et ebetatiũ· Et nota q coitus mulieri bus pro tanto ẽ pficuus· q2 supfluũ frigidũ emittitur et calorẽ recipiũt q̇ tẽperat carũ frigiditatẽ· oppositũ est in viris· Vñ mulieres multũ coeũtes nõ sũnt breuio ris vite· adeo sicut vir· i· hoc attestat natura passeris qui propter sepe coire moritur Textus·

Sed ex his q̃ dicta sũt oriunt plura dubia· Primum est vtrũ ille fluxus fiat p colorẽ sãguineũ vl' p aliquem alium· Iuxta q notandũ q in oĩbus mulierib9 p̃tq̃3 ĩ corruptis color mẽstruo4 est sanguine9 vt in pluribus Et dico ĩ corruptis· i· in corruptis malis 7 visiosis hu moribus· In his eni sũt sepe mẽstrua liuidi· i· plũbei coloris· et non loquor de corruptione castitatis q2 ĩdif ferenter siue virgines fuerint siue corrupte· si tãte eta tis fuerint fluxũ patiuntur· et signa ad hanc ptem· s· quõ menstra fluunt sunt plura de quibus postea dice= tur· Commentum·

Hic auctor mouet quattuor q̃stiones scd̃m ordinem vt

ptꝫ in textu. Nota ꝙ fluxus mēstruoꝝ est sanguinei coloris. causa huiꝰ ē. qꝛ menstruū est sup̄fluū secunde digestionis. s. epatis: sed epar ē organū rubeū summe calidum et ideo assimilat̄ sibi sitū parsū in colore et in forma inq̄ntū pōt. Sed cōtra videtur ꝙ menstruū debeat esse albū. qꝛ ē sūme frigidū et frigiditas ē mater albedinis Respondeo scđm albertum q̄ꝫtū eēt de natura mēstrui tūc esset albū sed qꝛ eiꝰ ꝓducēs est rubeuꝫ. s. epar. ideo sibi assimilatur. Tūc ē dubiū quare sperma viri non est rubeū cū tn̄ sit calidū et bene digestum. Dicit̄ ꝙ sperma viri de se est rubeū qꝛ est sāguis tertie digestionis sed in testiculis dealbat̄ ꝓpter frigiditatē testiculoꝝ. et ideo nō sp̄matizat nisi p̄ motū testiculorū calefiat. No. color rubeꝰ gn̄atur ex eo qꝛ ī humido terrestri humiditas p̄ adustionē humidi cōsumitur. vt ptꝫ in latere rubeo. vn̄ later ante cōbustionem nō est rubeus sed efficitur p̄ cōsūptionē humidi a calido ita ꝙ terrestre siccuꝫ p̄dn̄atur. Sic est de menstruo mulieris. eo ꝙ est in epate humidū calore epatis cōsumitur in sicco terrestri: iddeo quodāmodo fit rubeū Sꝫ in mulieribꝰ valde grossis ⁊ terrestribus: tm̄ ē de humido in consūpto et de terrestri ꝙ earū mēstruū ē liuidū. i. nigrū. Terra eni nigra est et qꝛ earū mēstruū est summe terrestre ideo sequitur colorē terre qꝛ calor est qualitas scđa derelicta a primis qualitatibus. exēplum sicut videmꝰ qn̄ calidū agit in humidū ⁊ nō consumit sufficient̄ humidū relinqtur color viridis sicut ī piris et in pomis. Et si frigidū predn̄atur color est albus. sed si calidū p̄dn̄atur relinqtur color niger: vt patet in pipere et sic de alijs similibus. Scđm dubiū pōt esse vtrū mēstruū fluat per anum et hoc more secessus aut p̄ vuluā aut modo eiectionis vrine. Ad hoc breuiter est dicendū ꝙ p̄ vuluam fluūt: in specie crudi san-

guinis et tenuis ¶ Commentum.

Hic author ponit secundū dubiū vt pz in textu. et rñ= detur ad dubiū q ī mulieribus multū corruptis quarū anus et vulua sūt vnū foramē pñt mēstrua fluere per anū: sed stante sanitate et bona digestione tunc nō flu unt per anum. sed per vuluam. Textus.

Tertio dubitatur quare ī mulieribus fluūt mēstrua q̄ sunt supflua alimēti et nō ī viris sperma: quod etiā ē superfluū alimēti. Ad hoc dubiū dicēdū est q mulier est frigida et humida a natura Vir autē est calidus ⁊ siccus modo de natura humidi est fluere quarto me= theo. et maxime humidū quod est in mulieribus est a queum. sed in viris humidū ē aereū: et ideo cum calor semper agat in humidum. et calor est naturali sz cum natura nihil facit frustra vt dicit primo dece. ⁊ mūdo et q: calor ī mulieribus semp est debilis respectu illi9 qui ē ī viris et cū totū alimētū iu mulierib9 non potest conuertere in carnem: ideo natura facit quod meli9 ē prouidet nature de necessarijs ⁊ reliquū dimittit ī locū quēdam in quo seruātur in muliere menstrua. De illo quidem in tantū dictū ē q maioris inquisitionis est q̄z presens exposcit negocium. ¶ Commentum.

Hic mouet tertiū dubiū et per se soluit vt pz in littera Nota q frigidissimus virorū est calidior callidissima mulierū stante eadē regione digestione et cibali nutri tione. et sic de alijs. Hoc dico notanter q: vna mulier in ethiopia viuēs delicate: posset esse calidior vno pau perculo viro in occidēte: semp vtente cibarijs frigidis simis. Sed cōtra videt quod mulier sit calidior viro q: calor fundatur in sanguine sed in muliere plus est sanguine q̄z in viro: alias sanguis non flueret quoti= die ⁊ cōtinue ī muliere. sed sic non est in viro ergo ⁊c.

Respōdetur quod vbi plus ē de sāguine bene digesto

et decocto ibi est maior calor: sed sic non est in mulieribus ergo 7c. Nota littera dicit q natura facit qd melius est. Rõ. qr natura regit ab itelligētia nõ errante expellit humidū grossū mulieres mediante fluxu. Et videmus experimentū qñ fuerit in corpe aialis aliqs humor grossus nociuus corpori illū natura vertit ad partes officiales corporis faciendo scabiosis pedes 7 manus ne illud humidum ledat mēbra principalia. scz cor. epar. et alia. ¶ Textus.

¶ Quarto dubitaret aliqs vnde veniret menstruum ī muliere quando est in coitu cū viro/ qr dictū est supra qñ mulier cōcipit retēta sunt mēstrua/ergo si retenta fuerint mirū ē vnde tūc fluūt in coitu. Ad hoc dicēdū est q qñ mulier concipit. retenta sunt mēstrua ppter hanc causā finalem: vt de menstruo retento fetus ī vtero mulieris existens possit nutriri. Quando autem mulier ē in coitu cum viro tūc ppter magnam delectationem quā habet: qr per virgā virilē existētē ī vulua nerui et vene existentes in vulua confricant 7 mouēt et sic vulua dilatando se menstruū emittit: 7 hoc ē naturale respectu coitus: qr ille coitus ē naturalis: ē tamen quasi violentus respectu fluxus naturalis menstruorum. Item omī die de nutrimento sūpto fit materia que apta nata ē ad expellendū in coitu. Ex illo soluit dubitatio. quare mulieres impregnate maxīe appetunt coitū qr appetitus coitus ē propt abundātiā materie superflue ab alimēto. Et iō cum menstrua sūt retenta 7 omī de aliqd aliud generat mulier maxime appetit totum: qr ex eius materie abundantia vulua mulieris calescit: 7 sic coitum appetit.

¶ Commentum.

¶ Hic mouet quartum dubium 7 sic soluit per se. sed dubiū ē circa dicta 7 circa dicēda a qbus mēbris in vi

tis sperma abscindatur et similiter mēstruū ī mulieribus: sumēdo menstruū pro semine quod emittitur in coitu· et videt̄ q̄ ab oīb⁹ mēbris· q2 fetus assimilatur parentibus in omnibus mēbris· Sed contra si sic sequeretur q̄ impfectus ī mēbris generaret ī membris impfectū: quod est falsū· Falcitas pt3 p experientiā si pater esset cecus: claudus: vel inutilatus in digito nō semp generaret simile sibi consequētia patet de se· dicendum q̄ in coitu illa semina discindunt̄ a quattuor membris pricipalib⁹ sc3 a cerebro· corde· epate· ⁊ matrice ī mulieribus: ⁊ a testiculis ī viris ⁊ ex consequenti ex aliis mēbris sed nō ab aliis ptibus corpis principaliter: ⁊ p hoc ad instātiā dicitur q̄ fetus assimilatur parētib⁹,· dico q̄ sufficit a principalib⁹ put ista influunt aliis mēbris et maxime a cerebro discindunt̄ ⁊ distingunt̄· Vñ videm⁹ multos coeuntes caput dolore ⁊ maxime excitari ī mēbris ⁊ maxime deliberari in visu

Semen in certa discinduntur·

¶ Captiulum· ¶ Textus·

Visis istis: ad formationē fetus in matrice ē redeūdū prima materia recepta in matrice habet naturā lactis sex primis diebus ad hūc calorē lactis opatur calor naturalis in spermate viri emissus et calor matricis· ita q̄ ista materia· dealbatur sicut lac· deinde illa materia trāsmutat̄ ad naturā seu colorē sanguinis spissi ⁊ aliqualiter bene decocti· et hoc p nouē dies postea tūc ab isto tempore fit cōsolidatio in membris fetus ī· xij· diebus·

¶ Commentum·

Istud est capitulum scdm partis executiue in quo reuertitur ad formationem fetus successiue· Oritur dubium vtrum calor spermatis sit igneus elementalis: vel sit calor celestis· similiter de calore matricis ⁊c· Hic sunt diuerse opiniones s3 cum aristo· in secūdo de aīalib⁹ dicēdū q̄ iste calor sit aīalis siue celestis·

Ratio est: qr calor elemētalis ē destructiuus sed calor celestis est saluatiu⁹ aīalium scđm Auerroy · xij · metha · xij · cōmēto: Sꝫ tñ dicēdū ꝙ iste calor sit parti igneus ꝛ partim aīalis siue celestis Vñ calor igneus cōuertitur simpliciter ī se sicut in cōtrariū sꝫ calor aīalis siue celestis ē ꝑmixt⁹ cū humiditate ꝛ tēperat⁹: et ille cōseruat mixtū vñ quodlibet aīatū viuū viuit in calido radicali et humido tēperato · Itē dubiū ē que mēbra primo formātur et generātur ī fetu · Hic dicūt quidā ꝙ epar qr in epate fit nutritio prima et vegestatio spiritum · et qr ab epate discinditur prius semē q̄ꝫ a corde iō videt̄ ꝙ epar p̄io gñari · Sed cū aristo · dicam⁹ ꝙ p̄io cor gñatur qr ē primum viuēs et vltimū moriens · postea epar postea cerebrū: et postea testiculi et sic de alijs · Sꝫ qñ dicit̄ ꝙ in epate fit prima nutritio · Dr̄ ꝙ ē verū ex consequenti sed primo in corde habet fieri ꝛc · Que mēbra primo generātur in fetu ·

¶ Textus ·

¶ Iuxta quod notandū ꝙ scđm philosophū vnūqđqꝫ viuētiū cōsurgit ex quattuor elemētis: iō qr in tali materia est mater ia ferrea q̄ cecidit in substantia ossium simil̄r a quo cedit in suū simile et sic de alijs · Postea vero solet facies formari a natura ꝛ dispositio corporis scđm trinā dimēsionē scꝫ longū latū ꝛ ꝓfundū et hoc fit p decē octo dies · Ab isto vbo tp̄e incipit natura fet⁹ confortari vsqꝫ ad egressū · Nota ꝙ fetus mulieris cōficitur in xxiiij · diebus · Et illud quod per sermonem longū dictū est solet dici per quattuor vsus · Conceptū semen sex primis crude diebus · Et quasi lac reliqsqꝫ nouē fit sanguis: ab ide · Cōsolida duodena dies: bis noua deīceps effigiat: reliquū tēpus ꝓducit ad ortū ·

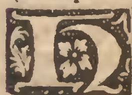
¶ Commentum ·

¶ Hic auctor ponit vnū notabile vt ptꝫ ī textu · Nota ꝙ lr̄a dicit ꝙ quodlibet viuētiū ē ex quattuor elemētis

Hoc probatur q: ex q̄bus aliq̄s nutritur ex illis est con stitutus scd̄o de aīa. sed ex eisdē mittunt et sumus ergo rc. Minor ptz q: nutritio fit p calidū et humidū sic cum et frigidum: principaliter p calidū et humidum Sed cōtra quedā aīalia viuūt ex puris elemētis igit solū vnū elemētū est in ipsis. Antecedens ptz p hunc versum. Quattuor ex puris vitā ducūt elementis. dicendū q simpliciter est ipossibile scd̄m aristo. Ān alec est mixtū ex quattuor elementis r mittit i aqua mixta mediante calore solis Ān alec in aqua pura viuere nō pōt. q: illa nō est nutrimentalis. Et iō videmꝰ pisces panē comedere in aqua. Itē in quolz mixto viuente re quiritur terra que facit mixtū constare et durum esse alias cito dissolueretur. Item requiritur ignis vt calo rem habeat in quo vita saluat. etiā requiritur humidū i quo agat calidū. Et reqrit humidū aeris q: spūs generat ex sanguine aereo. itē ossa sūt ex menstrue q̄z tum ad grossiore p̄tes mēstrui q: ossa materiaz hoīs in esse conseruāt. Si eni non essent ossa homo cito dissolueretur postea de pte mēstrui magis aq̄a generant cerebrū et medulla: de partibus autem magis aeeris gn̄atur spūs: r de partibus magis igneis epar: ita qd̄ quelibet membra in hoīe sunt i sua structione ex ad iunctione alicuiꝰ elemēti. Nota fetus sic formatur qd̄ quātitas materie p̄existentis cōdensat vel rare fit ad quantitatem siue extensionē debite forme: in longuā: latū r ꝓfundū. Et qn̄ res gn̄abilis maior erit i quanti tate re corrūpenda. tūc fit rarefactio materie qn̄ vero erit minor tunc fit cōdēnatio. sic ē qn̄ ex semine mulie ris fit hō: q: tūc si materia seminis est maior recipiēte formam hominis tunc primo calor naturalis et virtꝰ formatiua: materiā cōdēsat et facit iduresce re vsq̄ do nec apta sit forme: et tūc hoīe gn̄ato materiā a augmē

Formatio fetus.

rat interi cū elemētis vsq ad quātitatē cōpetentē sibi et oēs ille diuersificationes que p̄cedūt aīam in istan ti gn̄atā debēt esse īdetermīate ante illud istās q̄zuis oēs sint determīate nō per formā corrūpendā sed per formā mēstrui:tn̄ adhuc expectāt aliā termīationē a forma generāda. Scdm hoc glosaꝛ lr̄a q̄ dicit. Post ea formaꝛ facies scdm trinā dimēsionē scz īdetermi nabile. Textus. ¶ Sūt autē quedā q̄ penes quod li bet tēpus signatū ponūt regnare aliquē planetaꝝ Et qꝛ scire hoc multū cōfert ad ea q̄ hic scribuntur ꝛ ideo ne ignorātie me illd neglectū ascribaꝛ ex his aliqua declarabo Notandū p̄mo vt dicit: Auicēna accidētia sūt in triplici genere quedā enī materiā consequntur in cōposito et ei attribuūtur quedā forme: quedā cō positū ex materia ꝛ forma ꝯsequūtur Et cū hoc sit na turale compositū ex materia ꝛ forma tripliciter deno minabūtur accidētia in ipso. ex parte autem aīe sunt quedā accidētia virtus eundi et mouēdi. et qꝛ scdm intentionē quorūdam q̄ digne locuti sunt de naturaꝛ oēs virtutes quas aīe icorpore cōplectiꝛ illas contra hic asperis ꝛ corporibus celestib⁹ ¶ commentū

Hic auctor incipit determinare de successiua formatione fetus scdm īfluentiā planetaꝝ Et p̄mo p̄mittit quedā: scd̄o exeq̄tur in tentū suū ibi. Ab vltimo enī. Nota illa cō clusio formaꝛ ex littera. Fetus formatur successiue p planetas idē ꝓbaꝛ sic extra litterā. Penes illud for matur fetus quod diuersimode ī fluit fetui esse et vi uere sed planete sūt hmōi igiꝛ ꝛ c. minor ptz qꝛ huic in fluit viuere longo tēpore huic puo tēpore vt ptz per ptholomeū in cētiloq̄o suo: et per ei⁹ cōmētatorez ha li. Nota tūc planeta dꝛ regnare: qn̄ est in maiore vigo re. s: qn̄ est i domo sua hoc est i signo sibi cōformi et q̄

formatio fetus

planeta dꝛ regnaꝛ

ſint domus planetaꝝ īfra patebit · Mota :aīa mouēs corpus ꝑ hūc modū ·aīa ꝑmo moueṫ ab alio·ſ·ab appetibili ꝛ ſic mota mouet ſpūs q̄bus motis ipi mouēt munuſculos·q̄ moti mouēt mēbꝛa·et ſic pꝫ ꝙ appetibile eſt pꝛīc.pale mouēs· ¶ Sed dubiū eſt vtrū aliq̄d

;umoꝛ accidēs poſſet eſſe pꝛicipiū alicuiꝰ ſubſtātie pꝛīcipali

;apitur Reſpōdet gal:etꝰ burlarii ſuꝑ quarto ſentētiaꝝ · ꝙ ſic ꝓbaṫ ſic qꝛ illud eſt agēs quod coꝛrūpit vnū ꝛ generat aliud talis aūt eſt humoris ī diſpoſitio ſiue diſ pꝛopoꝛtio elemētoꝝ q̄ coꝛrūpit foꝛmā hoīs ꝛ gn̄atur foꝛma cadaueris ꝙ eſt ſubſtātia ig r̄·ꝛc· Reſpondeṫ ꝙ humoꝛ not ificās eſt quedā ſubſtātia·nō enī ſumiṫ humoꝛ pꝛo accidēte ſed capiṫ ꝓmateria humida pec cante ita ꝙ accidēs nō corrūpit hoīem niſi virtute ſui ſubiecti·Sedq̄n̄ dꝛ ſubſtātia nichil eſt cō trariū·Dicitur ꝙ verū eſt de cōtrarietate ꝑfecta · tn̄ bene cōtrarietate diminuta que ſufficit ad coꝛruptionē vnius ꝛ ad alterius gn̄ationē· ¶ Textus·

¶ Ab vltimo enī oꝛbe q̄ motu diurno oēs ſperas īferiores recipit īfluūtur materie ꝑncipaliter ꝛ radicaliter virtutes eſſendi ꝛ mouēdi ab oꝛbe ſtellaꝝ fixarū : fetus recipit virtutē q̄ diſtiguiṫ ī eſſe ſcd̄m diuerſas figuratos ꝛ accidētia ꝛ illud cōuenit ei inq̄ꝫtū eſt foꝛma:ſed etiā cotrahit aliā virtutē ab hoc oꝛbe q̄ dat eē et ſcd̄m diuerſas naturas huiꝰ oꝛbis: poſt ſperā ſtellatam poniṫ ſpera ſaturni ſcd̄m aſtronomos ꝛ ab illa īfluūtur aīe virtutes dicernēdi ꝛ ratiocinādi ·Et poſt ea ſpa iouis:ꝛ ab illa īfluiṫ aīe magnanimitas ꝛ plures aīe paſſiones·et ſpera martis influitur aīe aioſitas ꝛ virtus iraſiblis ꝛ alia deſideria aīe ·et a ſole influitur virtus ſciēdi ꝛ memoꝛādi· a venere motus concupiſcenti ꝛ deſideri·A mercurio virtuꝫ gaudēdi et delectādi A luna que eſt radix oīm virtutū naturaliū

virtus vegetādi q̄3uis hec et plura alia ab aīa ꝓcedūt et cū ista sequūtur ex diuersis partibus corpoꝝ celestium: tn̄ hec oīa aīe attribuūtur et nō solū aīe s3 etiā toti cōpōsito· q2 simplex nō pōt sustentare accidens·

¶ Commentum·

¶ Hic osteudit quomō aīe īfluūtur diuersa accidentia a corporib⁹ supcelestib3 Nota ab vltimo orbe aīa capit esse in oībus ꝗ3tū est ex parte sui· sed spera celi stellati dat esse distinctū aīe ab aliis entibus q2 ꝓpter multitudinē stellarū īfluit distictū esse et distictionē vn̄ scd̄3 hoc ꝙ stella specialis respicit vnā aīa3 plusq̄3 aliā ideo distictū esse īfluit cuilib3 aīe humane cui correspondet disticta stella· Nota saturu⁹ est p̄ma stella erratica et gratia sue īfluētie dat aīe virtutē discenēdi et ratiocinādi et diciꝶ saturn⁹ quasi satur ī aruis ꝑ cōtrariū vn̄ cū sit frigidissim⁹ ⁊ siccus īfluit caristia3 ip so regnāte· Sed iupiter īfuit maguanimitatē vn̄ iupiter fuit q̄dā vir q̄ expulit patrē suū a regno suo· Et d2 quasi iuuēs patrē ꝑ ꝯtrariū et illud attributu3 est vni planete q̄ magnanim⁹ est ꝑ īfluētiā ·ita ꝙ puer uat⁹ eo regnāte fit maguanim⁹· Sed ī veuē nascūtur luxuriosi· S3 mars est malinissim⁹ plauetaꝝ et dat virtutē irascibilē· Sol est optim⁹ planetarū īfluēs scieutiā ⁊ memoriā vn̄ sub sole nati sūt felices et amabiles· Sed mercuri⁹ d2 quasi mercatoru3 ky2ios·i:dn̄s Sicut eī mercator d2 eē gaudiosus ⁊ affabilis· sic ville planeta est beniuol⁹ gaudiū ⁊ delectationē īfūdēs S3 luna īfluit virtutē vegetādi ⁊ nutriēdi q2 ē īfim⁹ planetaꝝ iō īmediati⁹ agit Jtē lrā dicit accn̄s ī sipliciessētia nō sustētaꝶ· Cā ē q2 accn̄s egrediꝶ de natura subiecti nō solū magitudinē subiecti sic cāe maꝶialꝭ s3 ēt magitdinē cause efficiētꝭ iō cōpositū scd̄3 vnā ptē ē cā maꝶialis· ⁊ scd̄3 aliā ptē ē cā effectiā· ⁊ q2 in siplici

qualiter accidētia aīe influūtur a corpib⁹

saturn⁹ d2

Jupiter

Venus

Mars

Sol

Mercuri⁹

nō est expōere·ideo simplex nō est subiectū accidētiū· et maxime accidētiū re aliū q̄zuis tñ essentia simplex posset eē subiectū suoꝝ modoꝝ essendi·sicut materia pma est subiectū sue potētie q̄ est suus modus essendi proprius ꝛ formalis·Ex quo pꝫ ꝙ accidētia potētie nō sunt accidētia solius aīe·sed sūt accidētia totius cōpositi·Sed dicuntur aīe sic·qꝛ in sunt corpori per aīam principaliter · ¶Textus·

Formatio corporis · Nūc vero ex parte corporis cōsimiliter est notandū· Et pmo de creatiōe vel formatione corpis quod ex embrione creatur ꝛ formaꝛ per·effectus ꝛ opationes stellarū qui planete dicūtur· Primo enī materia embrionis vel hoīs generādi cōpressa ꝛ coagulata per frigiditatē et siccitatē saturni disponiꝛ ·et huic materie a saturno virtus īfluitur vegetatiua ꝛ motꝰ natura iꝫs ascribiꝛ·et tūc patebit in tali materia opatio aliqualiter debita.et ideo medici dicūt ꝙ post lapsū spmatis in matrice primis mēsi in gñatione ꝛ iu tēporis successione secundū exigentiā nature seminis saturno ascribitur· qꝛ sua frigiditate ꝛ siccitate semen cōstringit et consollidat· ¶Commentum·

Postq̄z auctor posuit accidētia ꝓpria aīe mediātibus corpibus celestibus·cōsequēter exequitur de accidentibus corpis·Nota frigidi est stringere ei cōdensare·vt pꝫ in experimēto vt si accipiaꝛ olla plena aque et ponatur ad locū frigidū·aqua mīoratur sicꝙ cōprimitur Sed calidi est extēdere vt calor ferri facit ferrū extendere ·Itē calor in aqua bulliēte ipam extendit et rare facit in dimēsionibꝫ sed qꝛ saturnus est frigidus ꝛ siccus ideo assimilaꝛ terre ideo materiā cōdēsat et cōprimit·vñ ꝟsus. Est frigidus sūme saturnꝰ siccus et a sp Nota dubiū ·vtrū aliqs planetaꝝ posset īfluere frigiditatē·Et videꝛ ꝙ nō qꝛ scdo de celo dꝛ stella. īfluit mo

tum ꝛ lumen· sed tā motus q̄ȝ lumē calefaciūt ergo ꝛc
Rn̄deo ꝙ oīs planeta īfluit calorē: sed vnus plus alter
minus· Vn̄ saturnus ꝛ luna mīme īfluūt calorē respe=
ctu alioꝝ planetaꝝ/ ¶ Textus

Sed ex isto statiȝ oritur dubitatio qꝛ alicui potest esse
dubiū vtꝝ saturnus regnet in cuiuslibet embrionis cō=
ceptione ꝛ si nō tunc mirabile est quod dictum est

¶ Commentum·

Hic mouet dubiū ꝛ est illud· si dictū esset veꝝ sequeret
ꝙ saturn⁹ semꝑ regnaret· ꝛ hoc esset mirabile: cōsequē
tia nō ꝓbatur in lra: sed de se ptȝ qꝛ oī die fiunt conce=
ptiones pueroꝝ· Textus·

Circa quod est notandū ꝙ materia prima subiecta est
corporibus supcelestib⁹ ꝛ eoꝝ motibus ꝛ hoc est quod
dicit phūs in p̄mo metheo· ꝙ oīa inferiora causata sūt
a superib⁹ ꝛ et ab ipsoꝝ motib⁹ gubernātur· Et ideo
necesse est ꝙ ista īferiora particularit̄ ꝛ vniuersaliter
respiciant̄ a supiorib⁹ ītelligēdo de vtilitate corpis to
tius supcelestis· vniuersaliter em̄ ista īferiora respiciū
tur a supioribus· qꝛ nichil fit de materia elemētari nisi
ex virtute corpoꝝ superioꝝ ideo dicit cōmentator· xij·
methaphisice ꝙ natura non agit nisi gubernetur a cor
poribus supcelestib⁹/ hoc est ab intelligētijs: particula
riter em̄ alq̄d fit ī istis īferiorib⁹ a causatione superio=
rum: qꝛ vna pars celi apta nata est ītroducere talē for
mam determīatā ꝛ specialē: alia vero aliā formā/ ꝛ illd
totū videt̄ esse de intentione commentatoris· in ·i· de
ḡnatione ꝛ cor· vbi vult ꝙ ḡnatio elementoꝝ ꝛ partiū
ipsaꝝ adinuicē inordinata: ꝛ cōseruat̄ per motus cor=
poꝝ supcelestiū· ꝛ per motus elementoꝝ q̄ concurrunt
ḡnaliter ad ḡnationē mixtoꝝ· Addit autē cōmētator
ꝙ indiuidua aīantiū ꝛ planetaꝝ sunt determīataꝝ cau
sarum ꝛ sunt determinata ad esse: ꝛ ita tā ad esse vniuer

saliter q̄z particulariter inferiora a superioribꝰ respi-
ciuntur. Commentum.

¶ Hic auctor soluit questionē motā ꝛ pri͛o ponit quā-
dam solutionē. s͛cdo applicat eā ad ꝓpositū ibi ꝛ ideo
cū natura. ꝛc. Nota materiā celestis respicit determi-
nate elemēta q꜡ ī vna parte generat ignē et ī alia corrū
pit aquā sicut videmꝰ ꝙ signa hyemalia faciūt gn̄are
aquā plus in septētriōe. sed signa estiualia plus faciūt
gn̄are aerē vel ignē ī estate. Nota l͞ra dicit corpora si-
miliū partiū: vnde ille partes dicuntur similes quarū
quelꝫ suscipit p̄dicationē totius hoc intelligēdo de par
tibus q̄ꝫtitatiuis sicut q̄libet pars ignis. et ignis etiam
hꝫ ptes diuersaꝝ rōnū sicut materia ignis ꝛ forma: mo
do gn̄atio ptiū similiū corpoꝝ q̄ sunt in elemētatꝭ ꝛ ele
mentis regunt ꝛ determinata sunt per modū corruptū
celestiū. Itē est dicendū de planetis et indiuiduis aīan
tiū. et ideo cōtingit ꝙ in vna parte terre homines mo-
riuntur: ꝛ si essent in alia ibi possent retinere vitā eorū
q꜡ si aliquod mixtū fuerit nimis calidū in regione ni-
mis calida illud debet poni ad regionē frigidā vt eius
calor optēperetur et tunc illud sanitati restitueretur.

partes di-
cūtur si͞les

¶ Textus.

¶ Et ideo cū materia p̄ma sit subiecta corpibus super
celestibꝰ: necesse est ꝙ capiat formā alicuiꝰ speciei de-
terminatā ab aliqua parte speciali celi ita ꝙ nō potest
eā recipere a corpe celesti in cōmuni. eo ꝙ tale corpus
respicit istā materiā vel istā formā indifferenter. Nā q̄
ratione daret illā formā: eadē daret et alios: q꜡ omēs
forme q̄ sunt in potētia ī materia p̄ma et ī p̄mo moto-
re sunt in actu. vt dicit cōmenta. xij. metha. ergo cum
materia sufficienter disposita est necesse esse aliqua de
termīataꝫ ptē in p̄mo motore p̄mo specialiter respicien
tem materiā ad huiꝰ determīate susceptionē. Et ideo

nõ sufficit agẽs pticulare· phisicũ:stante cõmuni iflu
entia ꝛ cõi actione corpoꝝ celestiũ· Et illud ptꝫ ex eo
qꝛ postq̃ꝫ semẽ est decisũ gerit in se vim illiꝰ a quo est
decisũ· Et illa virtus nõ gubernatur a corpibꝰ superce
lestibus vniformiter:ita ꝙ nõ magis gubernaꝉ ab vna
parte celi q̃ꝫ ab alia: imo hoc modo destitueretur in sua
ꝓpria actiõe ꝛ p ꝯñs a fine:et illud est de intentione a=
risto·ij·de gñatione ꝛ corruptiõe vbi dicit ꝙ aduc nien
te sole redibũt aĩalia:ꝛ recedẽte sole aĩalia gibunt·Il
lud autẽ apparet ex intentione cõmẽta·ij·metha·vbi
vult ꝙ materia p̃ma·prĩo nõ recipit oẽm formã indif
ferẽter sꝫ prĩo formas elemẽtales ꝛ mediãtibꝰ istꝭ oẽs
forma mixtoꝝ·Ille aũt ordo formaꝝ nõ põt eẽ nisi ab
aliquo specialiter materiã gubernãtũ ad receptionẽꝫ
formarum ¶ Commentum·

¶Hic auctor applicat ad ꝓpositũ istã solutionẽ ꝛ pri
mo ĩ gñali·scdõ ĩ speciali·ibi ꝛ per hũc modũ·Nota·
Motor p̃mꝰ est duplex·Quidã est motor p̃mus vt ipse p̃mꝰ motor
deus gloriosus·Et p̃ter illũ motorẽ est ponere alium
motoꝝ p̃mo cõiũctũ·Vñ philosophi ponũt octo spas ꝛ
nouẽ motores·iõ qꝛ quelꝫ spera hꝫ suũ ꝓpriũ motorũ
Et preter illos motores est darẽ vnũ motorẽ simpliciter
immobilẽ q̃ nõ mouetur ĩmediate:sed mediãtibus alijs
motoribus cõiũctis·Modo littera auctoris sic intelli=
gitur·oẽs forme in materia cõposite sunt de primo mo
tore semp simpliciter ꝛ in actu·Vñ linconieñ·super·i·
posterioꝝ dicit ꝙ effectus primo habet esse in suis cau
sis maxime effectiuis sed in se habet esse virtualiter·
Nota particulare agens sub influentia communi po=
test educere formam determinatũ·qꝛ omnis causa pri
ma determinate respiciẽs aliquã formã plus ĩflui tq̃ꝫ
pater vel mater. Et ideo agens particulare non produ
cit sine determinato agente

Item littera dicit semen decisū hz vim illius a quo est decisū. Ex quo dubitaret aliqs vtrū semē decisū esset aiatū et videt ꝙ sic qꝛ semē inq̄ztū est in parte tunc est viuū. vltam patris habens. ⁊ si habet eandē naturam in matrice ibi erit viuum. Hic rn̄deo ꝙ semē fusum in matrice non est viuū formaliter qꝛ nec est planta nec animal. sed est viuū naturaliter: qꝛ mediāte spiritu sibi interueniēte operat vitā. Sed diceres cū sit inaīatum quomō ꝓducit aīam. Dicendū ꝙ mediante matrice q̄ est aīata. ⁊ mediātibus virtutib⁹ ꝓpꝛiis aīe. Itē nota penes stellas et planetas spāliter repn̄tantes specialē influentiā diuersificātur ymagines hoīm scđm albertum. et ideo qn̄qꝫ contingit ꝙ hō cū capite vni⁹ porci gn̄antur. qꝛ aliqua stella tūc dn̄atur q̄ influit talē dispositionē. et sic est exptū ꝙ in lapide aliquo est facta ymago scorpiōis vel serpētis qꝛ aliqua stella vel cōstellatio respexit ipm̄ ⁊ sibi ipressit illā figurā et ex hoc cōtingit ꝙ ymagines aliquoꝝ signoꝝ sculpte in lapidibus habent curate infirmitates sicut recitat Hali in cētilodio ptholomei ⁊ vidit ꝙ ymago scorpionis sculpta curauit lesionē factā in satellico a scorpione animali. et sic videmus ꝙ qn̄qꝫ aliqua corpora mortua sepulta scꝫ hoīes centū annis vel amplius iacent sine incineratione: et hoc fit per naturā stellarum respicientiū illud cadauer quod cōseruat sine incineratione ⁊ a cōbustione. preterea ex hoc ptꝫ ꝙ qn̄qꝫ optimi amici fiūt iīmici vna causa agente particulari. ⁊ hoc accidit per īfluentiam planetaꝝ repugnātiū qbus ipsi sunt subiecti

¶ Textus

Et per hunc modū manifestat esse de saturno ꝓpositū scꝫ ꝙ habet dispone materiā ⁊ itroducere talē formam sed ꝙ saturn⁹ sit semp dicit regnare in embriōis conceptione. sic intelligit ꝙ suū regnare in hoc loco nō su

..tur ꝓ alio q̄ȝ ĩfluere talē dispositionē q̄ ab alia pte celi nō est nata influi. Et ideo si in tali hora noctis vł diei non dicatur regnare saturnus hoc est ex eo. ꝙ ces sat virt⁹ sua. sed aliq̄s alius planetarū vel stella apta nata ē influere talē dispositionē ĩ materia quā satur nus ĩfluere nō potuit q2 actus actiuorū sūt in patiēte bene p̄dispositio. Et si aliq̄s quereret cur ita fit ꝙ oīa tali cursu currāt. Respondeo ꝙ sic sūt ordinata apud deū q̄ primordialit̄ oia disponit scd̄m ordinationē su blimē et cuilibet virtutē propriā scd̄m exigētiā sue na ture ministrat.

¶ Commentum.

Hic applicat solutionē ad propositū suū in speciali. Nota per textū soluit̄ dubitatio directe ĩ forma qñ ar guebatur. Si primus mensis attribueret̄ saturnoq. ita ꝙ ille regnaret in principio cōceptiōis tūc semp regna ret saturnus. Dico saturnū regnare ĩtelligit̄ duplicit̄. vno mō ĩfluentia gñali. alio modo ĩfluētia speciali. modo dicit ꝙ saturnus regnat oĩ die ĩfluētia gñali: sȝ regimen speciale saturni est qñ fuerit in domo sua: et tūc hȝ maiorem influētiā. Nota saturnus est frigidus ⁊ siccus ideo hȝ influere semini humidum ⁊ calidum q̄ sibi cōtrariaut̄ virtualit̄. vñ omis actio fit gr̄a cōtra rietatis. q2 simile additū alteri nō agit ipsū. vñ agēs et patiens in principio actionis sūt dissimilia. sȝ ĩ fine sunt similia. q2 oē agēs assimilat̄ suo passo inq̄ȝtū pōt mediante sua virtute q2 oē agēs naturale agit in suū cōtrariū scd̄m vltimū sue potētie vt ptȝ. i. de celo No ta littera dicit actus actiuoꝝ ⁊c. Hoc ptȝ ex signis ma nifestis. est em̄ quidā piscis gñalis qui vocat̄ scorpio ille inficit manus piscatoris per rethe ⁊ nō inficit rethe q2 rethe nō est dispositū ad hoc. ⁊c. Itē sol calefacit ae rem ⁊ nō orbes ipsos scȝ ĩferiores se q̄ȝuis sint sibi pro pinquiores hoc est ꝓpter idispositionē materie: et ideo

saturnum regnare

peccauerũt dicẽtes· Quolibꝫ fieri ex quolꝫ hoc non valet qꝛ primus act⁹ ꝓprius hꝫ fieri ĩ ꝓpria materia sibi disposita· itẽ n nota ꝙ ꝓprie dispositiões nõ corrũpũtur in aduentu forme· Et ex hoc destruitur opinio ponit ꝙ postq̃ꝫ materia menstrui est disposita et q̃n hois forma introducit̃ tũc dispositiões pme corrũpũt̃ hoc nõ valet qꝛ tũc dispositiões frustra p̃cesserunt· Unde dispositiões sũt mediũ recipiẽdi illud ꝙ fit de potẽtia materie· Nota ꝙ auctor in littera oñdit se eẽ catholicum in hoc ꝙ ponit deum p̃mordialit̃ oĩa disposuisse· Uñ philosophi mere naturaliter loquẽtes sic hñt dicere· ꝙ ab eterno sic de⁹ disposuit planetas et stellas et nõ de nouo ⁊ iõ cõmẽ· ij· de celo dicit· si vna stella fieret de nouo ĩ celo totũ celũ piret ꝓpt̃ illã ĩordinatõnẽ q̃ fieret p illã stellã ⁊ oporteret ꝙ celũ nõ moueret̃· Textus

¶ Post hec q̃ dicta sũt: iupit̃ aduenit q̃ sua gr̃a ⁊ virtute sua materiam disponit ad susceptionẽ forme mẽbrorũ et caliditate sua virtuali et causali materiã fet⁹ confortat et sua humiditate replet que fuerũt desiccata virtute saturni ĩ p̃mo mẽse· et sic ioui attribuit̃ secundus mensis· ¶ Commentum·

¶ Hic auctor exequitur de alijs planetis q̃ꝫtũ ad formationẽ fetus videt̃ ꝙ planete nõ formãt sic materiã fetus: qꝛ inter causã et effectũ debet eẽ ꝓportio: ⁊ sic se queretur ꝙ embrio gñatus esset ppetuus cũ ipsi planete sũt ppetui Dicendũ lꝫ cause p̃ncipales remote sunt perpetue tñ cause propinque sunt corruptibiles id o corrumpitur fetus· ¶ Textus·

¶ Tertio aduenit mars qui sua caliditate ⁊ siccitate format materiã diuidẽs a laterib⁹ brachia et diuidit collũ a brachijs· et caput format ⁊ huic operationi attribuitur tertius mensis· ¶ Commentum·

¶ Nota mars est calidus et siccus: et ideo ipe habet

formare crura et brachia que sunt sicca: Oportet enim quod ca lor sufficiens congreget partes terrestres siccas si debent fieri crura et brachia. Nota quod ex littera habemus quod caput formatur prius a marte quam cor a sole Huius causa est secundum medicos quia in capite sunt omnia principia vite ergo primo formatur. Sed aristo. ponit quod cor primo formatur quia cor fluit omnibus membris et habet se in corpore sicut rex in suo regno Rex enim solet habitare in medio regni vt ibi preseruetur. sic et cor in medio corporis vt seruetur a lesionibus

℄ Textus.

℄ Quarto mense virtus solis aduenit: formas imprimit cor creat: et anime sensitiue motum dat. Et hoc est verum secundum intentionem medicorum et quorundam astronomorum. tamen secundum intentionem aristo. cor inter omnes partes generandas generatur primo. et virtute eius omnia alia membra nascuntur. addunt ei quidam ad istam partem dicentes: quod sol est radix totius virtutis vitalis et tali operationi quartus mensis ascribitur.

℄ Commentum.

Item philosophi propter illum textum ascribunt generationem hominis soli dicentes homo generat hominem: et sol vt dicit philosophus. ij. phisicorum: quia a sole virtus radicalis dependet. Contra si sic sequeretur quod homo deberet dici celestis et solaris creatura quia effectus ab eodem denominationem sumit a quo habet entitatem. Dicendum quod sol est causa remota: ideo non sumit denominationem effectu a sole. etc.

Textus.

Quinto tempore quedam exteriorum membrorum venus sua virtute perficit et quedam exteriora format. scilicet aures: nares: os: et virgam virilem in masculis et pudibunda. scilicet vuluam mamillas et alia membra in femellis. manuum et pedum separationem facit etiam digitorum et isti quintus mensis assignatur.

℄ commentum

℄ Nota venus est beniuolus planeta: et est virtualiter calidus ideo perficit membra exteriora. scilicet os: aures et testiculos: sed videtur quod testiculi debeant primo generari: quia

sunt principalia mēbra sicut cor et caput mediātibus quibus se natura cōtinue saluat· Dr̄ q̄ testiculi nō sūt ita principia membra sicut cor et caput: q: videm⁹ testiculis ablatis adhuc viuere hoīez· sed capite abscisō et corde ablato vlterius ibi non vitam videmus·

¶ Textus·

Sexto tp̄e īfluētia et regnatio mercurij īstrumēta vocis format supcilia cōponit oculos fabricat capilios crescere facit ꝛ vngues pducit· Et isti operatiōi sext⁹ mensis attribuit· vñ v̈sus· Instrumēta nouē sūt guttur lingua palatū· Quattuor dentes et duo labra simul· ¶ Textus· Septio tp̄e luna opatiōi finē imponit· replet enī sua humiditate angustias carnis et aurigenas carnes supfici cōplet ven⁹ v̈o ꝛ mercuri⁹ humiditatē tribuētes toti corpi nutrimentū dant· Et isti operationi datus est septimus mensis

¶ Commentum·

Itē nota luna replet poros carnis et facit fetū esse planum in supficie· s· in cute· Itē si aliquis puer nasceref in septio mēse ille morretur: q: nō ē adhuc debite formatus et cōsolidatus ergo· ꝛc· ¶ Textus·

Postea īfluentia saturni cui octauus mēsis ascribif Et ille saturnus multū infrigidat et siccat: ꝛ per ꝯn̄s cōstringit fetū: et iō aliqui astronomi ponūt fetū generatū in octauo mense moribundū vel mortuū eē vt in sequentibus manifestabitur· Deinde in nono mense dn̄atur iupiter qui sua caliditate ꝛ humiditate fetum letificat· et fetus q̄ gn̄atur in isto mense est fortis: ꝛ bene dispositus et longe vite: et est fortis gratia coloris et longe vite gratia humiditatis· ¶ Commentū·

Hic auctor ponit in quo mense saturnus habet suū dominium· et dicit q̄ saturnus in octauo mense habet influere· Et nota q̄ si in aliquo membro deficientes

pueri nascunt vel gñantur cuz quattuor digitis in manu vel cū tribus: hoc eo ꝓpter defectū materie. Similiter si gñaret cū sex vel septē digitis hoc esset ex abundantia materie. ¶ Textus.

¶ Est aūt adhuc notandū ꝙ mēbra corporis organici xij. signis zodiaci attribuunt. Primum ergo signum totius spere celestis est aries in quo quidē signo sole existente tēperatio fit calidū et hūidū: et tunc est mot⁹ ad gñationē et ideo motus solis in ariete dr̄ pn̄cipiū vite et radix virtutis vitalis ꝓpterea arieti attribuit caput in hoīe et ei⁹ cōditiōes. Nā aries ī celo est dignior pars celi: qꝛ pn̄cipiū diuisiōis spere per. xij. signa. sic caput in hoīe vocat dignior pars corporis: et ideo merito arieti est assignandū. et qꝛ sol currēs in hoc signo calidum et humidum nature mouet: et ideo caput in hoīe dicitur principiū spūs vitalis. ¶ Commentum.

Signa zodiaca.

Uirtus signorū.

¶ Postq̄ʒ auctor ostēdit influētiā planetaꝝ et stellarū respectu fet⁹: nūc cōsequēter ꝓsequitur de effectu signorum. Nota aries est calidus et humidus et correspondet veri. Uer enī est calidus et humid⁹ et tūc aīalia maxime appetunt coitū: qꝛ tunc augmētat calidū et humidū gratia solis existētis ī ariete: et maxime ī viris tunc est appetit⁹. Propter hoc etiā mater ecclesia statuit ieiunium magis in illo tpe q̄ʒ in alio tpe ꝓpter luxuriā illo tpe restringēdā: qꝛ tunc hoīes cōstricti hyeme reuertunt ad vigorem. Un̄ versus. Marte mares: februo ꝗ canes/ mayo mulieres. Nota aries habet dñari sup caput in quo vigēt oēs potētie aīe pro tāto: qꝛ ipse aries est pn̄cipiuʒ vitalis opationis sic et caput in quo vigēt oēs potētie aīe et ideo medici dicunt ꝙ virtus vegetatiua corpis est in capite pn̄cipaliter et determinate sed in corde originaliter. Sed dubium est vtrum vita magis cōsistat in corde q̄ʒ in capite. Et videt ꝙ in capite

patet per Auicennã q dicit q vidit arietẽ ambulantẽ corde extincto: hoc esse nõ posset nisi vita haberet pn= cipiũ de capite. Sed cõtra hoc est Auerroys in. vi. phi sicoꝝ q ipm deridet: dicẽs se vidisse arietẽ currere hic inde absciso capite. Vñ auerroy vult q vita pncipalit̃ ꝛ originaliter sit in corde. Sed ex cõsequẽti in capite: sed medici sunt multũ sensuales: ꝛ hoc ideo q2 vident in capite esse sensus v̾tutũ: ideo dicũt vitã ↄsistere ĩ ca pite pncipaliter. sed nõ est ita ĩmo ĩ corde. Sed qd di cemus ad auctorẽ ĩ lr̃a q dicit q caput est nobilior ps corporis. Dicendũ q hoc est verũ scd̃m apparentiã et maiorẽ opationẽ spirituũ vitaliũ q2 in eo apparẽt ma gis opationes vite q̃ȝ in corde. Vñ nõ dubito qn natu ra nobiliorẽ ꝛ meliorẽ partẽ corporis collocauit ĩ me= dio corpis nã cor est primũ viuẽs ꝛ vltimũ moriẽs hoc nõ esset nisi cor esset pncipalissimũ mẽbrorũ corporis

¶ Textus.

Thauro qdẽ collũ humeri ꝛ scapule gemini attribuũ tur cancro manus ꝛ brachia: leoni quidẽ pectus et cor et dyafragma. Virgini stomachus ꝛ ĩtestina: et coste et lacerti attribuũtur. Et hoc videt̃ esse medietas cor poris scd̃ȝ cursũ medietati celi videlȝ vt a parte septẽ trionali est annotata. Libra vero scd̃am partẽ corpis respicit. s. renes et est pncipiũ ceteroꝝ mẽbroꝝ. Scor= pio vero loca libidis respicit tã ex parte viri q̃ȝ ex pte mulieris. Sagittari⁹ nates et ea p q natura secessum dimittit ꝛ posteriora respicit. Capricorn⁹ vero genua et alia ĩferiora respicit. Aquari⁹ vero tibias respicit. Piscis vero quod est vltimũ formatões pedũ respicit et plantas ꝛ sic breuiter habitũ est iudiciũ ex pte duo= decim signorum.

¶ Cõmentum.

Hic auctor ostẽdit de aliijs signis dicẽs vt ptȝ in textu. Nota lr̃a vult intãtũ q luna existẽte ĩ talib⁹ signis q

respiciũt illa mẽbra vt ptz lra in illis mẽbris nõ debet fieri minutio sanguis/luna exñte in aliquo signorũ.

¶Textus.

Et nõ opinet aliqs illa ficta fore. Nã fides hui⁹ i multis experimẽtis valet iueniri. noscat ergo experimẽtũ quis ꝙ malũ ꝛ venenosũ est tangere aliquod mẽbrum luna exñte i tali signo illius mẽbri: et cã istius est nam luna auget humiditatẽ: qđ experimur ad sensum: ꝙ si carnes recentes ponant de nocte ad radios lũe ibi generant vermes i carnib⁹ ꝛ illud nõ semꝑ apparet eodem modo: sed ꝑcipue in speciali statu lune.

¶Commentum.

Hic auctor cõfirmat dicta sua per expimẽta. Nota si carnes i plenitudine lune ponerent ad radios lune tũc conuerterent in vermes: et tũc magis q̃z in alio tpe qꝛ tũc luna est multum humida. Et iõ dicit auctor i speciali statu lune. et hoc ptz si aliqs vulnerat⁹ poneretur ad radios lune: hoc noceret sibi qꝛ oẽs huiditates cõuenirent in locũ vulneris: et luna augmẽtat huiditates et sic huiditas nimis fiet intẽsa: sed si ponat ad radios solis nõ ẽ nociuũ: qꝛ radij solis faciũt huiditatẽ exalare. et sic ex istis ptz ꝙ semꝑ in plenilunio mensis maiorat huiditas. s. cerebrũ medula ꝛ menstruum: et ideo tũc difficile ẽ studere ꝑpt huiditatẽ cerebri nimis intensam.

¶Textus.

Ut illud sane itelligat est aduertẽdũ ꝙ quattuor sũt stat⁹ lũe scđm albertũ i tractatu de statu solis ꝛ lune. Luna vero i pria ei⁹ icensiõe est calida ꝛ huida vsqꝫ quo est semiplena: post hoc nunc vero calida ꝛ sicca quousqꝫ sit plẽa. Deide ẽ frigida vsqꝫ ẽ semiplẽa i decremẽto. Ultio vero ẽ frigida vsqꝫ soli adiũgit ꝛ i hoc statu maxie hũectat huida putrefaciẽdo. iõqꝫ cũ lũa augeat i oĩb⁹ mẽbris huiditatẽ tũc ledẽ mẽbꝝ cũ ferro ẽ idẽ ꝙ q̃uiter

status lune sunt q̃ttuor.

vulnerare: qr malũ est humiditatẽ addere huĩdati/ et sic p ??ñs augmẽtatur nocumentum. ¶ Commentũ.

¶ Hic cõfirmat dictũ suũ. Nota q pma quadra corre spondet aeri q est calidus ꝛ humidus ꝛ q generatur in ista quadra fiunt sanguine. Scda quadra est similis igni calido ꝛ sicco ꝛ tũc in illo signo gñantur colerici. Tertia quadra corr领spõdet terre q ẽ frigida et sicca ꝛ tunc nascuntur melãcolici. Quarta quadra correspõ det aq que est humida et frigida: et tũc nascũtur fleg-matici. Et scdm hoc dicũt aliq q si carnes ponerentur ad radios lune cũ fuerit ĩ quarta quadra/ tunc citius conuerterterent ĩ vermes q̃z ĩ plenitudine lune: qr tũc maxĩe est lune humiditas vigorosa. ¶ Nota si aliqs dolucrit ĩ quarta quadra: tũc nõ debet trahere sãgui-nem nec vulnerari ꝛ maxĩe ĩ cerebro. Ratio est qr tũc per illã vulnerationẽ huĩditas augmẽtaretur nimis ꝛ ideo fleret nociuum in mẽbro. ¶ Textus.

¶ Sciatis autẽ socij mei: q̃zuis quedã mulieres cãm rei huius occultã ignorãt tñ quedã mulieres bene ef-fectũ cognoscũt et plura mala ex isto opantur vt cum vir est ĩ coitu cum eis accidit qñq viris magna lesio ꝛ grauis ĩfectio ex ĩfectiõe mẽbri virilis per ferrũ appo situm per eas put quedã mulieres vel meretrices do-cte sũt in illa neqtia ꝛ ĩ alijs. Et si fas esset dicere hoc quidẽ describerẽ sed qr ppriũ meũ creatorẽ timeo. iõ de illis occultis ad presens nichil manifestabo.

¶ Commentum.

notabile ¶ Hic ponit quedã notabilia. vt ptz ĩ lrã. Nota q q̃-dam mulieres sunt ita caute ꝛ astute ꝛ accipiũt ferrũ ꝛ apponũt vulue ꝛ illud ferrũ ledit virgã sed vir nõ per cipit ppter nimiã delectationẽ ꝛ dulcedinẽ vulue post eã tñ sentit: ideo maxime cauendũ est ne fiat coitus cũ mẽstruosis mulieribus qr exĩde homo posset ĩcidere le

ꝑram ⁊ qñq; in magnã infirmitatẽ: qꝛ vene transeũt a singulis mẽbris ad testiculos: ideo testiculis lesis cito põt ledi totũ corp⁹. vnde dí: dya. Si mulierẽ mẽstruo sam sciẽter accesseris totũ corpus tuũ infectũ erit et multũ debilitatũ: ꝙ vix ĩfra mensẽ verũ colorẽ ⁊ fortitudinẽ rehabebis ⁊ sicut liq̃dum vestimẽtis tuis adheret: sic ille fetor oĩa ĩteriora hoĩs corrũpit. Dicit eñ venerabilis ypocras de naturis hoĩ;: mulierẽ mẽstruosam nõ accedas: qꝛ ex isto fetore aer corrũpit: et oĩa inferiora hoĩs cõfundunt. ¶ Nota auctor timet deũ scribendo secreta vsq; ad vltimũ ne aliquis exꝑtus forte malũ oꝑaret per illa secreta. ¶ Textus.

¶ Jtẽ de quarto statu lune ꝓcipue possumus effectum declarare ꝑdictũ alio experimẽto: quod sumit: ꝙ radij lune de nocte subĩtrantes fenestras ⁊ ꝑueniẽtes ad caput dormiẽtis faciunt dolorẽ capitꝭ ⁊ fluxũ reumatis. Et causa huius dicta est prius. ¶ Commentum.

¶ Hic ponit aliud expimẽtũ de quarto statu lune. Nota ꝙ causa hui⁹ est: qꝛ tunc luna est multũ humida: et qꝛ reuma causat ex sup̃fluitate humiditatis. ideo facit catharrũ. vñ ✗sus. Jeiunes: vigiles: faciẽs sic reumata cures: ⁊ qꝛ humiditas lune ꝑturbat humiditatẽ cerebri: ⁊ augmẽtat ipm gr̃a hui⁹ augmentationis fit fluxus per nares: et si tũc illi radij inuenirẽt vulneratũ vsq; ad mortem lederẽt ipsũ: ideo vulnerati preseruandi sunt a radijs lune.

¶ Cp̃m. iij. de influentijs planetarum.

¶ Textus.

POst hoc vero ad influẽtias planetaru; quos antiqui vocauerunt deos nature super hominem ex parte corporis et anime nunc reuertamur. ⁊c.

¶ Commentum.

¶ Postq̃; vero auctor oñdit quõ per planetas habet

formari fetus hic ondit quo isti planete se hnt ad fetu
ex parte aie vel corpis vel simul. Nota q planete bene
dicuntur dij nature. Ro q natura regit ab ipsis: sicut
planete regnu a rege. vn totus ille mudus sensibilis cotiguus
dicut dij est supioribus lationib9 vt tota virtus eius ide guber
nature. netur. Sz diceres si planete sut dij nature qd tuc facit
celu stellatu. Dr q celu e ca vniuersal nature et vnifor
mis: sed planete diuersificat effectu scdm eor motu:
vn planete dicunt a planos grece quod est planu siue
error latine: no q in se erret: sed q ex eor motib9 fiut
diuersi errores i mundo et in effectibus. Textus.
Saturn9 q est superior: obscurior et grauior et tardior
alijs: facit natu q sub eo nascit fuscu in colore ex parte
corpis et planu i capillis nigris et duris et caput turbi-
dum et bene barbaru: et talis ho cotinet subtile pectus
et habet scissuras in calcaneis figuralit: et hoc e scdm
dispositione figurale. Scdm vero aiam: malus e: mul
tum pfidus et maliciosus: irat9: tristis et maligne vite:
fetida diliges et turpia vestimeta semp induens: et no
est luxurios9: et in pluribus venere mime diliges: imo
naturaliter abhorret. Un breuiter notandum q scdm
intentione magistri mei in illa sciētia expti qcunqz na
tus fuerit sub saturno habet oes malas dispositiones
corporis. Commentum.

Hic auctor psequtur intentu suu. Et diuidit in septem
partes scdm q septe sunt planete. Nota q saturn9 est
suprem9 planeta: et coplet cursu suu in. xxx. annis ita
q redit ad ide punctu zodiaci a quo incipit. Et scdm
ptholomeu et magistru rabimoyse: saturnus est plane
ta supmus: et maxie distat a terra: ita q ad illa pte vbi
tangit spera iouis ho veniret a terra in qnqz milibus
annor: et in septingentis et. xxxiij. annis et in septua-
ginta septem septimanis: et in tribus diebus suppo-

sito q̄ dieta hoīs esset decē miliaria. Et scd̄m astrono mos saturnus est tante magnitudīs q̄ est nonagesies maior q̄z tota terra. Itē dictuz est in littera q̄ saturn⁹ est multū tard⁹ in motu suo: hoc debet sic itelligi/ q̄ in tpē lōgiori cōplet cursū suū. Vn̄ saturn⁹ est bene tricesies maior sole q̄ztū ad suū orbē: ꝛ sicut sol ꝑtrāsit suū orbē motu ꝓprio per zodiaci signa in vno anno: sic saturnus in. xxx. annis rei sic mouet̄ ita velociter sicut sol. verbi gratia. Si duo hoīes ambularēt: vn⁹ ꝑ. xxx dies ꝑambularet. xxx. miliaria. alter vnū miliare: tūc alter q̄ ambulat vnū miliare ambulat citius nō tñ velocius est in motu. eo q̄ in equali tpē ꝑtrāsit de spacio scd̄m phm̄. vi. phisicoꝝ. Itē nota q̄ lr̄a dicit saturn⁹ facit natū suū fuscū in colore. Ratio est q̄z saturn⁹ est sil̄is terre: q̄z est frigidus ꝛ sicc⁹ obscur⁹ ꝛ niger: ꝛ virtualiter facit natū obscurū. Itē facit natū cū pilis duris q̄z est terrestris cōplexionis: ꝛ ideo ī fetu humores malos causat ꝛ grossos a q̄b⁹ gñant̄ grossi pili. Item natus ei⁹ est tristis: q̄z melācolice cōplexiōis v̄tualiter ꝛ melācolici sūt tristes q̄z semꝑ īclināt se ad terrā. Itē natus ei⁹ est piger in īcessu q̄z ipse ē grauis sicut terra ꝛ ideo difficulter mobilis. itē ipe nō appetit coitū: q̄z ē siccus: ꝛ si vult appetere posset vti calidis bñ cōditis et humidis cibariis. item ille natus semꝑ est inuidus et perfidus: q̄z nullum habet gaudiū. sed semper melancolizat: et eius somnia. vt plurimum fiunt vera. sicut videmus in fatuis q̄ predicūt sepe futura per fantasias et melancolias: et ipse semꝑ cupit sedere in angulo solitarie. item nota littera dicit q̄ ipse habet scissuras in calcaneis id est diuisiones in pedibus: circa anteriorē partē/ sicut eq̄: et calcaneus est vna pars pedis in anteriori parte qua p̄mo terram calcamus. ꝛc.

¶ Textus.

Jupiter· ¶ Jupiter vero stella regalis exñs: pia dulcis: et lucida/tēperata/ꝛ ꝓspera facit natū optimū: qꝛ nato sub eo dat faciē pulchrā/ ocl'os claros/ ꝛ barbā rotūdā Et figurat duos dentes supiores magnos et equaliter diuisos· Et dat hoi colorē albū rubeo ꝑmixtū in facie et facit longos capillos· Scđm aīam vero facit natū bonum ꝛ honestū ac modestū ꝛ erit longe vite diligēs honestatē· diligēsqꝫ vestimēta pulchra ꝛ ornata ꝛ delectabiles sapores ꝛ odores ei placent ꝛ erit misericors largus/ iocūdus virtuosus/ ꝛ verax ī sermonibꝰ īcidēs honeste ꝛ multū ꝓficit in terra· ꝛc· ¶ Commētum·

Ponit de scđo planeta q̄ dicit̄ iupiter· vñ scđm astronomos cōplet cursum suū in· xii· annis ita qꝫ sub quolibet signo moratur ad vnū annū· vñ scđm astronomos iupiter multū distat a terra: qꝛ ad illā partē vbi est propinquior terre· hō veniet de terra ī duobus militibꝰ annorū: ꝛ in q̄ngentis vigintisex annis ꝛ quattuor septimanis: et quinqꝫ diebꝰ supposito qꝫ dieta esset decē miliaria· Et magnitudo eiꝰ est talis: qꝫ quīquagesies est maior terra· Itē iupiter dr̄ fuisse ille q̄ expulit patrē a regno; sic iupiter expellit operationē saturni: qꝛ sibi cōtrarius est per totū: vt pꝫ in lr̄a· Quia scđm astronomos q̄ nascitur sub ioue ꝑueniet ad multos honores: facit faciē pulchrā ꝛ facies est nobilior pars corporis Vñ iupiter plus laborat in facie q̄ꝫ in aliis mēbris· et facit hoiem albū rubedine ꝑmixtū: qꝛ ille color est pulchrior inter alios qꝛ est sanguineꝰ· Itē facit barbā rotundaꝫ qꝛ rotunda figura est nobilissima figura ex· ii· de celo· Et ideo caput puero rotūdū est diligēdū: ideo nutrices solent cōprimere ꝛ rotūdare facies et capita puerorū· Itē facit capillos lōgos qꝛ facit natū calidū et humidū: humiditas enī cū calore est cā lōgitudinis piloꝝ vñ pilus est sup̄fluū ꝛ residuū hūiditatꝭ qđ exiit

per poros. Et ideo q̄ hn̄t lōgas barbas ꝛ q̄ cito barbescūt sunt bone cōplexionis. Itē nat⁹ sub ioue est bon⁹ Scđm aīam fidelis ꝛ adiscēs: et coitū appetēs: ꝛ bene appetēs gr̄a caloris docēs ī ope gratia hūiditatꝭ sufficientis: ꝛ bene capit singula q̄ audit. qꝛ hꝫ spūs abiles ꝛ satis humidos humid⁹ bene recipit: qꝛ calid⁹. iō bene delectaṫ ꝛ non est piger. ideo spūs sensuū exteriorū deferunt species sensibiles ad virtutes īteriores aīe scꝫ ad virtutē imaginatiuā cognitiuā ꝛ raciocinatiuā.

¶ Textus.

Mars cū sit intēperatus in caliditate ꝛ siccitate iō secundū hoc facit natū suū rubei coloris/ cū quadā adustione ꝛ obscuritate. sicut videtur in istis q̄ passi sunt a sole: et habet paruos capillos ꝛ paruos oculos totum corpus habet curuū/ ꝛ grossum aliqualiter. Scđꝫ animā vero fallax incōstans īuerecundus irascibilis proditor: discordias ꝛ bella seminās/ ꝛ superbus erit. De marte

¶ Commentum.

Hic exeq̄tur de tertio planeta q̄ dicitur mars. Nota ꝙ mars moueṫ sub zodiaco taliter ꝙ cōplet cursuꝫ ī duobus annis: et distat a terra sic ꝙ ad illā partē vbi ꝓpinquior est terre. hō veniret in quadrīgētis et nonagīta annis ꝛ vndecī septimanis et q̄ttuor dieb⁹: supposito ꝙ dieta hoīs esset nouē miliaria. Itē nota caliditas et siccitas sūt cause adustiōis ꝛ crispitudīs criniū. Unde nati sub marte hn̄t paucos crines cā siccitatis ꝛ habēt curuos seu crispos crines gratia adustiōis. Ista apparēt qꝛ videmus ꝙ cū calamistro sūme calefacto crines crispanṫ: ptꝫ etiā ꝙ crispitudo criniū arguit iracūdiā. Itē natus sub marte est rubei coloris cū quadā obscuritate qꝛ calor rubeus causaṫ ex eo qꝛ calidū agit ī humidū ꝛ cōsumēdo humidū relinq̄t siccū sicut videmus qn̄ debent cōburi lateres ꝙ ante cōbustionē nō sunt ru

bei: sed postea ꝯsũpto humido efficiunt rubei. Et isti nati hñt paruos oculos qꝛ oculus est mẽbꝛũ in quo viget humiditas. qꝛ oculus est aquee nature ab extrĩseco scd̃o de aĩa. Quod ptꝫ si leditᷣ exit aqua: ꝛ qꝛ mars est calidꝰ ꝛ siccus: ideo nõ põt formare magnos ꝛ pulchros ocl'os Itẽ mars ĩducit bella qꝛ exsiccat cerebꝛũ et coꝛ incẽdit ꝛ sic ita gñatur circa coꝛ. Vñ ira est accẽsio sanguĩs circa coꝛ: ꝛ ideo mars scd̃ꝫ antiquos vocabatur deus belli. Itẽ est fallax. Ratio qꝛ est siccꝰ et calidus: et sic semꝑ est iracũdus ꝛ cogitat de malo vt fallat hoĩes ꝛ prodat. itẽ satis appetit coitũ: qꝛ calidꝰ et modicũ põt qꝛ caret humiditate. ¶ Textus.

Sol q̃dẽ regalis stella existẽs lumẽ mũdi ꝛ oculus vocatus. natũ sub eo facit carnosũ ꝛ faciẽ pulchꝛã ꝛ oculos magnos. coloꝛẽ albũ cũ quadã rubedĩe / bene barbatũ / ꝛ lõgos capillos. Scd̃ꝫ vero aĩaꝫ vt q̃dã scribũt facit ypocritã ꝛ malũ iustũ in exteriori ꝑte apparentẽ et facit hoĩes multũ sciẽtes scd̃m aliquos sꝫ ĩueni aliquos dicẽtes ꝙ natꝰ sub illa planeta est regularis religiosus ꝓfũde deuotõis: sapiẽs diues diligẽs bonos et depꝛimẽs malos. ¶ Commentum.

Seq̃tur de quarto planeta q̃ dicitᷣ sol. Vñ sol de sui natura est planeta calidus. et ideo influit nato sub eo caloꝛẽ: et est siccꝰ / sed tẽperate. Sed diceres si sol est siccus sicut mars quare nõ influit eũdẽ effectũ. Dicẽdũ ꝙ ꝑpter caliditatẽ ꝛ siccitatẽ sol virtualiter est humidus ꝛ nõ siccus nisi tẽperate. Itẽ sol scd̃ꝫ antiquos dicebatᷣ pater deoꝛũ qꝛ sol est ꝑncipiũ vite: influẽs eẽ oĩ rei. ita ꝙ sol ꝑ eius accessuꝫ ad emisperiũ nostrũ ĩfluit fertilitatẽ et gñationẽ et post eius recessuꝫ videmꝰ flores arescere: et terrã fieri aridã ꝛ ĩ quolibet signo manet quadragita dies ꝛ cursuꝫ suũ ꝑficit ĩ vno anno motu ꝓꝑꝛio et naturali. Et scd̃m astronomos tm̃ distat a

terra · q̄ ad illā partē vbi ꝓpīquior est terre hō veniret in quadrīgētis et trigīta annis: ⁊ in viginti sex septīanis ⁊ in duobus diebus: ita q̄ dieta ei⁹ esset · x · miliaria Itē natus sub sole est ypocrita · et dr̄ ab ypos quod est sub: ⁊ crisis aur̄ · q · hn̄s malū sub auro · i · sub bona apparentia · Vn̄ v̄sus · Omnis ypocrita facie tenus ē heremita · Mente lucet tacita latens anguis ac aconita · Itē sol calefacit tēperate: ⁊ ideo facit natū sub eo magne sapiētie: q̄r calor saltē moderatus est instrumētū operandi v̄tutes aīe: q̄r calor facit spūs agiles ⁊ prōptos · itē dicūt q̄dā. Nat⁹ sub sole libēter vult mitti in exiliū: q̄r amabilis est ⁊ iocūdus: ideo deus ꝓuidet sibi de omī bono · itē sol scđm ptholomeū in cētiloq̄o suo dr̄ esse octies maior q̄ȝ tota terra · ¶ Textus ·

Venus est stella beniuola ⁊ facit natū pulchrum ⁊ maxime oculis ⁊ supciliis: ⁊ carnosum mediocris stature Scđm aīam vero blandū facetū ⁊ eloquētē musicalia diligentē: voluptatē: gaudiū ⁊ corēā desiderantē ⁊ ornatū corporis diligentē ⁊ īcedentem suauiter · de venē ·

¶ Commentum ·

Prosequtur de q̄nto planeta q̄ dr̄ venus · Vn̄ venus hȝ plura noīa: p̄mo dr̄ venus a venerādo q̄r antiq̄ venerabantur eam causa amoris: etiā dr̄ lucifer: q̄r de mane lucem indicat quando precedit solem sequendo de vespere dicitur hesperus: q̄r vesperum de nocte indicat solem tamen sequendo et habet colorem cādentem ⁊ fulgentē inter sydera · ⁊ cōplet cursum suum in trecentis triginta octo diebus · et venus est in magnitudine sicut est vna pars de vigīti octo partib⁹ terre · et scđm astronomos tantum distat a terra q̄ ad illam partem vbi propinquior est terre homo veniret in quinquaginta ⁊ quindecī annis · ⁊ in · xix · septimanis · et ī vno die supposito quod dieta hominis esset decem miliaria.

Nota quod venus est calidus et humidus virtualiter: et facit natum luxuriosum et pulchrum: quia gratia caloris facit natum appetere: et gratia humiditatis facit ipsum posse in opere. Item facit natum diligere musicalia: quia musica est vtilis pro cantantibus et ipsis amatoribus. quia carmina confortant amorem. Item nota supposito quod venus et saturnus venirent secundum oppositum: tunc natus illo tempore non esset omnino malus nec omnino bonus: sed medio modo se haberet quia bonitas veneris retardat maliciam saturni quantum potest: et sic facit medium. Textus.

De mercurio.

Mercurius quem astronomi solent asseque asserunt et eius radios contrahi: facit natum cum corpore gracilem: satis parue persone: et barbe pulchre et rare. Secundum animam erit sapiens et subtilis: philosophiam diligens et studium boni moris et perfecti sermonis: et ille multos acquirit amicos: et tamen non multum fortunatus: in eo bona consilia vigent verax et nullus perfidie: expers infidelitatis et inscius: et non est conscius .i. socius in malo. Commentum.

Mercurius dicitur.

Hic exequitur de sexto planeta qui dicitur mercurius. Nota quod mercurius semper graditur cum sole et nunquam ab eo distat amplius quam .xxx. gradibus. Colorem habet radiantem. raro propter vicinitatem solis videtur. si tamen in meridie mediante speculo videtur. Et dicitur mercurius quasi mercator kyrios .i. dominus: quia mercatores indigent eloquentia: unde mercurius dicitur deus eloquentie: et complet cursum suum in trecentis .xxxviii. diebus: ita quod modicum minus quam per annum. et quantitas mercurii est sicut vna pars de .xxii. mille partibus terre: ideo est stella parua. et littera dicit quod mercurius contrahitur a radiis solis. Ratio est quia continue mouetur sub sole: et propter radios solis videri non potest quia maius lumen obfuscat minus. Item natus sub eo diligit philosophiam quia facit natum subtilem secundum animam: ideo diligit subtilia. Item mercurius facit hominem loquacem: nul

tas infirmitates patitur: et ipse est boni consilij.

¶ Textus.

Luna cũ sit velocioris motus facit natũ vagabundũ verus sermone: nullius seruicij et facit iocũdum ꝛ mediocris statuere ꝛ habet oculos ĩequales sc3 vnũ maiorem reliquo.

¶ Commentum.

Exequit̃ de vltimo planeta q̃ d̃r luna. Nota septimo ꝙ luna est velocissima motus. ideo nat⁹ ei⁹ est vagus et nõ põt durare ĩ aliquo officio vel seruitio. Et ꝙ lũa est velocissimi motus pt3 q2 quanto planeta est ĩferior tanto citius mouet̃. vñ luna cõplet cursũ suũ in. xxvij. dieb⁹ ꝛ. viij. horis. Et secũdũ astronomos tãtũ distai a terra quod ad illã ptẽ vbi ꝓpinquior est terre ꝙ ad cõcauũ orbis lune hõ veniret in. xij. annis. ꝛ lviij. septimanis ꝛ ĩ tribus diebus supposito ꝙ ei⁹ dicta esset. x. miliaria cũ dimidio. Nota luna habet lumen a sole et quando currit cũ sole tũc h3 maiorẽ vigorẽ ꝛ vim vt in nouilunio ꝛ in quolibet mense anni cõplet cursũ suum per. xij. signa. Et ĩ luna videm⁹ maculã. et causa hui⁹ est per commẽtatorem. ij. de ce. q2 luna ẽ corp⁹ rotundum ꝛ rarum in medio densum ex nubibus. Et iõ ĩ medio ꝓpter raritatẽ nõ põt reuerberare lumẽ solis. ꝛ sic penetrat ipsam ĩ medio et per hoc pt3 obscuritas. Lũa est. Lũa h3 motum.

¶ Textus.

Et sciendũ ꝙ omẽs stelle et alie partes corpis supcelestis illa officia diuinitus exequunt̃ ꝛ semp sic agũt esset sic nunq̃3 ĩpedit̃ q̃3tũ ẽ ex pte earũ. et ideo si fas dicere scd̃m ea q̃ dicta sũt oĩa ĩferiora a supiorıbus regũtur. et ideo illa que diuino sacrificio et bestiali ĩmolatione et alia que ĩ mũdo fiũt nõ pñt remoueri ab actõe corporũ supercelestiũ dantium vitam et mortem.

¶ Commentum.

Hic auctor ponit vnũ notabile: q2 prius dictũ ẽ ꝙ nat⁹

sub diversis planetis diversimode regitur et producit Diceret aliquis quomõ vel quare vel p quē sunt stelle sic ordinate. Respondet q per naturã divinã talis ordinatio facta est Deus enim sic ordinavit domina planetarũ et illõ ptȝ. xij. metha. Et auctor vult quod per ieiunium et sacrificiũ bestiarũ nõ põt removeri cursus planetarum. Illud pbat. qꝛ motus celi est semp uniformis et regularis. vij. phisi. et semp invariabilis. sicut ergo deus instituit ab eterno sic ab eterno vel ieternum pmanebit. Sed cõtra sapiẽs dñabit astris scdm ptholomeũ ⁊ theologos hoc nõ esset nisi cursus planetarũ et effect⁹ impediri possent. Respondet q sapiẽs sic dñat astris qñ videret aliquẽ effectũ saturni de necessitate. vt frigidiatẽ: tũc põt se cauere a nocumento sed non põt impedire eorum effectum simpliciter qui ita semp agant. Et auctor loquitur naturalit cũ dicit per sacrificia nõ põt removeri effectus planetarũ. qꝛ theologus tenet ibi oppositã partẽ qꝛ oĩa sũt ĩ potentia dei: et de⁹ agit libere et sepe exaudit christi fideliũ.

Utrũ astra possint ipediri ab ĩferiori bus.

¶ Textus.

Ex istis verbis sic forte aliqs crederet me sic cadere in duplici pctõ. pmo quidẽ. qꝛ stati visa supficie verborũ cõcluderet ex eis verbalit omĩa de necessitate venire. Scdo q me occultatorẽ christiane fidei valet dicere. Sed qꝛ declaratio ãplior est in hac pte. ideo eã omittimus. Et de istis planetis ⁊ vniuersaliter de superioribus corporibus quo ad influẽtiã respectu ĩferiorũ in tantũ dictũ est. Est autẽ notandũ q aliqñ plures fet⁹ nascuntur in matrice. hoc autẽ est per disgregationeȝ seminis in ipsa matrice qꝛ matrix multas habet cellas in se. cum autẽ in quãlibet cellulã respicitur materia fetus ibi fiunt fetus multi.

Quare plures fetus inveniunt in matrice.

¶ Commentum.

Hic respondet cuidã questioni qꝛ aliquis posset cõtra dicere auctori · Ex dictis nãq ptꝫ ꝙ oĩa ex necessitate veniunt · qꝛ eueniunt iuxta cursum planetarũ ꝛ ille nõ potest impediri scdm auctorem · Ũñ oĩa bene eueniũt ex necessitate conditionata: sed nõ absoluta hoc sic declarat: qꝛ quilibet effectus de necessitate euenit stantĩ bus suis causis necessariis ꝛ infallibilibus vt dicit aristote · ij · posteriorũ · sed qꝛ materia qñq ẽ indisposita ideo eorum effectus impediunt p accidẽs ꝛ sic supposito ꝙ virtus planetarum in tali signo ĩducat mortem tñ adhuc hõ per remedia põt cõseruari et sic materia non est disposita seu apta ad talẽ effectum · ex illo patet error illorũ qui dicunt omnia euenire de necessitate constellationis · .

¶ Capitulũ quartũ de gñatione aĩalium ĩperfectoꝝ ·

¶ Textus ·

Ut autẽ ea q̃ dicta sũt lucidiori lumine cognoscãtur · et quõ aliqñ plures fetus fiunt in matrice et plures pueri nascuntur sicut duo gemelli opportunũ est modicum transgredi ab hominis gñatione ꝛ vidẽdum ẽ de generatione aĩaliũ imperfectoꝝ · que non ex semine sed putrefactiõe generant · Iuxta quod notãdum ꝙ illa aĩalia ĩperfecta sicut musce et similia nõ sẽp eodẽ modo gñantur sicut pfecta aĩalia qꝛ p decisionẽ seminis non gñant · sed ex putrefactis vt ptꝫ quarto methaphisi · de formatiõe fet⁹ ·

¶ Commentum ·

Capitulũ · iiij · in quo auctor agit de de formatiõe fet⁹ in vtero · et primo facit digestionẽ a pposito · Scdo regreditur ad ppositũ ibi respõdeam⁹ ꝛ dicam⁹ · Nota ꝙ musce ꝛ aranee sũt aĩalia ĩpfecta: et nõ sũt de perfectione vniuersi · sed tñ nõ sũt oĩno frustra qꝛ naťa ipa ordinauit vt malos hũores absorbeant ꝛ vt eo melius hoĩs a malis humoribus pseruarentur · ¶ Textus

Utrũ autẽ aĩalia eadẽ ex semine vel sine semine generantur. Dubitatio ẽ apud plures. Opinio enĩ auicenne libro de diluuijs est ꝙ eadẽ aĩalia ex semine ⁊ sine semie gñant. et hoc declarat qꝛ diluuiũ fieri põt adhuc vniuersale. et in tali diluuio corrũperentur omnes viuentes: corruptis autẽ oĩbus viuẽtibus fierẽt ĩfluẽtie in adauera mortuorũ que putrefacta sunt et tunc ex virtute celi gñabunt eadẽ que prius fuerũt ita ꝙ vnũ gñabit ex putrefactis: et aliud per decisionem semis generabit sibi simile in specie. igit eadẽ ex semine ⁊ sine semine gñabuntur. et declarat possibilitatẽ huius ad sensum dicens. capiãtur capilli mulieris mẽstruose et ponantur sub terra pingui vbi iacuit fimus tẽpore hyemali tũc ĩ vere siue estate valescente calore solis gñabitur serpẽs lõgus et fortis ille vltra gñabit sibi similẽ ĩ specie per decisionẽ semĩs. et illud idẽ declarat in mure. qꝛ tpe suo qdam mus erat factus ex putrefactione et ille vltra sibi gñauit similẽ in spẽ ex semĩe plures rõnes possunt adduci. sed sufficit quod dictũ est. qꝛ longũ esset oĩa accidẽtia ad illã materiam enarrare.

¶ Commentum.

Hic auctor mouet dubium. Et pmo ponit opinionem Auicenne ⁊ rõnes eius. Scdo reprobat illã ibi breuit ad illã opinionẽ. Nota ꝙ Auicenna posuit datorẽ formarũ vt ptꝫ p cõmenta. xij. metha. et quarto. et iõ ipẽ vltra posuit ꝙ virtus dĩna mediante motu planetarum possit infundere formas et dare esse: et tunc vltra ex putrefactione rebus generatis illa vltra gñant sibi similia sicut posuit si virtus solis ĩ terrã pducit plantã ꝙ illa vltra mediãte fructu et semine posset pducere aliã plantã. Nota ꝙ crines mulierũ mẽstruosarũ sunt multũ humidi et grossi ⁊ venenosi. Et ideo si isti ponũtur sub pĩgui terra ⁊ hyeme tunc gñabũtur humidita

Que sequũt ex capillis mulierũ mẽstruo sarum.

tes et venenositates per virtutē solis ꝛ possunt verti in serpētes: et sic dr ꝙ basiliscus fiat artificialiter ī fimo ex ouo. Qñ fimus est terra pinguis aruinata huīditate repleta: ꝛ ideo facit aliqd fructificare. vnde in terra arida et sicca illud nō hꝫ veritatem. Item in hyeme fimus ab intra ē huīdus ꝛ calidus sufficiēter qꝛ frigus circūstans ꝑmittit calorē īnatum exalare et recedere. Nota ꝙ mus q̄ gñaƚ ex putredine terre ē grossior alio mure gñato per decisionē semis. Et ille hꝫ caudā maiorem et est multum venenosus: qꝛ materia fuit putrida valde ex qua est ꝓductus. Itē Auicēna posuit quēdam vitulū cecidisse de celo: quē dixit generatū fuisse in aere ex putrefactione. Fimus

¶ Textus.

Sed breuiter ad illā opinionē dicēdū ē ꝙ ipsa non est vera. Et ratio est qꝛ secundū phm̄. viij. phisicorū sicut aliqs hꝫ ꝓpriā materiā sic ꝓpriū hꝫ agēs qꝛ tali materie est talis forma: qꝛ alius est actus materie/et aliꝰ est actus forme vt dicitur. viij. metha. et cū illa aīalia habent diuersas formas ergo et materias et per consequens diuersa agētia et gñantia habebunt Intētio enī philosophi. viij. phisicoꝝ est ꝙ eadē aīalia saltem scdm̄ speciē possunt fieri ex semīe et sine semīe/sicut sanitas qñqꝫ fit ab arte qñqꝫ a natura. Sed in hoc differt ab Auicenna q̄ ait ꝙ nunq̄ꝫ aīalia perfecta sine semine fiant. scdm̄ autē philosophū hoc nō est verū: differt etiā ab eo: qꝛ scdm̄ doctrinā philosophi primo methe. Diluuiū vniuersale est īpossibile apud naturā: tam ꝑ ignē q̄ꝫ per aquā. Et hanc rationē ponit dñs Albertꝰ qꝛ diluuiū fit ex cōstellatione humectante: ideo si cōstellatio humectās respicit vnā partē terre: tūc alia opposita terre respicit aliā partē. s. ꝯstellatio desiccādo. Et q̄ꝫtum vna humectat in vna parte: tūc alia desiccat in alia parte ideo impossibile est quod dicit Auincenna.

¶ Commentum.

Hic ĩprobat opinionẽ auicenne. Et nota rationem cõmentatoris ꝓbando ꝙ gñatũ ex semine et sine semine differũt speciei: sic ꝙ agẽs ẽ diuersũ. et recipiẽs diuersum. ⁊ sic receptũ erit diuersũ. ſ3 a ꝓpagatis ⁊ a putredine gñatis sicẽ ꝙ materia ẽ alia sc3 semẽ et putredo igitur ⁊ cetera. Itẽ agẽtia sũt duplicia: sicut virtus solis et stellarũ cum calore ĩcorporata in putrefactis ab vna parte. Et agẽtia a quib⁹ semina decidunt ab alia parte sc3 in ꝓpagatis. sic illi duo mures differũt spẽ. et si serpens fit et generatur a crinibus et vitra alius generat̃ ꝑ decisionẽ semĩs illi differũt specie. Nota ꝙ impossibile est fieri diluuiũ vniuersale q2 planete non possunt sic cõcurrere: sed bene fit diluuiũ ꝑticulare vt si omẽs planete frigidi cõcurrerẽt ĩ hoc frigido signo piscium q2 illud signũ ẽ sũme frigidum: ideo contigere posset ꝙ diluuiũ tũc gñaret̃ in vna regione quã illud signum respicit. et sic nõ põt fieri nisi miraculose vniuersale diluuiũ. Legit̃ enĩ ꝙ factũ fuit diluuiũ vl̃e ꝓpter maliciam hoĩm de illo nichil hic ad ꝓpositũ cũ naturaliter loquemur. Ex dictis nota ꝑ experientiã videmus nos ꝙ tp̃e hyemali ĩ vna regiõe plus gñat̃ de aqua et in alia regione opposita vbi est estas plus gñat̃ de aere et igne scd̃m cursum planetarum.

de dupli ci agẽte

duo mures spẽ differũt.

¶ Textus

Respõdeamus ⁊ dicam⁹ ꝙ quedã sine semĩe generãt et causã hui⁹ gñationis reddit ph̃us. iiij. metheo. dicens calor disgregãs corpus mixtũ facit ꝑ hoc ꝙ subtile extrahit et relinquit grossũ. et nõ ẽ absolute calor sed est virtus cõstellationis celestis. Et phĩ intẽtio ẽ ꝙ materia ex qua aĩal sine semĩe nascit̃ est aliq̃ia humiditas subtilis ĩ qua q̃dẽ calor naturalis sepe agit ex ꝑte celi: q̃ dũ ꝓportionat⁹ ẽ materie ĩ quã quidẽ materiã forma talis aĩalis debet ĩtroduci hanc huĩditatẽ.

Calor celestis iã dictus segregat a qualibet pte grossi terrestris·et scdm intẽtionẽ philosophi·vij·metha·hec gñatio ẽ vniuoca saltẽ ꝟtualiter nõ autẽ formalit Per hoc soluitur dubitatio quã quidã faciũt dicẽtes omne quod generatur vniuoce ex sibi simili gñatur in specie·Verũ ẽ autẽ formalit aut virtualiter: vt iã dictũ est·Circa hoc notãdũ ꝙ ex eadẽ materia plura aĩalia imperfecta nascuntur vt ex eq̃ stercore nascunt musce vespes et plura alia et diuersi coloris et figure et similiter scarabi·

Commentum·

Hic soluit dubitationem et respõdet scdm ĩtẽtionẽ suã·Nota ꝙ scdm albertũ talis est modꝰ generatiõis aĩaliũ ex putredine: qꝛ calor solis quãdo protenditur vsqꝫ ad materiã putridã: tunc extrahit humidũ subtile ab illa materia ⁊ generãtur quedã pellicule ita ꝙ calor interior non permittit exire: et tunc virtute solis ille calor q̃ ẽ ĩ materia putrida petit exitũ: et ĩpedit ⁊ ex tali motu sursum et deorsum gñat quidam spũs pulsans mediãte quo spũ vita ꝓducit in tali materia: et si querit vtrũ ille spũs pulsans sit substantia vel accidens·Dicendum ẽ ꝙ est substãtia: qꝛ mediãte virtute formatiua ille spũs agit ⁊ qꝛ agẽs non nisi mediante substantiam producit ideo necesse ẽ illũ spm̃ esse substantiam et ille spũs ẽ corpꝰ subtile generatũ ex subtiliori pte materie mediante putredine·Sed dubitatur vtrum ille spũs sit aĩatus vel inanimatus· Dicendũ est ꝙ ille spũs nõ ẽ formaliter aĩatus: sed virtualiter: qꝛ educit aĩam viuentis effectiue de illa materia putredinali· Et ideo Auicenna in·xij·metha·in illa digressione vbi improbat auerroim platonem et themestium ꝙ ex putredine generant rane: sed auctor dicit calor solis attrahit huidũ a putredine probo per experiẽtiã·Accipio vnũ murẽ putredinalẽ ⁊ ponã ĩ locum

Qualit gñantur aĩalia ex putredie·

vbi sūt radij solares in vigore iuenio ꝙ calor solis facit exalare totā materiā muris ita ita ꝙ nichil remanet nisi ibi pellis. Nota ꝙ gñatio .vij. metha. diuidit qꝛ qdam est vniuoca quedam equoca Equoca ē qñ formaliter generans et genitū differūt specie: vt si gñatur mus de terra .ꝛc. Uniuoca ē qñ generās et genitum cōueniunt in specie: vt hō generat hoiem vel equ⁹ equū. Et ex illo soluitur dictum philosophi vij. metha: qñ dicit. Omne quod fit a simili suo ī spē fit. Uerum est ꝙ de gñatione vniuoca: sed non equiuoca. Nota ꝙ aīalia gñata ex putredine nō hñt semꝑ eundē calorē speciē vel figurā. Ratio qꝛ ista aīalia differūt specie. modoq̄cunqꝫ differunt specie. etiam dicuntur differre figura ꝛ in calore naturali qꝛ ista consequūtur formam.

ꝙ gñatio equouoca et vniuoca

¶ Textus.

Causa aūt diuersitatis illoꝝ aīalīū ē diuisio semīs in matrice ꝛ illud ē verū ꝑncipaliter ī aīalib⁹ ꝑfectis. Et est notandū ꝙ in matrice mulieris plures sunt cellule qñ tūc semē decisū a p̄re sic colligit ꝙ in vnaquaqꝫ cellula matricis pars semis sic recipit tūc ē modus gñationis pluriū fetuū. et ille modus gñationis respectu aīaliū iperfectorū accipit silr ita ꝙ ibi iest aliquid loco matricis et aliqd loco semis. Et iō talis huīditas diuidit per loca eductiōis fetus in putrefactis. Et iō multiplicātur talia aīalia. Et cā silitudinis taliū aīaliū similitudo hūīdi educti de corꝑe in ꝑtes homogeneas. et diuersitas speciei taliū aīaliū sumitur ꝑ oppositum. s. per humidum eductū ī partes etherogeneas

Quare plres fet⁹ nascūtur.

¶ Commentum.

Hic auctor īfert causā quare aliqñ plures pueri nascūtur. Uñ plures sūt cause pluriū fetuū ꝑticulariū. Prima est diuisio seminis in cellulas: et non est sufficiens qꝛ expertum est per obstetrices ꝙ semel vna dñā peꝑit

massam carneã cõtinentẽ septuaginta figuras hoim: modo certũ est ꝙ nõ sũt tot cellule matricis. Scda cã est abundãtia seminis ⁊ tũc diuidit ⁊ spargitur et fiu̾t plures fetus. Tertia causa est qꝛ qñ mulieres in coitu nimis mou̾ẽt se: et tũc circũ dispargitur semẽ et fiunt plures fetus. Nota experimẽtũ

Textus.

¶ ꝙ autẽ quedã aĩalia gñata sunt/lõga/stricta: ⁊ quedam breuia hoc est ex diuersitate cõplexionis humidi qꝛ ex colerico calido ⁊ sicco gñatur corpus longũ strictũ et gracile: eo ꝙ calor ĩ eo multũ extẽdit. Ex flegmatico: frigido: et hũido gñatur aĩal breue et latũ qꝛ humor aq̃us est multum dilatabilis: et frigiditas nõ multum extẽdit ipm. Sed ex sanguineo: calido: ⁊ humido gñatur aĩal mediũ inter longũ ⁊ breue ꝓpter calidũ ⁊ hũidũ tẽperatũ. Sed ex melãcolico gñatur aĩal strictũ ⁊ breue: qꝛ frigiditas nõ ꝑmittit ipsũ extendi: ⁊ siccitas nõ ꝑmittit ipsũ dilatari. Ex colerico autẽ accidentali ⁊ adusto gñatur aĩal longũ et valde gracile: qꝛ feruor caloris eius multũ extẽditur: et siccitas mediata ⁊ moderata attenuat. Et est notandũ ꝙ colericus est crocei coloris vt frequentius ⁊ sanguineꝰ rubei coloris et melancolicus nigri coloris: ⁊ flegmaticus albi coloris Et quoꝝ natura ꝑmixta fuerit hoꝝ et qualitas ⁊ color necessario ꝑmixtꝰ erit. Sic ergo in hoc capitulo habemus modũ gñationis aĩaliũ ĩperfectoꝝ ad similitudinem perfectiuoꝝ: et quõ plures fetus simul fiunt: tã in ꝑfectis q̃ȝ in ĩperfectis/ et quare aliquod aĩal est longũ: et aliquod breue: quare talis coloris vt frequentiꝰ quãtitates animaliũ

¶ Commentum.

¶ Hic auctor ostẽdit causã quare quedã aĩalia gñata sunt longa ⁊ breuia: ⁊ satis patet in textu. Nota nullꝰ homo est q̃ sit purus colericus vel flegmaticus. ⁊ sic de aliĳs: sed sũt oẽs mixti: sed vnus bñ plus hȝ de sãguine

q̄z alter: qꝛ nullū est aīal ī quo elemēta equalit̄ dn̄ant̄ vt ꝓbat Auerrois·i·de ce·qꝛ si hoc esset verū: hō vbicū q̄ poneret̄ desceret: quod est īpossibile· Et tm̄ de gn̄a=tione aīaliū imperfectoꝝ· ¶ Textus·

¶ Nūc aūt a superi⁹ dicta de gn̄atiōe ꝛ formatōe em=brionis in vtero materno: sermonē nostrū cōuertamus et de modo exitus dicam⁹· Et p̄rīo vidēdū est quō iste tres potētie aīe·s·vegetatiua: sēsitiua: ꝛ ītellectiua ve niunt ad materiā fetus: siue quo ordine· Iuxta quod est notandū: q̄ illud est alterius negocij q̄z presens ma teria req̄rit: qꝛ respicit scientiā libri de aīalibus: tamē aliquantulū de ip̄o breuiter tangamus aliquid·

¶ Commentum·

¶ Capitulum·v·de exitu fetus de vtero·

Rimo p̄mittit quedā necessaria R̄ r̄a dicit quo ordine: qꝛ īter istas potētias est ordo p̄fectionis ꝛ cōicatis·iō dicit cōmētator·i· metha·in de erroꝛib⁹ q̄z p̄rīo respiciunt̄ ꝛ accipiūt̄ forme vniuersales ꝛ postea min⁹ vniuersales vsq̄ ad determīatas ergo semꝑ est ordo· ¶ Textus

¶ Sp̄ma vero collectū ī matrice mulieris augmentat̄ statī qn̄ īfusū est ei: et qn̄ matrix est bene clausa: sed ali mentū siue augmentū est a potentia aīe vegetatiua. qꝛ sp̄mate deciso apte vel a gn̄ante dimissa est ista poten tia vegetabilis·ꝛ hoc ptz.ij·de aīa·vbi dr̄ q̄ potētie ve getatiue sunt duo op̄a·s·gn̄are ꝛ alimēto vti/ qꝛ plāta gn̄at plantā/ aīal vero aīal· Vn̄ videt̄ q̄ ab illa aīa flu=at v̄tus gn̄atiua ꝑficiēs seu cōpetēs gn̄atiōi embriōis postea vero tp̄e subseq̄ti scd̄m exigētiā nature super addit̄ materie aīa sensibilis·et postea aīa illi⁹ speciei vel illius· Et ille v̄tutes·s·vegetatiua et sensitiua di=stingūtur per op̄atiōes q̄ vltra differunt per obiecta et nō differūt ille due potētie·sc3 vegetatiua et sensitiua

ita q̄ sunt due potētie distincte scd̄m essentiā est enī vna et eadē essentia vegetabilis q̄zuis non eodē mō. et hoc dicit phi. xvi. de aīalib⁹ ēbrio p̄mo viuit vita plātc scd̄o vita aīalis. iii. vita hui⁹ spēi vel hui⁹ Etiā addit ī hoīe virtus intellectiua a q̄ nō gn̄at a materia: sed a celo/ et est de formis infusa. vn̄ est finis ⁊ pfectio oīm formarū existētiū īferi⁹. Jā cōsueuit apud medicos dici q̄ p̄ma vita ē latēs ⁊ occulta: media apparēs ⁊ manifesta. Ultima vero excellēs ⁊ gl'iosa. a pr̄a est sensus naturalis. a scd̄a sensus aīalis. a qua est sensus/ visus/ auditus. ⁊ etiā mot⁹ voluntari⁹. a tertia vero est sensus sp̄ūalis a quo īportatur discretio et perscrutatio: et sic de aliis.

¶ Commentum.

Hic auctor ostēdit ītentū suū ostēdēdo quō iste tres potentie veniūt ad materiā. Nota q̄ sp̄ūs ⁊ semē viri est quodāmodo vitalis: q2 viuit vita hoīs. Et qn̄ istud recipit in matricē viuā ⁊ calidā tūc opat in semīe mulieris ⁊ virtus vegetatiua ⁊ formatiua p̄mo gn̄at pelliculam secūdinā ⁊ cui semē inuoluit. et sic continue se mouet ad semē mulieris ⁊ penetrat in materiā lōgā latā et pfundā. Et īcipit ibi virtus formatiua gn̄at et sp̄ūs pulsantes ⁊ pulsatiles. et ī eo q̄ gn̄at illos sp̄ūs pulsātes. facit materiā viuā/ et format venas ⁊ neruos ī qui bus currūt illi sp̄ūs. vn̄ sp̄ūs ⁊ vene pulsatiles vel saltē proportionabiles eis/ inueniūtur in arborib⁹ ⁊ in plantis. et tunc materia sic viuente vita sp̄ūum q̄ vegetant illam materiā: tunc aīa sensitiua recipitur in illa materia. Et tunc in homine materia stante sub aīa cognitiua que est vltima forma naturalis: per virtutē dei et celi intellectus īfunditur ⁊ introducitur. vn̄ loquendo tā phisice q̄z theologice ītellectus nō educitur de potētia materie. q2 intellectus nō est corpus nec virtus in corpore per cōmentatorē. iii. de anima. cōmento. v. ⁊. iiii.

Sed theologice loquẽdo tũc aĩa est forma substantialis corpis hũani dat sibi esse substãtiale: sed auerrois ponit ꝙ itellect⁹ copulaꝶ nobis solũ a gñatione ⁊ per copulationẽ fantasmaticã sicut nauta naui per nauigationẽ. et ponit ꝙ sit vnus in oĩbus hoĩbus et ille articulus est ab ecc̃lia cõdẽnat⁹ quo enĩ hoc credũt sanari nõ possunt. Et per hoc tenẽt potentissime aristo. esse dãnatũ qꝛ ĩ illa opinione videꝶ mortu⁹ fuisse ita ꝙ ad min⁹ dubitabit sic ꝙ nõ firme credidit quẽlibꝫ hoĩem habere distictũ ĩtellectũ a deo creatũ: sicut videꝶ in. ii. de aĩa. Nota ꝙ illa forma dꝶ educi de materia q̃ extẽditur extẽsione materie ita ꝙ tota est in toto et pars in parte extẽsiue: vt aĩa sensitiua ĩ corpore pedali est pedalis. ⁊ in semipedali semipedalis: licet sit tota ĩ toto virtualiter. Nota ꝙ auctor videꝶ ponere illud ꝙ potẽtia vegetatiua sit pro aliquo tpe in materia ꝓ quo non est sensitiua. illud est veruꝫ manifestatiue: ita ꝙ prius manifestanꝶ opa huius potẽtie ⁊ pri⁹ apparet fetũ nutriri et augmentari/ anteq̃ꝫ sentiat et se moueat.

¶ Textus.

Tẽpus vero egressus fet⁹ ab vtero materno vꝛ frequẽtius est in nono mẽse. q̃busdã tñ in octauo: q̃busdaꝫ in decimo: et q̃busdã in vndecĩo: et etiã nõ vltra. Quedã vero mulieres solent parere in sexto mẽse: et abortiue. i. naturã hoĩs nõ ꝓducunt sed aliquã materiã carneã et lacteã. Illud aũt accidit eis ꝓpter plura vt patꝫ qꝛ materia mẽstruorũ corrupta est: vel per nimiũ motum per quẽ rũpiꝶ matrix: vel ꝓpter alia mala. et ideo meretrices et docte mulieres vel helene ĩ hac arte qñ sentiunt se ĩpregnatas mouent se de loco ad locũ/ de villa ad villã: et ducũt coreas ⁊ multa alia mala: et frequẽtius multũ coeunꝶ et luctanꝶ cũ viris vt per motũ liberẽtur a cõceptione: et cupiũt coitũ vt per delectationẽ

obliuiscant dolorē qui generat ex destructione fetus.

¶ Commentum.

Hic auctor exeqtur intentū suū de egressu fetus. Nota q̄ oīs fetus q̄ egredit in nono mēse vt sepius viuit et il le fetus est bene matur⁹ ꝛ satis fortis q2 nonus mēsis correspondet ioui: iupiter vero est beniuolus planeta: sc3 calidus ꝛ humid⁹ . ideo est mīstrator et nūcius vite: vita aūt ꝯsistit ī calido ꝛ humido Itē auctor dicit qn̄q3 in .xi. mēse sit egressus et illud nō est verū: s3 mulieres decipiūtur in cōputatiōe. q2 qn̄q3 cōcipiūt vnā massa3 semis et post aliā quīdenā īpregnant: et tūc putāt se cōcepisse prius vn̄ illa massa pri⁹ cōcepta eiicit ꝛ emit titur tp̄e vero cōceptionis. Nota q̄ qn̄ puer p̄mo egre ditur: tūc ponit digitū ad os ex sue nature exigentiā. Ratio q2 puer exit de matrice tāq3 de balneo calido/ ꝛ tūc veniēs ad aerē sentit frig⁹: ideo ponit digitū ad os calidū vt calefaciat ip̄m. Itē qn̄ nascit tūc sonat: q2 pa tit ab aere frigido. Et si facit clamorē in ventre signū est q̄ nō erit viuus: q2 aliūde nō faceret clamorē nisi a quadā lesione vel pressura.

Nota de egressu fe tus.

Nota.

¶ Textus.

Est autē notandū q̄ iuuenes mulieres ex timore et ex ictu tonitrui sepe disponūtur q̄ fetus vitā habēs mo ritur: et vitā nō habuerit possibile esset q̄ semen motu naturali a forma hoīs destitueret. Causa autē huius primo accidit ex parte timoris a quo totū corpus īmu tatur ꝛ disponit ad egritudinē: et p̄ eius aduētū fetus leditur ꝛ extīguit. sc3o ex parte fulminis q̄d penetrat vsq3 ad interiora et ea destruit ꝛ cōbustionē facit: et tn̄ nullū signu3 adustionis extra apparet ꝓpter vaporis illius subtilitatē. Et est etiā vapor ille fortissimus qui etia3 qn̄q3 interficit hominē: eo q̄ penetrat ad mēbra vitalia interiora ꝛ ꝓp ter subtilitatē nō app̄et adustio eo q̄ magis ledit ictu q̄3 calore. Et tunc vt frequētius

scd͂m dispositionē naturalē interiorē vbi fetus inuenit dispositꝰ: tūc cōsumit totū humidū radicale ⁊ cōplexionale ipius fetus ⁊ tūc fetus extiguit. Et est sciēdū ꝙ illa nō sunt ficta: qꝛ sicut recitat Alber. de opatiōe ⁊ effectu fulmīs: ꝙ ī ictu tonitrui qn̄qꝫ videt cōburi calceum pede illeso ⁊ ecōuerso. et qn̄ pili iuxta loca libidīs mēbris illesis: et ꝙ ictus fulmīs ptingit ad interiora: per hūc modū quē dixi. fides huiꝰ est: qꝛ venenosus serpēs pcussus a fulmine per paucos dies vermiculat ⁊ putrescit: ⁊ est serpēs a quo tollit venenū p hmōi īpressionē. Itē signū fidei est doliū pcussuz: cuiꝰ vinū stetit p aliqđ tp̄s nō exeūdo / de his autē et de eoꝝ causis supfluū est hic determinare. ❡Commentum.

Hic auctor ponit q̄dam notabilia. Et nota ꝙ tonitruū qn̄qꝫ ex calore fit. s. qn̄ exalationes calide recipiūtur inter nubes: et ibi p frigus nubiū exagitant tūc scindunt nubē: et ex tali forti motu fit mensio illarū exalationū: ⁊ p cōsequēs coruscatio. iō illi peccāt q̄ dicūt ꝙ fiat ī tertia regione aeris: qꝛ fit īfra nubes. Et duo sunt motꝰ tonitrui. s. ictus ⁊ fulmē. mō ictus ille qn̄qꝫ scindit arbores: et ille est sonꝰ ⁊ ille nō scindit: sed ictus. s. fulmen nō qꝛ est valde subtile qꝛ gn̄at ex exalatōe subtili et calido. et illud fulmē sepe cōburit calceum pede illeso qꝛ qn̄qꝫ fulmen ita cito recedit ꝙ pedē non tangit et qn̄qꝫ cōburit pedē: calceo manēte illeso. rō qꝛ calceus ē substantia porosa sicut oīs pellis. iō fulmē trāsit p oēs poros calcei ⁊ inuenit pedē resistentē: ideo illum cōburit.

Motꝰ tonitrui.

❡Textus.

Sed de his q̄ dicta sunt ī textu q̄dā dubia moueri pn̄t quoꝝ solutiōes ⁊ determiatōes vobis cōmitto. Primū est vtrū possibile sit in illo tpe qn̄ vir est ī coitu cū muliere: si effectus fulmīs p tp̄s illiꝰ motus fuerit si semē receptū hora eiectionis posset recipere aliquā nouā īpres

stonē per quā disponat ad aliquod aliud q̄ȝ sua natura particularis intendit·

¶Commentum·

Hic auctor mouet quedā dubia q̄ nō soluit: sȝ remittit ea nobis soluenda· ꝛ p̄mū dubiū soluit sic: et d꞉ ꝙ fulmen ī hora eiectiōis semīs pōt īpedire semen a forma quā agens particulare intendit: q꞉ possibile est ꝙ fulmen faciat materiā venenosā: ꝛ sic facit ipsā ineptā ad gn̄ationē hoīs: ita ꝙ ex illa materia gn̄ant bufones ꝛ alij vermes: et sic ptȝ solutio primi dubij·

¶Textus·

Scd̄m dubiū: vtrū ī hora eiectiōis semīs id quod īfluitur a planetis posset ꝓhiberi ab ipō fulmine ꝛ tetigisse materiā semis ex pte patris ꝛ matris· ¶Cōmentū·

Hic mouet scd̄m dubiū: et pōt sic solui· ꝙ ꝟtutes planetaꝝ possūt īpedire fulmē: iō q꞉ planete qdā influūt vitā et esse tale hoc fulmē destruit· Tūc vltra dubitat quare hoc potius fit in pricipio eiectiōis semīs q̄ȝ tp̄e seq̄nti· Dicēdū ꝙ tp̄e eiectionis tūc semē est adhuc tenue ꝛ cito pōt īpediri· Scd̄o dubitat· q꞉ dictū est qd̄ superiora nō pn̄t īpediri: q꞉ semꝑ agūt naturaliter· Dicitur quod bene possunt īpediri in illis que sequuntur opera breuia illorum· ¶Textus·

¶Tertium dubiū: vtrum per ictum fulmīs tangentē materiā ex vtraqꝫ parte posset īflui semini virtus per quam procedit ad formaȝ masculi· ita tamē quod materia prius disposita fuerit ad femelle formam vel dispositionis· et econuerso:

¶Commentum·

¶Mouet tertium dubiū: et soluitur sic materia esse disposita ad formā femelle· tūc per ictū fulmīs in masculam disponi posset et econuerso· q꞉ possibile esset ꝙ per ictū fulmīs īfertur aliqua ꝟtus per quā semen viri

esset vigorosius semine mulieris ꝛ ecōuerso: ꝛ ideo con tingere hoc posset ꝛ ille solutiones sunt probabiles. et vult auctor dicēdo ꝙ illa dubia sunt multū occulta: iō in littera non soluit ea. ¶ Textus.

Quia fetus in septīo mēse vt frequētius bene habet: ita ꝙ motus eius naturalis est. si aūt ꝑmāserit vsqꝫ ad octauū mensē tūc naturaliter tendit ad ortū ꝛ incipit laborare ad egressum. ideo in septīo mense hꝫ bene ita ꝙ motus eius naturalis est. ita ꝙ in octauo mēse exit libenter: ꝛ subito moritur/ qꝛ multū in septīo mēse labo rauit: ꝛ sic debilitatꝰ est. Si vero nono mense exeat: est sanus: qꝛ requieuit per octauū mensem a laboribus ha bitus in septimo mense. ¶ Commentum

Hic auctor exeqtur de exitu fetus iu spectali. Nota ꝙ fetus in octauo mense male se habꝫ. hoc probatur extra textū ratione. qꝛ saturnꝰ tūc dn̄atur. ꝛ ille est cōtrarius vite aīalis. qꝛ est frigidus ꝛ siccus. Alia ratio ptꝫ ex textu. Tn̄ si fetus esset valde fortis: ꝛ haberet amplū foramen per quod exire posset euadere ꝛ sanus exire: sed hoc raro contingit. Sed ꝙ in nono mēse sanus exe at ptꝫ. qꝛ nonus mensis correspōdet ioui q̄ est calidus et humidus: et est principium vite. ¶ Textus

¶ Ubi sciendū ꝙ ī qbusdā mulieribus est maior dolor q̄ꝫ in aliꝭ qꝛ in qbusdā accidit ꝙ fetus qn̄qꝫ pretendit manū: et qn̄qꝫ pedē que oīa sunt nociua eē: tunc obste trices fetū diligēter retrudūt: et ex illo gn̄atur magnꝰ dolor. ita ꝙ plures mulieres nisi fuerunt valde fortes debilitantur vsqꝫ ad mortē. Accidit qn̄qꝫ etiā in ꝑtu mu lieris ꝙ rūpitur vulua vsqꝫ ad anū: ita ꝙ illa duo fora mina vnū fiunt. ꝛ tūc obstetrices discrete vtuntur quodā vnguēto vngētes vuluā ꝛ diligēter extrudūt matricem qꝛ matrix sepe leditur er vulneratur in vulua: ideo bene necessarium est vt in partu mulieꝝ habeantur discrete

mulieres:et in hoc opere experte. Hoc autem didici a quibusdã mulierib⁹ q̄ qñ fetus p̄rendit caput in exitu tunc bñ valet negociũ: q̄ꝛ tunc alia mēbꝛa faciliter se quuntur si sit ꝑtus leuis. ¶Commentum.
Hic auctoꝛ ponit vnũ notabile et ē satis notũ ex textu. Sed notanda q̄ qñ fetus p̄ponit pedē vel manum:nō pōt bene exire: q̄ꝛ tūc iacet oblique in vno latere ⁊ maxime stimulat ⁊ tūc mulieres retrudūt ⁊ retrudendo fit maximus doloꝛ. Et qñ vulua mulieris est arta et fet⁹ est magnus tunc opꝫ fieri rupturã vsq̄ ad anũ:et istud maxīe cōtingit ī mulieribus pinguibus: q̄ꝛ pinguedo earũ facit strictum ⁊ artum meatum.

¶Textus.

Sed circa ea q̄ dicta sūt dubitatio oꝛit̄ oībus mirabilioꝛ scꝫ vñ veniat puero iacenti ī matrice nutrimētum cum matrix sit vndiq̄ clausa. Juxta quod notandum quod qñ fetus est clausus in matrice mulieris virtute naturali in tali cōplexione occultata: p̄ꝛio īter omnia nascit̄ quedã vena vel neruus q̄ perfoꝛat matricē et a matrice pꝛocedit vno tramite vsq̄ ad mamillas modo qñ fetus est in vtero tunc indurantur mamille mulieris q̄ꝛ tūc substãtia mēstrui fuit ad mamillas ꝑpter clausuram matricis. et ideo substãtia menstruosa foꝛcioꝛi decoctione coq̄tur vsq̄ ad coloꝛē albedis: ⁊ appellatur flos mulierũ. et iō vsq̄ ad coloꝛē lactis dealbat̄ et illud lac mulieris dr̄: et sic illud illo mō decoctũ mittit̄ per talē venã ad matricē et ex hoc fetus nutrit̄ tãq̄ꝫ de pꝛopꝛio ⁊ naturali nutrimento. Et hec ē vena q̄ in exitu fet⁹ ab obstetricibus abscindit̄ ī vmbilico ⁊ iō videt̄ ī puero nouiter nato q̄ vmbilicus ei⁹ sit ligat⁹ cũ aliquo ferro ne aliq̄d exeat de coꝛpe eius per hanc venam q̄ abscissa est a matrice in vtero mulieris que vocatur vmbilicus et pendet ī vtero mat̄ne cũ pēdicula

ex parte matricis annexa. ¶ Cōmentum.

Hic auctor mouet vnū dubium vt ptꝫ in textu. Nota ꝙ scḋꝫ Aristo. in. v. metha. tūc ista vena ⁊ vmbilic⁹ debēt esse ad nascētia vel cōnascentia. qꝛ matrix mulieris et vmbilic⁹ pueri cōiungūtur mediāte illa vena: ita ꝙ cibus transit a mamillis mulieris ad vmbilicū mediāte illa vena. Nota ꝙ vmbilicus directe est in medio corporis in hoīe bene formato: vt mediāte ipso cibus equaliter influatur oībus mēbris a mamillis mulieris. Et dicit vmbilicus ab vmbo onis. quod est media pars clipei et ycos custos quasi custos vmbonis medii ī corpe. Itē dubiū est quare ī mulierib⁹ mamille sunt supra: et in alijs aīalibus infra. Dicendū ꝙ cā est duplex. Pria si mamille mulieꝝ essent īfra īpedirēt trāsitū: ideo natura sagax sic ordinauit. Sꝫ vacca capra ⁊ alia aīalia habēt quattuor pedes: iō mamille nō īpediūt trāsitū. Scḋa cā: qꝛ in mulierib⁹ a corde dependet calor: et ille calor extēdit se vsqꝫ ad mamilas: iō hūt eas in pectore iuxta cor. Sed ī brutis maxie dependet calor ab epate et iō influit calor ad mamillas: iō sūt īfra. ⁊ iō sic etiā melius mulgent ⁊ lactātur a fetu. Sꝫ dicis quare viri nō habēt mamillas. Ratio est. qꝛ viri nō patiūtur menstrua ⁊ nō nutriūt pueros. iō non est necessariū: sed habēt summe paruas sicut mulieres hūt testiculos valde paruos. Sꝫ dicis. vtrū meli⁹ valerēt parue mamille qꝫ magne. Dicēdū est ꝙ mediocres sūt meli⁹ valētes. vñ magne nō sunt vtiles: qꝛ ī ipis ē calor diffusus hīcinde et nō hūt multū de calore: ⁊ ibi est mala digestio. Etiaꝫ parue nō valēt qꝛ ibi est modicū nutrimentū. Itē nota ꝙ fetus ī vtero scḋm nutrimentū disponit: ⁊ iō mulieres īpregnate ꝓhibent vt caueant se a fortissimo potu sicut forte vinū: qꝛ nō possūt bene digerere illū potū: et potus fortis non cōpetit fetui cū adhuc ipse sit multū

De vmbilico.

De situ mamillaꝝ

tener et debilis. ¶Textus.

¶Capitulum. vi. de monstruo in natura.

Sicut dicit aristo. scdo phisi. q sicut peccatum est in natura sic etiã est in arte. Cuius declaratio ad presens negocium multum valet et ad manifestatio=nem intenti inquantũ nunc expedit. Unde sciendum q mõstrua siue peccata in natura vocant illa indiui=dua alicuius spẽi que ĩ aliqua pte corpis cursum com munem illius spẽi excedũt. Sicut contingit videri in hoĩbus habẽtibus nisi vnũ pedẽ vel tm̃ vnã manũ. et sic de aliis. Notandũ aũt q istud miraculũ qd phi mõ strũ nature appellãt: accidit multis modis aut eni ex diminutiõe materie aut ex supabundantia. Ex dimi=nutione xo cõtingit pluribus modis. Prio mõ dimi tio attribuit materie in se: & tũc cũ mẽbra pncipalia p=mo puero dñt formari & ordinari natura sagax & ĩge=niosa facit vt completi⁹ põt. & ea q̃ sũt pncipalia. for=mat. et istis formatis & dispositꝭ ad formationẽ cetero rum mẽbroꝝ studet: et ibi ex materia quã hꝫ facit qd põt & format ptẽ dĩnutã qñ dĩnutio ẽĩ materia: & iõ cõ tingit error. & iõ etiã ꝯtigit caput aliqñ eẽ mai⁹ vl̕ mi n⁹ q nãa reqrat illi⁹ ĩdiuidui pticularis sit gñati. et loqr de indiuiduo tali sic gñato qr si dĩnutio ĩ mate=ria pte p̃iacẽti formatiõi nõ obfuisset caput sic forma ta sub dĩnutiõe mãie eẽt ꝓportionabile nature ĩdiui dui ĩ se & ĩ oĩb⁹ aliis mẽbris. et illd ẽt de aliis pncipa lib⁹ ꝯcludi põt cũ istis pricipalib⁹ detinet ordo vt phĩ naturales & medici attestãt. Alio qdẽ mõ dĩnutio na=ture attribuit pti alicui gñande spãlit. ¶Cõmentũ.

Hic auctor exeqtur ĩtẽtũ suũ de mõ gñandi mõstra in natura: & adducit sil̕itudinẽ. & vult q nãa assimilat arti. qr sicut aliqs artifex p̃mo format & edificat bonũ fundamẽtũ postea studet edificare sup illd fũdamẽtũ

mõstrũ.

Qualit causat mõstrũ

Sic similiter natura prius mēbra pricipalia et magis necessaria format·s·cor.epar·cerebrū·et testiculos:et postea minus pncipalia·s·manus pedes et brachia:et sic si defectus ē in materia:tūc meli⁹ ē esse magis principalia q̄ȝ minus pncipalia· Nota q duplex ē natura· quedā itendēs·alia pducēs modo natura intendens nō errat q2 quod meli⁹ ē sp intēdit ·s· pducēs qn̄q3 errat sed hoc ē ex parte materie abundātis vel deficiētis ita q mōstra fiāt scd̄m defectū materie· Et hoc dupl'r aut scd̄m quantitatē discretā sic q qn̄ vnus gn̄atur cū vno pede vel cū quattuor digitis i vna manu· Aut secundū q̄ȝtitatē ptinuā sic gn̄atr aliq̄s cū nimio magno capite:vel cū nimia magna manu· Si vero per abundantiā fuerit:hoc etiā dupl'r aut scdȝ q̄ȝtitatē discretā sic qn̄q3 gn̄ant hoīes hn̄tes duo capita vel sex digitos in vna manu:et sic de aliis aut scd̄m q̄ȝtitatem cōtinuā sic gn̄atr aliq̄s cū maxio capite p̄ter cursū cōmunē illi⁹ speciei· Nota q monstrum dicitur eo q monstrat se videntibus·q2 oēs diligimus videre mōstra pp̄ter admirari·vn̄ mōstra sūt sic itenta a natura p accidens et non p se vn̄ si natura nō posset pficere siue pducere qn q3 digitos in manu pducit quattuor vel tres secundū exigentiā illius materie· Sed di·quare tunc fuit monstra· Ad hoc dicūt phi·q fiūt ad exornationem et decorationem vniuersi nā dicūt sicut diuersi colores i pariete existētes decorāt ipm paretē·sic etiā diuersa mōstra ipsum vniuersum exornat mundū· Itē monstra etiam maxime fiūt per ifluētias celestes·q2 qn̄q3 regnat specialis cōstellatio:et ab illa diuerse figure influūtur vn̄ expertū est q gn̄ati sūt duo gemelli tā vicini vel ramifici:in dorso hn̄tes distīcta capita vel mēbra et distinctas manus et non pedes·&c·

Natura ē duplex

Quare mōstra fiunt·

¶ Textus·

Juxta q̄ notandū q̄ scd̄m intētionē philosophi· omē mixtū cōsurgit ex quattuor elemētis· ⁊ ideo quod ē na ture ignee cadit ī suū simile et quod est de natura ter= re cadit in suum simile ⁊ sic de alijs: Ex isto vnus cre= deret ⁊ opinaret̄ me velle dicere q̄ elemēta formaliter essent in mixtis hoc eni est contra intētionē philosophi i· de gñatione· vbi vult q̄ solū virtualit̄ sint in mixtis modo ex istis passibile est aliqñ semen habere ꝓportio nem diminutā ex ꝑte alicuiꝰ impedimenti spālis et si ex parte terre fuerit cōtingit diminutionē fieri ī ossibꝰ eo q̄ ex ea vel eis radicalit̄ formant̄ ⁊ sic de alijs· Con tingit etiā aliqñ dīnutio corꝑis īdiuidui gñati cū vno pede· Aliqñ in brachijs aliqñ vniꝰ digiti· ⁊ sic de con similibus· Si vero ex altera ꝑtemiscibilis est tūc possi bile est in simili ꝑte gñati mōstruositatez apparere vt frequētius cōtingit ī his q̄ hñt octo digitos in mani= bus vel in pedibus vel duo capita· vel aliquod aliud·

Commentum·

Hic auctor declarat dictum suū scd̄m ītentū philo· in de gene· Nota q̄ auctor est istiꝰ opiniōis q̄ elementa maneant ī mixtis v̄tualit̄· ita q̄ ex elementis corru= ptis generat̄ forma mixti ī qua reseruant̄ qualitates elementorū· sicut videmꝰ in mellicrato q̄ ē mel ⁊ vinū virtualit̄· s3 nō formalit̄· Illud ꝓbat̄ elemēta sūt con traria· illa aūt q̄ sunt cōtraria ī eodē fundari non pñt vt est mens aristo· ī quarto phi· ⁊ auctoris sex p̄ncipio rum· sc3 Gilberti portitani ⁊ aristo ī post p̄dicamētis et petri hyspani ⁊ boetij ī libro de diuisionib3· Itē ele meuta sūt corꝑa disticta nō cōpatiētia se ī qual3 ꝑte mixti: nō virtutes eaꝝ manēt·

¶ Textus·

Est igr̄ uotandū q̄ mēstruositas nō solū ex ꝑte dīnu= cionis materie accipit̄ vel cōtigit sicut nūc dictū ē sed etiā aliqñ ex malicia matricis que si fuerit lubrica et

viciosa vel maliciosa· totũ semẽ nõ retinebit· sed disp
git aliqñ añq̃ȝ totũ semẽ ĩ massã colligit tũc via occu
cupatur matrix claudit ⁊ sic modicũ semis recipitur a
quo dȝ formari fetus· ⁊ illud hȝ spãles modos sub se q̃
plures sunt sȝ de his narrare longũ esset ⁊ iõ hec omit
tantur· Et qñ isti modi contingũt tunc dĩnutio effecti
ue a matrice ꝓcedit· Quidã vero ꝓcedunt ex pte coi-
tus: sic ꝙ ad mõstruositatẽ multũ opatur ĩordinatus
coitus ex eo ꝙ aliqñ masculus est coitu cum femella si
tunc masculus tp̃e coitus ĩordinate iacet cuȝ femella
mõstrũ facit in natura· Narrat enĩ de quodaȝ q̃ latera
ralit iacuit sup femellam tp̃e coitus: ⁊ femella gñauit
puerꝝ ĩ vno latere curuũ ⁊ ĩ pede claudũ· et causa huiꝰ
ex ĩordinatione coitus processit·

¶ Commentum·

Hic auctor oñdit aliũ modũ mõstruoꝝ siue mõstruosi-
tatis vñ matrix qñq̃ ẽ clausa mõstruositatis vt si flue
quid sit rit lubrica· vñ lubricũ dr̃ illud quod vix põt retineri si
lubricũ cut anguilla vel aliq̃d aliud tale· Itẽ coitus ĩordĩatꝰ
et vehemẽs maxĩe est cauẽdus ꝑpt̃ fetũ debite ꝓducẽ
dum nec semen pu̇erse recipiat ĩ matrice· et nota ꝙ ꝓ
tanto coitus stando est irregularis ĩ natura: q̃ȝuis ru
des nõ curant qꝛ semẽ ita debite recipi nõ põt sicut de
bet· ex illo ptȝ ꝙ multa sunt pctã q̃ nõ solũ peccant in
lege sed etiam in natura qꝛ natura debite et regularit
intendit producere· ¶ Textus·

Aliquãdo vero pctm̃ naturale contĩgit ex supabun
dantia materie q̃ dĩnutiõi opponit ⁊ illud hȝ ĩ se mul-
tos casus siue modos spãles· Qñ ei supabũdãtia ma
terie ẽ ĩ oĩ parte eius vel scd̃m exigentiaȝ nature et se
cundum eius formaȝ: ⁊ sic multe tortuositates ⁊ tumo
res aparẽt ĩ mẽbris. et huiꝰ ẽ ratio qꝛ si natura abun
dat in parte semis deputata ad corpus vel ad caput:

tunc natura facit illud quod naturaliter pōt. s. aliqñ duo capita aliqñ duos pedes: quorum vnus multum maior alio scdm cōmunē cursū. et aliqñ facit gibbosū in pectore: quando in dorso.

¶ Commentum.

Hic auctor ostendit quō ex supabūdantia materie fiūt monstra vbi valet pro sentētia si semē nimiū in abundantia sit īfusū et qr matrix ē clausa et qr tūc ei⁹ tota materia trāsmutatur in materiā fetus et si tūc pars ex qua debet fieri fetus caput eum nimis abundans tūc fiunt duo capita vel tria. et sic de aliȷ̄s partibus aliȷ̄s membris deputatis.

¶ Textus.

Sed in oībus istis mirabiliorē iste casus ꝛ effect⁹ quē albertus recitat de vno cui nata fuerunt duo membra libidinis: vnuꝫ ex parte viri: aliꝫ ex pte mulieris ita ꝙ potuit succūbere. i. subiacere et īcūbere actiue coire. et cū hui⁹ originalr̄ trahir̄ ex suphababūdātia materie qr materia fuit pͥncipiū sufficiēs generādi vtrūqꝫ mēbrorum ex superflua autem parte semīs ex qua talia membra solent generari recitat auicenna et albertus vt patebit in textu inferius.

¶ Commentum.

Hic ponit mirabilē euētum de hermofroditis. Et di. albertus ꝙ hermofroditā que vtrunqꝫ membrum habuit et potuit agere et pati vel quodam modo ī seipm sed respectu alterius: et hoc peruenit ex eo ꝙ materia fuit tanta ꝙ virile membrum fieri potuit. Et membrū virile est semper superius et femineum inferius. Sed di. quare natura non producit duo membra virilia vr̄ feminea. Ratio qr natura de contingentibus facit qꝺ melius est. sed meli⁹ est sic ordīari qr alterū sp supflueret si faceret duo virilia qr dcꝗ dvnn faceret hoc etiam

alterū p̄terea sepe accidit q̄ gñaṫ gallina q̄ hꝫ mēbꝛū in dispositū ad coitū ita paruū sicut gallus ⁊ illud ꝓuenit ex defectu materie: itē si cōiūgit q̄ gñaṫ femella sine apparentia mēbꝛi mulieris tunc pellicula ē supꝛa posita quē opꝫ remoueri. Nota. q̄ si demofrodita magis apparet ī spē viri. sic se tenebit ī tali spē Si aūt in spē femelle. tunc iterū se sic tenebit: ⁊ nō lꝫ sibi ambo opera exercere. scd̄m pꝛecepta legis ⁊ sic de aliȷ̄s.

de hermofroditis.

¶ Textus.

Et nota scd̄m auicēna si semē cadit in latere sinistro matricis: gñaṫ femella si ī dextro. gñaṫ masculus in medio hermofrodita ꝑticipans naturam vtriusq̄: sꝫ masculi et femelle: a viro tanq̄ꝫ adigniori recipit speciē scd̄m naturā. lꝫ he nature ābe fiant ī ipso. Recitat eī albert⁹ q̄ sicut aliqua talia monstruosa corpoꝛalia contingūt sic etiā spūalia. Dicit enī de duobus femellis: quoꝝ vn⁹ habuit in dextro latere v̄tutē vt vbicūq̄ poꝛtabatur a parte illius lateris aperiebanṫ oēs fere et clausure. Et ali⁹ habuit virtutē ī sinistro q̄ vbicūq̄ poꝛtabaṫ fuerunt clause q̄ pꝛius fuerāt aperte. Et loquoꝛ de opatiōe et clausura letaꝝ in ostiȷ̄s domoꝛū. et causa hui⁹ nō ꝓuenit ex materia. sꝫ ex speciali constellatione celi et nō solū ex cōstellatiōe spāli. sed etiā ex spāli materie dispositiōe ad talē effectū: q̄ꝛ actus actiuoꝛum sūt in materia bene p̄disposita: vel ī patiēte dispositio vt tx̄. ij. de aīa.

de gñatione maris vl̄ fe ⁊ her.

¶ Commentum.

Hic auctoꝛ ponit vnū notabile et satis ptꝫ ī textu. Nota in latere dextro est maioꝛ caloꝛ q̄ꝫ in sinistro Coꝛ em̄ iacet in sinistro et īfluit caloꝛē in dextrū. Et iō ī dextro gñanṫ masculi gratia caloꝛis et iō dextra ps coꝛpoꝛis celi foꝛtioꝛ et vigoꝛosioꝛ q̄ꝫ sinistra vñ a dextro fit motus. ij. de ce. vnde dexter pes est modice maioꝛ sinistro similiter de manu dextra et sic de aliȷ̄s. Alio modo

Mascul⁹ gñaṫ ī dextro latere.

patet quod fiat generatio duorum ramificatorum in dorso quia quandoque contigit semen recipit in duabus cellulis matricis et tunc potest contigere per pellicula dividens cellulas corrumpatur et tunc coniungunt illa semina seinvicem in dorso et habent distincta capita et distinctas manus et distinctas animas et debent baptizari pro duobus hominibus. Nota quod virtus celestis mirabiliter operatur et occulte in inferioribus. Unde possibile est de duobus gemellis quod virtus celestis respicit gemellum in latere dextro secundum talem virtutem secundum quam fluit sibi virtutem operiendi seras sine contactu quia ista pars dextri lateris forte alterat aerem et ille ultra seram usque ad operationem. Et qui sic se habent sepe sunt fures quia seras possunt aperire. Nota quod diversitatis est hec causa quia secundum quod virtus celestis invenit materiam dispositam sic operatur in illam.

pes dexter vel manus est maior sinistro. de gemellis

¶ Textus:

Et nullus credat quod que dicta sunt sint ficta quia sic contingit videri in lapidibus quibusdam in quos specialis constellatio agens imprimit speciem et formam hominis interius vel alterius speciei secundum exigentiam agentis sicut visum est sepe quando lapides dividuntur quod fit ex constelatione speciali. Agit ergo quandoque constellatio specialis ad monstruositatem effectus tam ex parte diminutionis materie quam ex parte abundantie. Et non est mirum in gemellis cum etiam in quibusdam aliis accidat ubi est possibile invenire. et quod omnis modi speciales qui sunt in monstris possunt reduci ad duos modos principales. scilicet propter inobedientiam materie vel insufficientiam materie secundum avicennam in .ii. metha. Et per inobedientiam intelligo indispositionem quando materia non est bene disposita tunc non obedit agenti. et per insufficientiam intelligo diminutionem vel impedimentum ex parte ipsius matricis. ¶ Commentum.

Hic auctor respondet tacite questioni dicens. Diceret ergo aliquis. hec sunt ficta que ponunt hic et dicit quod hoc non credatur Nota quod mediante virtute celesti in lapidibus multiplex

de ꝟtute lapidū · est virtus vñ albertus recitat ꝙ in colonia ī quadā fe= nestra vidit quedā lapidē habentē spēm regis: et tūc debuit nasci magnus rex vñ in multis lapidib⁹ vult⁹ human⁹ figurat̄ · et ꝑ illos lapides fiūt diuerse medi cine · vñ si q̄s sole existēte i piscib⁹ isculperet spēm pis cis ī lapide ille posset ꝯuocare oēs pisces ī aqua ⁊ hoc est tpe d̄terminato · vñ hali in cētilodo ptholomei reci

ꝓbiectio tat diuersa signa ⁊ miracula de īscriptiōe seu sculpti tione lapidum · ¶ Textus

Et si aliq̄s di · ⁊ argueret sic · Si mōstrua possēt fieri sequeret̄ ꝙ natura posset ꝑuari fine q̄ sꝑ ītendit agē regularit̄ · dico scd̄m auicennā ꝙ nō est sꝑ possibile ex parte ꝑticularis nature oēs materiā ad suū finē amo ueri · nec etiā est cōcedēdū ꝙ ꝑuatiōes suaꝝ actionum habeāt fines : et iō de egritudīe ⁊ morte nō est istātia q̄ hec nō sūt ītenta a natura ꝑticulari sed ab eo q̄ hāc regit ⁊ illa appellata est ītelligētia scd̄m manifestati onum ph̄oꝝ qui digne locuti sunt de natura · Et tm̄ de his dictum est · ¶ cōmentum

Hic auctor ponit obiectionē seu istantia ⁊ soluit ī tex tu: Pro quo nota ꝙ regularit̄ intendēs ꝓducere pōt īpediri ꝑ naturā ꝑticularē · Et iō p3 ꝙ monstrua non sūt ītenta a natura · nisi vel de ꝑ accn̄s · Itē nota natu ra ꝑticularit̄ nō ītendit fines ꝑuationū q̄ vidit meli⁹ esse q̄3 nō esse · s3 deus ⁊ natura celestis q̄ oīa sciūt op= time disponere ⁊ vocat̄ ītelligētia nō errās · Vñ ex · i · de ce · Ois mors corruptio egritudo ⁊ infirmitas sunt preter natnram · ¶ Textus ·

¶ Cp̄m septimū de signis conceptionis

Finito sermōe nostro inq̄3tū sufficit de ge neratione ⁊ formatōe fetus et penes quē modū ⁊ pluribus aliis mater̄ie īcidētib⁹ At tm̄ presens doctrina magis cōplete ha

beatur notãda sũt signa cõceptiõis in muliere que sũt plura· Primũ est ex pte coitus si eñ mulier qñ fuerit in coitu cũ viro post coitũ sentit frigus ꝛ dolorẽ ĩ cru= ribus, signũ est ꝙ cõcepit· Scðm signuꝫ· si mulier pau cum semẽ emittit vel nullũ· signũ est ꝙ concepit· signa cõ ceptiõis·

Commentum·

Hic auctor determinat de signis cõceptiõis: Rõ primi signi est qꝛ qñ mulier cõcipit tunc calor naturalis con= currit ab ista pro formatiõe fetus/ iõ relinqt frigus in mẽbris· et hoc videmꝰ ĩ simili· qꝛ qñ hõ cõedit post hoc patit̃ frigus· qꝛ calor naturalis trãsit ad stomachũ al terando cibũ· ideo nõ est studendũ post prãdiũ sꝫ pus modicũ labora vt calefacias· et sic digestione cõforta= ta studeas· qꝛ tpe studiĳ spũs vitales cõcurrũt ad cere brũ ipꝫ iuuãdo· Illud eñ ptꝫ ĩ febricitãtibꝰ q̃ hñt ĩ sto macho humores grossos quos calor naturalis intẽdit digerere ꝛ vadit ad stomachũ iõ patiũt̃ frigus febrici tantes/ ꝛ calore recedẽte a stomacho patiũtur magnũ calorẽ· Isto scðo signo doctor assignat rõnẽ· qꝛ matrix clauditur et non permittit semen transire et recedere· Nota ꝙ iuuenes mulieres que maxime delectantur in coitu possunt emittere ꝛ cõcipere· sed hoc non est de se= nioribus· Item tempore coitus conceptionis natura retinet semen ab intra vt non egrediatur· et hoc pro= pter fetum·

Textus·

Aliud signum· si vir existẽs in coitu sentiat virgã suã attrahi et fugi quadam clausura ex parte vulue mu= lieris·

Commentum·

Ratio istius signi est· qꝛ quando mulier concipit tunc vulua fugit quasi virgam virilem· et propter delecta= tionem matrix compmittur et quasi claudit vi. gam vi rilem·

Textus·

Aliud signū si mulier post coitū appetit cōtinue coitū hoc est verꝫ in qbusdā qꝛ quedā mulieres sunt q̄ magis cōcupiscūt qn̄ cōcupiūt: vt visum est in vna questione.

¶Commentum.

Circa.v.nota ꝙ post īpregnationē menstrua mittigāt ad coitū ꝛ maxime delectatōis meōꝛia quā p̄us habuerunt in coitu. Textus

Aliud signū.si menstrua nō currūt post coitū scđm motum solitū:ꝛ fit titillatio in oꝛe matricis: signum est ꝙ mulier concepit. ¶commentum

Ratio istius signi est.qꝛ qn̄ mulier cōcepit tūc mēstrua conuertuntur in nutrimētū fetus scꝫ in lac: et fit titillatio in oꝛe matricis ꝓpter caloꝛē ꝛ tunc fit doloꝛ in cruribus.qꝛ sp̄ūs sunt clausi in matrice q̄ transeūt ad crura et vegetant crura. Textus.

Jtē aliud signū.si coloꝛ faciei vltra moꝛē solitū est mutatus vn̄ libēter solent esse rubee po stconceptionē gr̄a caloꝛis.Jtē si aliena cibaria cōcupiscūt/ nūc terrā:nūc carbones/ nūc poma nūc matura seu cerasa : siguuꝫ est cōceptionis. ¶commentum.

Causa hui⁹ signi est. qꝛ post cōceptionē multi hūoꝛes grossi īdigesti ascēdūt cerebꝛū:ꝛ illi mouēt appetitum aliquoꝝ similiū/ qꝛ si sint calidi hūoꝛes tuuc appetunt carbōes si sint valde frigidi et hūidi illi hūoꝛes tūc appetūt pira/aut poma nō matura ꝛ similia/ qꝛ om̄e simile applaudit suo simili.ꝛc. Textus.

¶Capitulum octauum de signis an vir vel femina sit in vtero.

Unc videnda sunt signa vtꝝ masculus vel femella sit in vtero.Et hec sunt signa vera que sequuntur tp̄e cōceptōis masculi coloꝛ faciei est rubeus et leuis motus.

¶Commentum.

¶ Hic auctor ponit sex signa in nũero vtrũ in vtero masculus sit cõcept⁹ vel femella Rõ illi⁹ pmi signi est qr color rubeus est signũ magni caloris et si est calor magnus in matrice tunc virt⁹ est sufficiẽs ad masculum ꝛ tunc mulier leuiter mouetur qr calor est principiũ motus. Textus.

Signa cognoicendi an fetus sit masculus vel femella.

Aliud signũ si venter tumescit in dextra parte et rotũ datur: signũ est masculi. Commentum

Rõ illi⁹ scdi signi est. qr in dextra parte iacet masculus tanq̃ in pte fortiori et calidiori: et tũc vẽter rotundat qr extenditur et ampliatur Textus

Aliud si lac fluẽs de mamillis est spissum et bene digestum ita q si ponatur super aliquod corpus bene tersũ non diuidatur. sed partes cõstabunt et nõ fluãt: signũ est masculi. Commentum.

Causa hui⁹ signi est qr illud lac calor indurauit ꝛ compressit inspissãdo: vñ calor hꝫ multa opa. facit em̃ rem duriorẽ ꝛ subtiliorẽ ꝛ corrũpit hũidũ ꝛ iducit siccũ experiamĩ hoc de ouo assato. Textus.

Aliud si tale lac mulieris impregnate: vl gutta sãguinis ipsius a dextrũ latere extractũ ponat ad fontẽ clarum vel ad vrinã ei⁹ si petit fundũ directe, hoc est perpendiculariter signũ est masculi. Si vero supnatauerit: signũ femelle erit. Si mulier dextrã mamillam hꝫ grossiorẽ signũ est masculi. Si vero sinistram signum est femelle. Commentum.

Causa hui⁹ quarti est. si petit fundũ directe. hoc est signũ q bene est induratũ ꝛ ĩspissatũ a calore naturali. Vñ p pendicula est linea latomoꝝ recta cũ qua ppendunt ꝛ considerãt longitudinẽ rei ꝛ costituũt duos angulos rectos sup basim super quã cadũt. Textus.

ppẽdicula

Itẽ sal positũ supra caput mamillaꝝ non liquescens: signum est masculi. ¶ Commentum

Causa hui⁹ quarti signi est: q₂ si mamille sunt calide: tūc ille calor facit cōstare sal. vñ sal gr̄a caloris cōstat ī ptib⁹. vñ sal gn̄af ex aqua grossa ⁊ multū bullita/ita q̄ spālis aqua est ad sal. vñ calor ignis extrahit de aq̄ subtiliores partes: ⁊ illas ptes facit exalare. ⁊ tunc ibi remanent ptes terrestres humidiores ⁊ grossiores ⁊ il-le p calorē cōstans. et hui⁹ signū est q̄ tpe pluuiali sal liquescit in scutella. vñ quarto metha. d₂. Si sal deb₃ resolui ī materiā ⁊ formā p̄mā resoluif in aquam et sic dissoluitur. Ideo si sal ponif ad ignē īcipit corrūpi et salire q₂ contrarium inuenit. ¶ Textus.

salḡ n̄af

Aliud signū. si mulier p̄us mouet pedē dextrū signum est masculi. Ecōtrario aūt mō s₃ h. si femella est concepta. tūc mulier est grauis ⁊ pallida ⁊ vēter est oblōgus et in sinistra rotūdus ⁊ mamilla in sinistra parte nigrescit ⁊ lac eius nigrū erit indigestū liuidū et aqueū. Et fusū supra corp⁹ politū diuidif pars ei⁹ a pte. Et positū supra fontē vel vrinā natat. et sic de aliis. Item si dolor est in sinistra pte semp est femella. Si vero in dextra masculus est. Itē aliud expimētū quod scio esse verum ⁊ exptū: si aliquis scire velit vtr̄ mulier sit impregnata vel nō det ei bibere mellicratū. si tūc senserit pūctiōes circa vmbilicū tunc cōcepit. si aūt nō senserit mīme cōcepit. Mellicratū autē vocaf potio q̄ fit ex aqua et melle. et fit p hūc modū. q₂ accipi debēt duo coclearia de aqua et vnū de melle tali pportione et misceaf insimul ⁊ def mulieri ad potandū in introitu lecti vel statim post. Et forte mulieres astute dicerēt oppositū et ergo qñ aliq̄s vult expiri nō debet dicere de īpregnatione. ⁊ si ipsa cōq̄rif dolorē capitis vel alteri⁹ partis vt sepe solēt facere tunc hō debet semp dicere illud valet cōtra talē dolorē. et debet sibi illū potū dare / et tūc de mane debet dicere. nonne doluisti in aliqua parte

mellicratum fit

nota de raptio

et si circa vmbilicũ dicũt esse iudiciũ cõceptiõis ĩ isto iu
dicatur: si vero nõ: tũc nõ cõcepit. Sed q̃dã mulieres
sunt ita astute ⁊ cõsiderãtes sophisma illud nolũt dice
re veritatẽ sed semꝑ alio modo dicunt q̃ȝ se habeat in
veritate. Commentum.

Hic auctor ponit bonũ signũ simplicis cõceptiõis ⁊ ex-
perientiã verã q̃ ptȝ ĩ textu. vñ nota ꝙ rõ istius experi-
mẽti est: q² mel obstruit neruos ⁊ venas ⁊ ex isto gñatur
dolor circa vmbilicũ. Itẽ illud dulce est insanũ: q² oĩs
pinguedo dulcis est mala ⁊ pisciũ est pessima ꝓpter vi
scositates: vñ dulce supnatat ĩ stomacho sed q² tũc ca-
lor stomachi ꝓpter fetũ est debilis: iõ sũpto messicrato
mulier dolet circa vmbilicũ.

¶ Capl̃m. ix. de signis corruptionis virginitatis.

Textus.

Post hoc notãda sunt signa corruptiõis ca
stitatis. Iuxta ꝙ notandũ ꝙ aliq̃n ꝟgines
grauiter corrũpunt̃ ita ꝙ eaꝝ vulua mul-
tum ampliat̃: q² mẽbrũ virile est nimis ma
gnũ ⁊ ieptũ: sic ꝙ mulier tã amplam acq̃rit vuluã: ita
ꝙ vir sine dolore sui mẽbri coit: et tũc ꝑus est corrupta
Et hec est cã quare iuuenes mulieres cũ p²io corrum-
punt̃ dolẽt pro tp̃e in vulua q² ãpliata ẽ ⁊ ad coitũ di-
sposita. Alia aũt est cã coadiuuãs: q² est quedã pellicu
la in vulua ⁊ vesica q̃ corrũpit̃. Et q̃ȝto plus coeũt tãto
plus in tali ludo fortificantur. ¶ Commentum.

Hic auctor ꝓseq̃tur de signis corrupte castitatis ⁊ satis
ptȝ in textu. Sed extra textũ est aliud signũ: q² vulua
mulier semꝑ est clausa sed virginis semꝑ apta stat: iõ
ꝟgo altius migit q̃ȝ mulier. Nota si vis experiri vtꝝ vir
go sit corrupta. puluerisa fortit̃ flores lilij crocei q̃ sũt
ĩter albos flores ⁊ da ei cõedere de illo puluere: si ẽ cor
rupta statĩ migit. Itẽ fac eã migere suꝑ quãdã herbã

Scorru ptõe virginnm

modꝰ cognoscẽdi vtꝝ aliq̃ sit corrupta

que dr malua vel papel de mane· si sit sicca tūc est cor rupta/ si aūt virgo est manet viridis ⁊ non est corrupta vel accipe fructū lactuce ⁊ pone ante nares eius si tunc est corrupta stati mingit·

signa castitatis

¶ Capitulum· x· de signis castitatis· Textus·

Signa castitatis sunt hec· pudor/ verecūdia timor/ cū casto īcessu ⁊ loq̄la et cū despectu applicāt se viris ⁊ viroꝝ actib⁹: sed quedā ita stute inueniūt ꝙ oībus istis obuiare sciunt/ ⁊ tūc hō debet se cōuertere ad vrinā q꞉ vrina virginum est clara ⁊ lucida· qn̄qꝫ alba/ qn̄qꝫ glauca· Si vero fuerit aurei coloris clara ⁊ pōderosa aīm coeūdi signū ·i· appetitum ⁊ ī hoc ē veꝝ ī nō corruptī· Corrupte eaꝫ mulieres hn̄t vrinā turbidā p̄ fracturā pellicule precedentis: ⁊ sp̄ma viri appet in fundū vrine talis mulieris sed in mēstruosis vrina est sanguinea· ⁊ in tali mēse qn̄ patit̄ hꝫ oculos aq̄os· ⁊ alteri⁹ coloris in facie ⁊ abhominationē patit̄ in cibo· Et ideo sibi q̄squis caueat ne coeat tūc cū eis q꞉ nociuum est· vn̄ prudētes mulieres sciūt tūc custodire/ et separant̄ a viris per tempus fluxus menstruoꝝ: ¶ commentum·

¶ Hic auctor exeq̄tur de signis castitatis Nota ꝙ vrina virginū est clara· q꞉ ipse sūt calide ⁊ bene digerūt/ ⁊ iō vrina q̄ transit p̄ loca digestiōis sumit ibi calorē vn̄ colorat̄ in renib⁹· Sꝫ debet capi vrina post somnū p̄mum

In vrina suntt res regiones·

q꞉ tunc fctā est digestio ⁊ dꝫ videre ꝙ vrina p̄ accn̄s nō sit variata· s· morbo ⁊ nutrimēto grosso· No· ꝙ ī vrina sunt tres regiōes· s· supiora vbi cōsiderāt̄ mēbra superiora· s· cerebrū ⁊ caput· Scd̄a in medio vbi cōsiderāt̄ mēbra media· s· renes ⁊ cor· Sꝫ tertia est inferiora. vbi ꝯsiderāt̄ testiculi/ lūbi ⁊ matrix: iō dicit lr̄a sp̄ma semp̄ apparet in fundo ꝓpter suā grauitatē· Nota ꝙ qn̄ mulier est mēstruosa tunc humores ascendunt ad oculos

q2 oculus est pars prosa corporis et cito est passibilis· et tunc mulier palet i facie ꝛ ipa patit abhominationem cibi: q2 nō cupit ꝓpter infectionē cerebri ꝛ olfactionē Et tūc est nociuū cū eis coire q2 illi pueri q̄ tūc cōcipiū tur inclinant ad morbū caducū ꝛ ad leprā· q2 talis materia est valde venenosa·

Textus·

Est autē notandū ꝙ mulieres antique ī q̄bus mēstrua fluūt: et quedā in q̄bus mēstrua sūt retēta· si inspiciūt pueros in cunis iacētes ītoxicāt oculos eoꝝ visu vt dicit alber· in suo libro de mēstruo mulierū· Cā huius in mulieribus apparet q̄busmēstrua fluūt: q2 ipē fluxus humoresq̄ mouēt p totū corp⁹ p2io īficiunt oculos: et oculis infectis aer inficit: et tūc aer ille inficit puerum et illud est de intētione phī· ī de sono ꝛ· vi· Cā aūt q̄re antiqui mulieres q̄busnō fluūt mēstrua īficiūt pueros est q2 retētio mēstruoꝝ facit abūdātiā maloꝝ hūorum et q2 mulieres antiq̄ sunt deficiētes in calore naturali naturāte et digerēte talē materiam et p̄cipue si fuerit pauperes sic ꝙ nutriunt a cibo et nutrimēto grossoq̄ꝺ operat ad talē materiā īfectā Et ille mulieres pl⁹ īfi ciunt q2 mēstruū hic cedit ad purgationē nature ipaꝝ

Incipiunt ꝙ sequit ex visu mulieris monstruose:

Commentum·

Hic auctor ponit quoddā notabile et pt3 manifeste in textu· Nota ꝙ hūores mali exeūt p oculos poti⁹ q̄3 per aliud membrū: q2 oculus est a que⁹ · et ij· de aīa qꝺ pt3 si cōprimit lachrimat: et iō mulieres multū lachymā tur q2 hūt multū de huīdo: quod petit exitū Et qñ oculus ē sic īfect⁹: tūc īficit aerē tangentē oculū: et ille vltra inficit aerē ꝓpinquū: ille aer iterū aliū aerē vsq3 puenit ad obiectū ꝛ ibi fit reuerberatio mali humoris ꝛ ibi p̄mo operatur q2 oīs act⁹ fit cū resistētia aliqua q2 illa īfectio fit circularit q2 si nō tūc solum mulier infi ceretur scōm vnā differentiā· loci positiōis: et nō scōm

oēm· Nā pueri sūt debiles et tenuis nature iō pueri faciliter ītoxicant· Toxicū ē venenū quod fit de toxo de tali arbore amarissīa et cui⁹ succo gustato aues moriūtur· Nota q̧ oculus mulieris vaticinantis proiecit camellū in foueā· ita q̧ illa pessima mulier tm̄ cogitauit de malis q̧ quidā humores mali gn̄abant ī spiritibus eius et illi exuerūt p̧ oculū et illos volēs camellus effugere cecidit ī foueā· Et illo mō basilicus īficit videntē ipm̄ q̄ venenū emititt: et si poneret speculū ad qđ reuerberarent hūores ad locū basilici tūc ipemet moreretur vel interficeret· Nota q̧ si aliqs q̄reret si mulieres sūt venenose quare nō ītoxicāt seipas Dicendū q̧ venenū nō agit ī se: sed ī aliō cui obijcit cū ergo mulieres sūt naturalit intoxicate: ergo nō ītoxicāt seipsas· Alia causa ē q̄ sūt cōsuete· Vn̄ auerrois in ꝓlogo t̄tij phisicorum· quedam erat cōsuete comedere venenum ita q̧ erat eorum cibus·

toxicū·

¶ Cp̄m· xi· de defectu matricis· ¶ Textus·

ET quia dictū est de mēstruo igit ad mēstruorum locum procedamus· i· ad matricē: et videamus quot accidentia sunt circa ipsam matricē Matrix cū mulieris sepe patitur suffocationem· Suffocatio enī apud medicos vocatur compressio spirituum vitaliū ex vitio matricis egrossa ⁊ p̧ hoc impeditur anhelus ī muliere: et illud euenit qn̄ matrix de ꝓprio loco tollit tūc ex frigiditate cordis supueniēte talesmulieres qn̄ q̧ patiuntur sincopi· i· cordis debilitatem· aliquando vero aliq̄ v̾tiginem in capite patiuntur· Galienus cui magn⁹ ī medicia narrat de quadā muliere suffocationem matricis patiēte q̧ ex illa cā tm̄ patiebat q̧ nō potuit loq̄ ⁊ cecidit quasi mortua esset q̄ nullū signum vite habuit: et vocati sunt medici plures: q̄ vidētes ipā ꝫ et cām ignorātes dixerūt eā veraciter eē mortua· Ga=

de matrice

suffocatio

lienus autē supueniēs causā cōsiderauit et mulierem a passione illa liberauit. Hec enī egritudo ɔtīgit ī mulieribus ex eo ꝙ abūdat ī eis mēstruū corruptū ⁊ venenosum et iō bonū ē ꝙ tales mulieres q̄cunq̄ fuerint siue iuuenes siue antiq̄ sepe viris vtaᷓ vt materia talis expellaᷓ ⁊ expedit in iuuenib⁹ q: ī eis abūdat humiduʒ et hec ē cā quare iuuenes mulieres qū incipiunt coire multū īpinguāᷓ anq̄ȝ cōcipiāt. ⁊ curā de pueris mīme hn̄t q: cura vt di. phi. in secretis secretoꝝ facit multuȝ senescere qd nō videᷓ ī illis. Jlle enī iuuenes mulieres qn̄ multū abundāt ī tali materia multū appetunt coitum ꝑpter materie abundātiā. iō pcīm ē in natura illas retrahere. et coitū ꝓhibē ad illuȝ quē diligit q̄ȝuis sit pctm̄ ī moꝝib⁹ de quo nichil ad ꝓpositū. Audiui in confessione societatis ab vno inq̄rete causā a me quare hoc eēt qn̄ ipse dormiret cū sua dilecta iuuēcula ꝙ tūc ipse coitu finito īueniret ⁊ vētrē suuȝ vsq̄ ad vmbilicū cū sanguīe ꝑfusū: ⁊ timuit multuȝ ⁊ causā ignorauit. et nō fuit ausus se retrahere a iuuēcula ꝑpter amorē magnum int̄ eos. et iō qn̄q̄ fluxus menstrui ꝓdest mulieri ⁊ qn̄q̄ nocet scd̄m ꝙ materia magis vel minus abundat ⁊ ille fluxus nō fuit mēstruoꝝ: sȝ semīs ī coitu fluentis ꝑpter abundātiā materie. ¶ Commentū.

Hic auctor exeq̄ᷓ de ip dimētis cōceptionis. Nota ꝙ suffocatio matricis ꝓueīt ex eo ꝙ matrix totaliᷓ aduersus est cor: et tunc magna frigiditas se extēdit ad cor: sic ꝙ cor patitur sincopiȝ. et dᷓ a sin quod est con. et copos īcisio quasi cum īcisione siue debilitate cordis et alio nomine dᷓ extasis. et illa passio maxīe accidit viduis q̄ prius habuerunt viros: et iam nō haebnt vnde menstrua caꝝ corrumpuntur ī matrice et ḡnanᷓ grossi humores q̄ in corde generant debilitates. et iō ipsis multum valet coitus.

Capitulum·xij·de impedimentis cõceptionis·

Textus·

Nunc autẽ de ĩpedimẽtis cõceptionis aliqua tan gamus impedimenta conceptionis plura sũt qꝛ impedimentum quandoqꝫ contingit ex nimia humiditate matricis quandoqꝫ ex frigiditate quandoqꝫ ex siccitate qñqꝫ ꝓpꝑ nimiam pinguedinẽ corpis qꝛ pinguedo circũuoluta orificio matricis cõstringit ipsam ꝛ nonꝑmittit semen viri ĩtrare· vñ cognitio huius ẽ de muliere cuiꝰ renes sũt sepulti ꝛ occultati ĩ pinguedine ex oĩ parte ille enĩ mulieres si in coitu semẽ recipiunt nõ põt ĩtrare matricẽ et sic eiciũt ipm cũ electiõe vrine et ideo breuiꝶ si post coitũ vrina talis mulieris videaꝶ manifestũ erit si semẽ viri ĩ matrice eiꝰ sic collectũ vel nõ si sic tunc vrina eiꝰ ẽ ĩmunda ꝓpꝑ cõmixtionẽ cum viro si vero nõ tunc iterũ apparebit·et qñqꝫ apparebit ꝙ vrina non totaliꝶ eiecit illud semẽ: qꝛ si sunt calide tunc sua caliditate exalãt· Sũt etiã quedã mulieres q̃ ita tenues et lubricas hñt matrices ꝙ semẽ intus non põt retineri Ex multis aliꝭs causis illud de quibus ad presens nulla fit mentio·

Impedimẽta cõceptionis·

Commentum·

Hic auctor ponit quedã notabilia vt pꝫ in textu·No· ꝙ si semẽ viri ꝛ mulieris nõ sũt ꝓportionata in qualitatibus ꝑmis:i·in calido ꝛhuĩdo tũc talis ꝯceptio ĩpedit ꝑncipaliꝶ:qꝛ agẽs ꝛ patiẽs debẽt eẽ ꝓportionata· ex scḋo de aĩa sub certa armonia·i·sub certa ꝛ deꝶmĩata cõbinatiõe·vñ q̇dlꝫ nõ agit in quodlꝫ vel quodlꝫ nõ fit ex quolꝫ·i·de gñatione·

Textus·

Est etiã notãdum ꝙ sepe cõceptio ex ꝑte viri ĩpeditur ita ꝙ semẽ eius q̇d emittit est minus tenue sicut aqua ita ꝙ si matrici ĩfundiꝶ tũc liq̇ditate sua elabiꝶ· Et qñ qꝫ accidit ex frigiditate testiculoꝝ vel siccitate ꝛ illud semen scḋꝫ doctrinam medicie ad gñationẽ est in con

uenies· Sed dubiū ē cuius sit cā an ex defectu viri vel mulieris· Juxta qđ notādū ꝙ isto mō scit̄ an ex pte viri vel mulieris sit defect⁹ accipiant̄ due olle ꝛ ī vtraqꝫ vrina mittat̄ viri ī vnā ollā ꝛ mulieris in aliā ꝛ ponat̄ ī vtraqꝫ furfur tritici· et talis expimētator diligēter obstruat p ollas nouē dies vel parū āplius ꝛ si cōtigit ex vicio viri defectus tūc iueniet quosdā vermes ī olla viri ꝛ cacab⁹ dꝫ supraponi ꝛ iuenit̄ rana fetida vel cātabra fetida· Si vero ex vitio mulieris iuenit ī olla sua mēstruū si ex vtriusqꝫ vitio ī vtraqꝫ olla aliqd p̄dictorum īuenitur·ꝛc·

¶ Commentum·

Hic auctor ponit vnū notabile vt ptꝫ ī textu· No· ꝙ si vis bene examinare accipias aliqd de spermate viri ꝛ ponas ī aquā ꝛ si tēdit ad fūdū signū ē ꝙ semē viri nō est ī defectu cōceptionis: glosa q2 ē bñ digestū ꝛ spissū iō petit fundū· No· ꝙ mulieres q̄ sepe coeūt ꝛ ꝓpt̄ delectationē ille gñant fet⁹ debiles· ergo abstinete a coitu tūc gñabūt fortes pueros ꝛ hoīes: q2 semē ꝛ satis forte et vn⁹ frat̄ pōt cōuenient̄ cē fortior aliȷ̄s· Vñ nota cām expimēti q2 si semē viri ē nimis tenue tūc cito cōuertitur ī vermes· ꝛ nō hꝫ ꝟtutē resistētē actiōi corpis celestis· vñ ista huīditas q̄ ī fūdo nō ē densa ꝛ bñ īdurata cito alterat̄· No· ꝙ si mulier biberit saluiā coctā cū vino per tres dies: tūc nō cōcipiet ī vno anno· glosa q2 saluia ē frigida· Itē comedat apē ꝛ nūq̄ꝫ cōcipiet: et ergo ex illis cōcludo ꝙ mulieres sepe coeūt silr̄iter viri ꝓpt̄ magnā delectationē quā hñt adīuicē q2 vulua in se ꝯtinet magnā dulcedinē viro· sꝫ tñ de illis nō multū dico ad pñs q̄ꝫuis bñ multa dicere vellē sꝫ hoc non facio q2 aliqs soci⁹ q̄ hoc legeret sensib⁹ p̄uari posset· q2 nos multa facim⁹ ꝓpt̄ mulieres ꝛ ꝓpt̄ dulcedinem quā hñt ī eoꝝ mēbris· scꝫ ī mamillis: vulua et facie· et sic de aliȷ̄s vt videtur·

¶ Textus

Ad faciēdū mulierē impregnari.

Si q̄s igit̄ velit mulierē iuuare vt īpregnet̄ ⁊ masculū cōcipiat accipiat matricē leporis ⁊ īrestina eiusdē ⁊ faciat desiccari ⁊ ī puluerē redigat ⁊ illud mulier bibat tēperatū cū vino ⁊ sil'iter faciet cū testiculo leporis. et hoc ī fine mēstruoꝝ ⁊ cū viro suo coeat et cōcipiet masculū. Itē accipiat mulier succinctā ⁊ strigat ī lacte asine lanā capͣnatā ⁊ ligat supͣ vmbilicū ei⁹ donec coeat cū viro suo ⁊ ꝯcipiat ⁊ hoc dico remotꝭ īntercisis causis vel īpedimētis aliis q̄bus p ignorātiā hoīs effect⁹ ille sepius ꝓhibetur. Et si q̄rat aliq̄s q̄ sūt illa īpedimenta inspiciat diligēt̄ oīa q̄ vsq ad illū locū dicta sūt. Item accipiat epar pui porci ⁊ testiculos desiccet ⁊ etiā redigat ī puluerē ⁊ det ī potū masculo ⁊ mulieri ⁊ mascul⁹ si pͥus īpotēs fuit ad gn̄andū gn̄abit ⁊ mulier q̄ nō potuit concipere concipiet. ¶ Commentum. Cꝑm aliud quō mulier dꝫ iuuari vt cōcipiat ⁊ maxime vt cōcipiat masculū. Nō. ꝙ matrix leporis ⁊ īrestina si desiceant̄ ⁊ puluerisāt̄ fiūt multū calida sil'it̄ epar porci ī se ē calidū ⁊ sic gn̄abūt calorē sufficiētē ad ꝯceptionem ⁊ carnes porcine sūt valde bone vtilitatis: ⁊ sunt ꝓhibite a iudeis q₂ vn⁹ iude⁹ mutatus fuit ī suē ⁊ iō nolūt comedere matrē suē siue porcinas carnes. et est alia causa naturalis q₂ dn̄t vti frigidis cibariis p que calor eoꝝ extiguat̄ a calore xp̄i fideliū. Nō. ꝙ illud dꝫ fieri ī fine mēstruoꝝ q₂ tūc matrix ē sicca ⁊ quodāmō calidior p recessū mēstruoꝝ frigidoꝝ. Itē sūt alia expimēta mulier accipiat āphorā herba puluerisatā bibēdo cū vino ⁊ cōcipiet. Itē vrina viri bibita īpedit ꝯceptionem. Itē si accipiat vuluā leporis ⁊ puluerisct cū melle liq̄do ⁊ accipiat cor thauri: et illi pͥter accipiūt ebullitionē ⁊ si mulier accipiat in vna septīana: ita ꝙ vno tp̄e pl⁹ q̄ꝫ alio tp̄e accipiat: ⁊ cōcipiet. Itē mulier dꝫ vti calidis et bonis cibariis et dꝫ quodāmō īebriari

et bene fricari ꝛ dꝫ cauere ne crura eleuata semen īpe-
diant: ita ꝙ dꝫ se cito labori applicare ad retinendum
ꝛ stati postea dormitat ꝛ sine dubio ꝯcipiet. ¶ Text⁹
Et est etiā documentū obseruādū. s. qñ aliqs sētiet mu-
lierē cōcepisse ꝙ non noīet ī presentia mulieris aliq̄ de varijs cibarijs ad qđ appetitus mulieris posset in-
clinari nisi ei possit libitū ꝓseq̄ qꝛ si mulier tale postu-
laret ꝙ nullō mō posset hēri hret occasionē abhorrēdi
ꝓpť ꝯriā dispositionē appetitus. fetus ei sic ꝯceptus
debilis reddiť et extīguiť idō cōsultū ē qñ mulieres pe-
tūt carbones: vel aliqđ cōsiľe ꝙ eis mistreť. Uidi eniꝫ
de quadā muliere q̄ cū īpregnata fuisset petijt poma
recētia q̄ cū hre nō potuit cecidit ad lectū et īfra diē et
noctē nihil gustauit neqꝫ panē neqꝫ potū: et fuerūt cir-
ca eā iuuenes mulieres ꝛ ancille q̄ pus nō ꝯceperāt qb⁹
illa fueřt occultata. et qñ īpregnata petijt poma recē-
tia: et ancille astātes dixeřt: nō īueniūť loquētes īter se
ꝙ venenosū eēt dare mulieri poma: qꝛ viderāt ī febri-
citātib⁹ ꝯsiľe ꝛ ī pte illa decepte sunt tūc autē illa īpre-
gnata ex carētia pomoꝝ mřtū fuit debilitata intm̄ ꝙ
fet⁹ añq̄ꝫ ad debitū tps ꝑuenit mortu⁹ exiuit: ī cuius
egressu illa mulier laborauit trib⁹ dieb⁹ ꝛ noctib⁹ et
añ egressū illa mulier emisit sāguinē p nares duobus
dieb⁹ et vna nocte: ille xᵒ sanguis fuit mēstruosus et
signū corruptionis fet⁹ fuit illud. iuxta illud ypocra.
mēstruis fluētib⁹ īpossibile ē fetum eē sanū. idō vt oīa
illa ꝑticula euitētur apud oēs īpregnantes / bonū ē ꝙ
mulier in custodia hēať: et modice moueať et vt ei ci-
baria mollia et leuia mistrenť: et oīa iuxta appetituꝫ
prosequantur. ¶ Commentum.
Hic auctor ī toto illo textu iā recitato ponit duo docu-
menta et satis manifeste patēt ex textu. ¶ Textus.
Sed añq̄ꝫ nřm sermonē ad alia ꝯuertam⁹. Notandū

documentū ꝓseq̄n do materiam.

est vnū notabile signū quod fit ad cognitionē masculi in vtero m̄ris exn̄tis ⁊ est illud. Accipiat aquā mūdā
optimuȝ de fonte claro ⁊ puro ⁊ ꝓcuret sibi vnā guttā sanguis
experi= vel lactis de dextro latere mulierꝭ: ⁊ īfūdat guttā illā
mētum. aq̄. si tūc gutta petit fūdū signū est masculi. si x̄o sup natauerit: signū est femelle. Itē si dextra mamilla fuerit maior sinistra ip̄regnata est masculo. si vero sinistra maior fuerit femellā portat. ¶ Cōmētum.

Hic auctor ponit scd̄m documētū. Et nota ꝙ q̄n mulier cōcepit tūc debilitat̄ ⁊ variat̄ gr̄a fet⁹ cōcepti in ip̄a ⁊ iō q̄cq̄d cupit: sibi det̄ ⁊ si nō tūc euenit dolor eo ꝙ appetit⁹ nō ꝓducit: q2 volūtas delectat̄ ī ꝓsequēdo qđ diligit. vn̄ nichil appetit nisi fuerit aīatū ex. iii. de aīa ⁊ p ꝯmē. iii. ethi. pȝ: q2 volūtas ē appetit⁹ ītellect⁹ ⁊ sp̄ ē boni simpl'r vel apparent̄. vn̄ oīa bonū appetūt vt pȝ p diffinitionē boni quā dat aristo. ī p2īcipio p̄mi ethi. di. bonū ē qđ oīa appetūt. No. ꝙ post cōceptōeȝ q̄n mēstruū fluit hoc ē signū destructiōis fet⁹ q2 fetus dȝ nutriri de mēstruo fluēte sȝ si modicū fluit ꝓpt̄ purgationē nature ne fetus suffocetur hoc est cōmodum.

¶ Cap'm vltimū de natura spermatis et digestione.

¶ Textus.

Anteq̄ȝ vero finē dictis īponam⁹ vt nostra doctrina subtiliter et magis cōplete habeatur. cum de materia menstruorū aliqualiter dictū est trāseundum est ad materiā sp̄matis ī viro. Sperma vero vt supra dictū est nichil aliud est q̄ȝ supfluū alimēti qđ ī substātia rei aliūde nō cedit. Iuxta quod notādū ꝙ medici ponūt q̄truor ī hoīe digestiōes: ⁊ dicūt ꝙ talis ē mod⁹ nutritōis ꝙ p̄mo cib⁹ masticat⁹ ī ore dirigit̄ ab ore ad ip̄ȝ stomachū. ⁊ ibi fit digestio p2ia ⁊ ibi separat̄ purū terrestre ab īpuro t'restri ⁊ illud īpurū dirigit̄ ad viscera ⁊ vlteri⁹ emittit̄ p secessū. Sȝ purū hoc vlteri⁹ diri

gitur ad epar ⁊ ibi fit scđa digestio ⁊ tūc iterū ibi separatur purū aq̄ticū ab impuro aq̄tico. Impurū aquaticū dirigit ad vesicā ⁊ vlteri⁹ p micturā emittit: sed purū dirigit ad cor ⁊ ibi fit t'tia digestio ⁊ separat purū ab ipuro. Impurū dirigit ad vasa seminalia ⁊ ex illo fit spma ī viro: ⁊ ī muliere mēstruū sꝫ purū ē sāguis ⁊ illd dirigit a corde p magnas venas q̄ dn̄r capillares p q̄s venas dirigit sanguis ad singula mēbra ⁊ in illis mēbris fit vltīa digestio ⁊ iterū separat purū ab ipuro. īpurū emittit p sudores ⁊ p vngues ⁊ cōsilia. Hoc aūt purū cōuertit ⁊ cōgelat ī substātiā aliti ita q̄ tales pori q̄ sūt euacuati p calorē naturalē illi ecōuerso repleantur ⁊ si pl⁹ venerit q̄ꝫ est de pditū tūc dr augmētatio: sꝫ ad hoc reqrunt q̄ttuor. Prīo materia sufficiens q̄ est panis ⁊ cōsilia. Scđo porus recipiēs illā quartā digestionē. Tertio natura distribuēs. Quarto calor naturalis cōuertēs alimētū in alitū.

¶ Cōmētum.

Hic auctor exeq̄tur de vltīo motiuo hui⁹ libri ⁊ ondit modū gn̄atōis spmatis. No. q̄ hō est optīe digestiōis ⁊ subtilioris q̄ ē magni caloris ⁊ ppt multos labores digerit ⁊ cōsumit hūidū q̄ calor agit ī hūidū sicut in subiectū ⁊ calor facit exalare hūidū radicale. iō opꝫ eē restauramētū caloris nec ꝯsumat huidū radicale ⁊ sic mors seq̄ret. q̄ cōsūpto huido radicali in quo cōsistit vita nulle psunt medicīe. sed tn̄ notādū q̄ vnū indiuiduū p aliquā medicinā pōt viuere p annū vel āpli⁹ sine nutrimēto: sicut exptū est sed hoc nō pōt fieri cursu cōi. No. q̄ masticatio est q̄dā cōteritio cibi facta p dētes: et sic natura ordinauit in anteriori pte dētes acutos vt bn̄ diuidāt cibū: sꝫ ibi fine latos ordīauit ppter masticationē. Vsus. Sunt hoīs dētes triginta duo comedentes.

¶ Textus.

Sed de his q̄ dicta sūt cōsurgit dubitatio q̄dā vtrū ca

lor agit i ipm huidũ cõsumẽdo sicut opatio caloris in eo q calor naturalis. Pro quo sciendũ q scdz aristo. quarto metheo. c. de opatiõe q triplex est opatio q̃ ex pte caloris accipit i ca. de oppositiõe q̃litatũ actiuoꝝ Pria opatio caloris inq̃ztũ calor hz dissoluere exalare ꝛ cõgregare omogenea ꝛ disgregare etherogenea. Scdm ptz sic. qꝛ si accipit vna massa de auro ꝛ argento ꝛ ponat in ignẽ. calor facit fluere aurũ ab argẽto ꝛ econuerso: et sic locutꝰ est phũs. ii. de gña. vbi dicit q calor determiatꝰ agit tanq̃z organũ. s. securis vl bipẽnis: qꝛ semp dissoluit cõiũcta: sed calor i eo q naturalis calor hz i se virtutẽ formatiuã vniuscuiusq rei vel nature cuiꝰ calor dr esse naturalis: ꝛ sic i eo est virtus celi vel virtꝰ motoꝝ celestiũ ꝛ vis semis cõplexiõis vel forme illiꝰ nature quã format. Sicut cõtigit videre i calore semis plante: ꝛ aialis vbi est vis q̃ vocat forma plãte. Et eodẽmõ credo q sit in naturalibꝰ q̃ztũ calor naturalis hz digere huidũ vt pportionabit sibi subiectũ scdz exigẽtiã cuiuslz spẽi. Sic ergo educit huidũ ipz cõsumẽdo nõ inq̃ztum calor sz inq̃ztũ calor naturalis q̃ i digestionẽ accipit qꝛ i digestiõe accipit illud humidũ vt termiat ad spẽm eiꝰ cuiꝰ est humidũ. sicut ad spẽm ptis plãte vel aialis vl mieralis. ꝛ hoc nullomõ faceret i quãtũ est calor: sz potiꝰ resolueret totũ humidum: ita q i siccũ terĩaret. Illis ergo visis ꝛ itellectis breuit ad ppositũ redeamꝰ ꝛ dicamꝰ q sperma nichil aliud est q̃z supfluũ alimẽti qd i substãtia rei vl aliũde nõ cedit. Et sic de his q̃ dicta sunt manifeste apparet q̃ sit diffinitio spmatis scdz illa q̃ aliqualit pus fuerũt ignota. Cũ ergo tm digerit in vtero precipue iuxta terciã digestionẽ: qꝛ tunc nõ totuz cedit ad dpditũ sz p restaurationẽ mittit vel mutat i cruorẽ sãguis subtilis q dat ad vasa seminalia vbi vtute testiculoꝝ illud ꝛ de=

De triplici opatõe

albatꝛ ⁊ fermētatꝛ:iō ſpma viri eſt albi coloris ꝓpter vl timā decoctionē quā hꝫ ex parte teſticuloꝝ. Illud idē ſpma āpilus emiſſū a viro nimiū deſiccat corp⁹ q꞉ vͥtu tē humectādi ⁊ calefaciēdi hꝫ. Calore aūt extracto et hūido fit debilitatio vite:⁊ ꝑ ꝯñs mors. Et hec eſt cā quare illi q̄ multū coeūt ⁊ frequēter nō ſunt longe vite q꞉ corpa a naturali hūido exſiccanꝛ ⁊ deſiccatio eſt cā mortis. cā ergo ſufficiēti poſita poniꝛ effect⁹ eius. Et huic cōſonat qḋ di. ariſto. i. de lōgitate ⁊ breuitate vite q꞉ ſpma āp lius emiſſū deſiccat corp⁹ ⁊ ſubdit: ꝓpter hoc eñ mulus lōgioris vite eſt q̄ꝫ aſin⁹ vel equ⁹ ex quo genit⁹ eſt. et femelle maſculis ſi maſculi coitiui ſunt. Et ſubdit ꝙ ꝓpter has paſſiones maſculi breuioris vi te ſūt femellis. eſt eñ gñaľr veꝝ q꞉ maſculi lōgiorꝭ vi te ſūt femellis ſi coitu nō fuerit. Sic ergo ex intentiōe phī pꝫ ꝙ vita hois cōſiſtit in calido ⁊ hūido radicaliť q̄ꝫuis ī aliȷ̄s iſtrumētaliť ⁊ miſteriaľr. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ coit⁹ exſiccat:⁊ etiā ptꝫ ꝙ poſita cā cōſeruāte effectū poniꝛ ⁊ ipſe effect⁹: ſi vͦo cā deſtrueretꝛ ⁊ effectus:ergo a pꝛīo ad vltimū coitus q̄ ampli⁹ fit eſt cā breuitatis vite ⁊c.

¶ Sequitur de materia ſpermatis.

Circa materiā ſpmatꝭ ſūt q̄dā notāda adhuc:ſcꝫ ꝙ ſpma viri aliqñ durum eſt et bene decoctum de coctione teſticuloꝝ:ita ꝙ quelibet pars adeſt parti q̄ꝫ admodū lactis coagulati:⁊ illud ſperma albū eſt velut lac coagulatū forti coagulatiōe: hꝫ tñ naturā cōfirmā de fluxibilitatis. nō in ꝑtibus ſuis:ſed de genitalibus vaſis teſticuloꝝ:aliter eñ nō expelleretꝛ de vaſis geni talibus in vuluā mulierꝭ:⁊ de iſto ſpmate gñatur robu ſtus et fortis fet⁹. eſt aliud ſemē tenue ⁊ ī ſuis partib⁹ fluxibile:⁊ ille nō eſt bñ decoctū ſi illud expelliť ⁊ ī ma tricē recipiatꝛ fit ex eo fet⁹ tenuis et fragilis nature et illud hꝫ naturā lactis liquidi ⁊ tenuis. Cōtingit enim

aliqñ debilitatio nature apd fetũ q caput debilitatur et hoc qñ mulieres ĩpregnate aliũ puer₰ p̄us genitũ cũ alio nutriũt. ¶Causa 𝔳o hui⁹ debilitatiõis ẽ qꝛ ista materia de qua puer exñs in vtero dꝫ pasci ⁊ nutriri cedit in alimẽtũ pueri p̄us geniti quẽ lactat mat̃ ⁊ iste cas⁹ cõtingit hodierna die ꝓpter inexꝑientiã mulier₰ cãm illi⁹ defect⁹ nesciẽtes: ⁊ iõ mulieres ĩpregnate nunq̃ꝫ deberẽt lactare pueros post cõceptionẽ vel impꝛegnationẽ alterius pueri vel fetus propter causas superius enumeratis. ¶Commentum.

Hic auctoꝛ ponit dubiũ ⁊ satis ptꝫ ĩ textu. No. q caloꝛ in aĩali nõ facit digestionẽ inq̃ꝫtũ caloꝛ: sed inq̃ꝫtũ est bñ regulatũ ab aĩa ⁊ iõ peccauerũt aliq̃ antiq̃ dicẽtes q ĩ plãtis esset nutritio: ⁊ ĩ supioꝛi pte eẽt ab igne et in inferioꝛi eẽt a terra hoc nõ valet qꝛ di. aristo. ij. de aĩa q si sic esset tũc mixtũ cito dissolueret. Quid eñi cõtinent elemẽta ĩ mixto nisi aĩam. vñ aĩa ẽ pꝛincipiũ oĩs actõis sꝫ caloꝛ siue spũs sũt istrumẽta qꝛ sũt in 𝔳tute aĩe ⁊ nõ ĩ 𝔳tute suipsius: et sic subiungit. His visis finẽ dictis ĩponams ⁊ grates deo reddamus q̃ nostrum in hoc ope ⁊ ĩ aliĳs illumĩat intellectũ: ⁊ de omissis peto veniã ⁊ auxiliũ diuine grẽ a q̃ oĩs sapiẽtia oꝛta ẽ ⁊ vita eterna. Ad quã nos de⁹ oĩps ⁊ gl̃iosus cũcta gubernans atq3 regnãs ꝑducat q̃ cũ prẽ ⁊ spũ sctõ viuit ⁊ regnat. et in quo ẽ sũma securitas: tranq̃llitas: iocunditas: et sine fine eternitas sancto₰ existat oĩm per infinita seculoꝛum secula. Amen.

¶Finit tractaculus venerabilis alberti magni de secretis mulier₰ et viro₰. Hec impꝛessa sunt parisĳ per Johannem lambert impꝛessoꝛem libꝛoꝛum.

